

Besluit 84/13 B

Voorgestelde behandeling

PS-vergadering : 7 februari 2014

Onderwerp

Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 1 november 2013

Datum

15 januari 2014

Documentnummer

3532767

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

gelezen het voorstel van de griffier, d.d. 15 januari 2014 – 3525309;

gelet op artikel 40, vijfde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2012;

besluiten:

de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 1 november 2013 vast te stellen.

's-Hertogenbosch, 7 februari 2014
Provinciale Staten van Noord-Brabant,
de voorzitter

de griffier

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

mw. drs. C.J.M. Dortmans

**PS 84/13: Notulen van de vergadering van Provinciale Staten
van Noord-Brabant op 1 november 2013**

Vastgesteld verslag

INHOUDSOPGAVE

Index gesproken personen	5
Lijst van de leden van provinciale staten van Noord-Brabant	7
Agenda	9
Opening van de vergadering/vaststellen agenda	11
PS 65/13: Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 19 april 2013	14
PS 71/13: Ingekomen stukken	14
PS 63/13: Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)	14
PS 61/13: Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Kleinschalig collectiefvervoer Brabant-Noordoost	14
PS 62/13 Eerste wijziging Archiefverordening van de provincie Noord-Brabant 1996	14
PS 60/13 Wijziging Verordening ruimte 2012, kaartaanpassingen 4	14
PS 66/13: Rapportage Zuidelijke Rekenkamer; Risicomanagement Stimuleringsmaatregel Woningbouwproductie provincie Noord-Brabant	43
PS 65/15: Wijziging van de Verordening ruimte 2012, intrekking artikel 9.6 en aanvullend besluit ten behoeve van het Voorbereidingsbesluit zorgvuldige veehouderij van 20 september 2013	56
Vragenuurtje: jachtmisstanden Deurne	82
Interpellatiedebat van de fractie van GroenLinks over de gang van zaken rondom de besluitvorming rondom het voorbereidingsbesluit	85
Sluiting van de vergadering	137

Index gesproken personen

Boer, Y.C.M.G. de, 20, 21, 22, 33, 49, 50, 51, 54, 65, 68, 69, 70, 73, 77, 79, 89, 115, 117, 118, 119, 120, 121, 135, 136

Bouman, B.W., 48, 53, 55, 56

Bouwman, T.J.J., 49, 55, 56

Brunklaus, mw. P.M., 18, 20, 21, 25, 26, 31, 38, 41

Dol, R., 39

Geeraedts, mw. M.B.Ph., 12, 22, 25, 26, 27, 30, 37, 38, 40, 41, 42, 56, 70, 71, 72, 73, 79, 80, 81, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 123, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 136, 137

Hattem, A.W.J.A. van, 14, 23, 24, 28, 29, 30, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 84, 85, 92, 98, 100, 102, 103, 106, 107, 109, 110, 111, 112, 118, 119, 123, 125, 126, 129, 130, 134, 135, 136, 137

Heijmans, N.G.L., 37, 42, 45, 51, 52, 53, 55, 56, 60, 86, 87, 92, 93, 95, 110, 111, 112, 114, 122, 123, 126, 133, 134, 135, 136, 137

Hout, J.J.C. van den, 22, 23, 24, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 82, 84, 85

Kap, M.J., 16, 29, 33, 38, 41, 43, 65, 76, 79, 80, 81, 87, 95, 107, 112, 121, 131, 137

Kardol, mw. J.C., 45, 50, 53, 54, 55, 56, 58, 70, 71, 72, 74, 79, 80, 81

Kerkhof-Mos, mw. C.C., 40, 41, 42, 44, 53, 55, 56, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 112, 113, 133, 136, 137

Klitsie, mw. C.G.M., 62, 75, 80, 81

Knoet-Michels, mw. A.J.H., 59, 60, 61, 65, 74, 80, 81

Koevoets, H.J.P.E., 43, 52, 53, 55, 56

Leenders, H.J.M., 51, 91, 92, 93, 98, 99, 101, 104, 105, 126, 133, 136, 137

Lestrade-Brouwer, mw. M.C., 52, 53, 55, 56, 93, 101, 102, 108, 123, 124, 127, 130, 132, 136, 137

Lopik, A.T. van, 102

Mondriaan, H., 38, 41, 42, 49, 55, 56, 63, 67, 68, 76, 80, 81, 94, 113, 137

Slegers, mw. V.T.C., 14, 16, 27, 28, 38, 40, 41, 58, 61, 74, 79, 80, 81

Smeulders, P.H.M., 37, 40, 42, 63, 69, 71, 76, 80, 81, 85, 86, 87, 91, 97, 104, 107, 108, 111, 117, 118, 121, 122, 124, 131, 136, 137

Spierings, mw. M.J.G., 16, 17, 18, 22, 23, 26, 30, 31, 35, 38, 40, 41, 42

Verhees, H.W., 24, 31, 34

Voorzitter, 11, 12, 14, 16, 20, 21, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 47, 48, 49, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 61, 73, 74, 75, 77, 80, 81, 82, 84, 85, 87, 89, 90, 91, 95, 99, 100, 101, 102, 103, 109, 110, 112, 115, 120, 121, 123, 124, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 135, 136, 137

Vught, A.C.J.M. van, 57, 58, 61, 68, 79, 80, 81

Wagemakers, R.J.J.M., 15, 16, 17, 18, 27, 28, 29, 30, 38, 40, 41, 42

Wel, M.C. van der, 18, 21, 22, 25, 26, 27, 32, 34, 35, 36, 38, 41, 43, 55, 56, 64, 72, 73, 76, 80, 81, 83, 84, 94, 99, 100, 106, 113, 119, 120, 121, 128, 132, 137

Wijers, A.J.H., 100, 101

Lijst van de leden van provinciale staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

mw. drs. C.J.M. Dortmans, griffier

Aarts-Engbers, mw. mr. C.J.M.	CDA	Tilburg
Aarts-van de Loo, mw.ing. J.P.H.	CDA	St.Oedenrode
Agtmaal, ing. J.M.A. van	CDA	Huijbergen
Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Bouman, B.W. <i>tijdelijk lid</i>	PvdA	Hoogerheide
Bouwman, T.J.J.	GroenLinks	Eindhoven
Brenninkmeijer, drs. J.W.	CDA	Helvoirt
Brunklaus, mw. P.M.	GroenLinks	Raamsdonk
Burger Dirven, drs. K.A.J.M.	VVD	's-Hertogenbosch
Burgt, C.H.M. van der	VVD	Helmond
Dol, R.	PVV	Uden
Extel-van Katwijk, mw. A.A.H.C.M. van	CDA	Gemert
Frijters-Klijnen, mw. M.A.J.L.	PVV	Bergen op Zoom
Geeraedts, mw. mr. M.B.Ph.	VVD	Rosmalen
Griensven, E.J.C. van	PvdA	Berkel-Enschot
Gruijthuisen, M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Hageman, ir. J.J.C.	D66	Veldhoven
Harmsen van der Beek, M. ten	VVD	Roosendaal
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Steensel
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Iersel, mw. F.C.C.M. van	SP	Tilburg
Kammen, mw.drs. P. van der	PVV	Tilburg
Kap, M.J.	Onafhankelijke Statenfractie Noord-Brabant	Tilburg
Kardol, mw. J.C.	PVV	Uden
Keijzers-Verschelling, mw.mr. J.C.R.	CDA	Son en Breugel
Kerkhoff, J.	PVV	Valkenswaard
Kerkhof-Mos, mw. C.C.	CDA	Roosendaal
Klitsie, mw.drs. C.G.M.	D66	Tilburg
Knoet-Michels, mw. A.J.H.	PvdA	Vlierden
Koevoets, H.J.P.E.	VVD	Bergen op Zoom
Kouthoofd, T.P.D.	VVD	Eindhoven
Kuijken MSc, R.C.P.	CDA	Bergeijk
Leenders, drs. H.J.M.	PvdA	Breda
Lestrade-Brouwer, mw. M.C.	D66	Boxtel
Liempd, P.J. van	PvdA	Eindhoven
Lopik, ing. A.T. van	VVD	Heesch

Mondriaan H.	50PLUS	Boxtel
Oomen-Peeters, mw. I.N.M.	D66	Diessen
Prins-Afman, mw. drs. M.W.	VVD	Sint Oedenrode
Roozen, mw. C.J.M.	SP	Roosendaal
Slegers, mw. drs. V.T.C.	SP	Tilburg
Smeulders, drs. P.H.M.	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Smeulders, S.J.A.H.	PvdA	Helmond
Spierings, mw. M.J.G.	D66	Sint Michielsgestel
Staak, W.R.van der	SP	Boskant
Tsoutsanis-van der Koogh, mw. mr. M.E.	VVD	Breda
Verhees, H.W.	VVD	Someren
Visser, M.P.	SP	Oosterhout NB
Vught, A.C.J.M. van	CDA	Rijkevoort
Vugt, drs. R.J. van	CDA	Woudrichem
Wagemakers, R.J.J.M.	PvdA	Tilburg
Wel, ir. M.C. van der	PvdD	Rijsbergen
Wijers, A.J.H.	VVD	Oosterhout NB

VERGADERING VAN PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT VRIJDAG 1 NOVEMBER 2013

Agenda

I. Opening van de vergadering/vaststellen agenda

II. Notulen vergadering PS d.d. 19 april 2013

III. Ingekomen stukken

IV. Voorstellen

A-stukken:

63/13 Toestemming Provinciale Staten tot wijziging van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)

61/13 Wijziging Gemeenschappelijke regeling Kleinschalig collectief vervoer Brabant-Noordoost

62/13 Eerste wijzigingsverordening Archiefverordening van de provincie Noord-Brabant 1996

B-stukken: -

C-stukken:

60/13 Wijziging Verordening ruimte 2012, kaartaanpassingen 4

66/13 Rapportage Zuidelijke Rekenkamer; Risicomanagement Stimuleringsmaatregel Woningbouwproductie provincie Noord-Brabant

65/13 Wijziging Verordening ruimte 2012, intrekking artikel 9.6 en aanvullend besluit ten behoeve van het Voorbereidingsbesluit zorgvuldige veehouderij van 20 september 2013

V. Vragenuurtje

VI. Interpellatieverzoek van de fractie van GroenLinks over de gang van zaken rondom de besluitvorming rondom het voorbereidingsbesluit

VII. Sluiting

VERGADERING VAN PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT OP VRIJDAG 1 NOVEMBER 2013

Voorzitter: prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koningin/voorzitter PS

Griffier: mw. drs. C.J.M. Dortmans

Volgens de presentielijst zijn 52 leden aanwezig, te weten:

Koevoets, Ten Harmsen van der Beek, Leenders, P. Smeulders Van Gruijthuijsen, Van Lopik, mw. Kerkhof-Mos, mw. Geeraedts, Kerkhoff, Dol, Van den Berg, mw. Lestrade-Brouwer, Kap, mw. Spierings, mw. Roozen, mw. Van Iersel, Van Liempd, Van Hattem, mw. Frijters-Klijnen, Kuijken, Brenninkmeijer, Burger Dirven, mw. Arts, Bouwman, S. Smeulders, Altundal, Wagemakers, Van der Burgt, mw. Kardol, mw. Van der Kammen, Van Griensven, Verhees, mw. Keijzers-Verschelling, mw. Aarts-Engbers, mw. Slegers, Van Agtmaal, Heijmans, mw. Tsoutsanis-van der Koogh, Wijers, Van Vugt, Kouthoofd, Van der Staak, Van Vught, mw. Klitsie, mw. Brunklaus, mw. Van Extel-van Katwijk, mw. Aarts-van de Loo, Mondriaan, Van der Wel, Bouman, mw. Knoet-Michels en Hageman.

Afwezig zijn 3 leden, te weten: mw. Oomen-Peeters, mw. Prins-Afman en Vissers.

Opening van de vergadering/vaststellen agenda

De voorzitter opent om 09.30 uur de vergadering en verzoekt allen te gaan staan voor een moment van stilte

De **voorzitter**: Ik heet in het bijzonder welkom mevrouw Klitsie die na een onfortuinlijk ongeval weer in ons midden is. Ik heb begrepen dat zij af en toe de zaal moet verlaten. Wij hebben daar alle begrip voor. Fijn dat jij weer in ons midden bent Tineke.

Ik heet ook de bezoekers op de publieke tribune bijzonder hartelijk welkom. Naast onze vaste bezoekers zijn vandaag als gasten van PS door Jeffrey van Agtmaal ontvangen leden van het CDJA en door Jeroen Hageman leden van de D66-afdeling De Kempen en Jonge Democraten. Nogmaals, hartelijke welkom, fijn dat u belangstelling toont voor de Provinciale Staten van Noord-Brabant.

Ik stel nu de agenda aan de orde en deel u mede dat er een interpellatieverzoek ontvangen is van de fracties van GroenLinks, de PVV, de PvdA, D66, 50PLUS, de PvdD en de OSN. Via de aanvullende agenda bent u al op de hoogte gesteld van dat verzoek. Ik stel voor dat wij eerst vaststellen of uw Staten verlof hiervoor zouden willen geven. Zijn er fracties die hier bezwaar tegen zouden willen maken of stemming verlangen? Ik zie dat dit niet het geval is en stel derhalve voor verlof daarvoor te geven en dit interpellatieverzoek aan het einde van de vergadering aan de orde te brengen.

Overeenkomstig het voorstel van de voorzitter wordt besloten

De **voorzitter**: Verder deel ik u mede dat er geen moties over een niet geagendeerd onderwerp aan de orde zijn. Er is één vraag voor het vragenuurtje van de Partij voor de Dieren over praktijken rondom de jacht. De teksten die daarop betrekking hebben, zijn gekopieerd, worden op iBabs en SIS geplaatst en worden ook aan het einde van de vergadering behandeld.

Ik vraag even uw aandacht voor een noviteit in deze zaal. Wij hebben vastgesteld dat het soms nuttig om u als leden te herinneren aan het feit dat er een stemming gaat plaatsvinden. Het presidium heeft daarover beraadslaagd en de uitkomst is dat wij de huidige praktijk handhaven, maar we zullen u wel aan het einde van de beraadslaging waarschuwen met een belletje dat de stemmingen ophanden zijn. Dat belletje bevindt zich in de goede handen van de griffier. Die zal dat nu even aan u laten horen!

(applaus)

De **voorzitter**: Ik kan mij voorstellen dat het de eerste noten van ons volkslied zijn. Het is subtiel en duidelijk tegelijk.

Mag ik nu uw aandacht voor nog een kleine verrassing? Daartoe geef ik het woord aan mevrouw Geeraedts, vicevoorzitter van de Staten.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Ik wil even stilstaan bij het feit dat het vandaag een bijzondere dag is. Onze Mohammed is vandaag 25 jaar onze kamerbewaarder. Mijn dag begint hartstikke goed, want wat is nu leuker dan de dag te beginnen met de alleraardigste, de meest voorkomende, de meest attente en de meest behulpzame man in de dit provinciehuis te mogen toespreken omdat hij 25 jaar in dienst is?

(applaus)

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Je hoort aan het applaus, Mohammed, dat ik dit zeg mede namens mijn collega-Statenleden. Wij kunnen dat ook echt beoordelen. Ik zeg dat niet zomaar, want wij maken jou altijd mee in de Statenvergaderingen. Je bent er altijd bij, zoals ook vandaag weer. Er zijn maar weinig mensen in dit huis die alle Statenleden bij naam en toenaam kennen, maar jij kent ze allemaal. Je weet ook feilloos de juiste stoel in de Statenzaal aan te wijzen waar een lid zit, althans hoort te zitten. Dat geldt ook voor alle nieuwe Statenleden. Ik weet dat de nieuwe leden door de griffie eerst aan jou worden voorgesteld, want jij bent degene die het nieuwe Statenlid binnenleidt om ten overstaan van de Staten de eed of de verklaring en belofte af te leggen. Dat bijzondere moment zorgt altijd ook voor een beetje spanning, maar dan is daar Mohammed die met geruststellende woorden met het nieuwe Statenlid weet om te gaan.

Dat geldt overigens ook voor iedereen die bij de commissaris op bezoek of op audiëntie gaat. Men meldt zich eerst bij Mohammed en wordt meteen op zijn gemak gesteld. Mohammed bepaalt dan wanneer je naar binnen mag bij de commissaris en wanneer de commissaris moet ophouden met de vorige vergadering. De commissaris boft toch wel verschrikkelijk met jou, Mohammed. Alleen daarom al is het commissarisschap in deze provincie een te ambiëren functie. Soms ben je ook een beetje star, want als iemand het zou wagen om op de stoel van de commissaris te gaan zitten, of het nu in de GS-kamer

is of in de Statenzaal, dan zijn de rapen wel gaar: die stoel blijft open, dat kan niet. Als je dan toch een keer op die stoel mag zitten en ik weet het want ik heb dat als vicevoorzitter wel eens mogen doen -- word je door jou met alle égards behandeld. Dan, dames en heren, krijg je in plaats van een plastic bekertje water een heus voorzittersglas water van Mohammed en smaakt het water toch echt beter.

Mohammed, jij bent de gastheer van de eerste verdieping in dit huis. Altijd stralend ontvang je iedereen en wij hopen dat je dat nog heel lang zult blijven doen. Bij een 25-jarig jubileum hoort natuurlijk een cadeautje. Daarvoor hebben wij het volgende bedacht. We weten dat jij bij je bureau een hele mooie foto hebt hangen van het koningspaar. Die foto is gemaakt bij het recente bezoek van het koningspaar aan onze provincie Noord-Brabant is; een mooie herinnering aan het werk van een kamerbewaarder. Nu vinden wij eigenlijk dat er op jouw kamer ook een tastbare herinnering moet komen aan het werk in deze Statenzaal. Daarvoor dient dit cadeautje. Het is nog slechts de omhulling want de invulling komt over twee weken. Mohammed, dan gaan wij met jou in vol ornaat met de bodebus die je nu ook draagt, op de foto op de trappen voor de Statenzaal.

Beste Mohammed, voor het werk dat je voor PS verricht zeg ik je namens de Staten "shoukran" en voor degenen die de Marokkaanse taal niet beheersen, dat betekent dank je wel!

(applaus)

De heer **Van de Donk** (commissaris van de Koning): Beste Mohammed, laat mij daaraan nog een enkel woord van dank en waardering toevoegen. Wat bijzonder om te lezen hoe jij die aan het einde van de vorige eeuw hier in het provinciehuis bent binnengekomen, op een gegeven moment door mijn voorganger, de heer Houben, ontdekt werd als een talent en dat je ten volle de kans hebt gekregen om dat talent verder te ontwikkelen en te ontplooiën. In 1988 volgt de overstap naar de bodedienst en de beveiliging en groei je door van bode naar kamerbewaarder met alles wat voor dat ambt staat. Mieke Geeraedts heeft daarvan al een paar zeer rake typeringën gegeven. Er wordt wel eens gezegd: dat is vormelijk, dat is hoffelijk, dat is decorum, dat is ritueel en soms protocol en dan is het goed om eens te bedenken waar dat ambt voor staat. Het gaat nooit om de mensen, het gaat om de waardigheid van het proces, om het ambt en om het soort werk dat wij hier samen mogen doen. Het is ook buitengewoon praktisch dat er iemand is die weet wat je moet doen als je zelf soms niet weet wat je moet doen; dat er iemand is die weet hoe dan de regels zijn, die je op je gemak stelt. Dat geldt voor kandidaat-burgemeesters en voor nieuw aantredende Statenleden die soms letterlijk hun weg in deze zaal en in dit gebouw moeten zoeken. Het is fijn dat er iemand is, Mohammed, met jouw capaciteiten en jouw instelling, iemand die weet wat er moet gebeuren en dat discreet en buitengewoon hoffelijk en charmant doet. Daarmee bewaak je niet alleen de gang van zaken, maar ook de waardigheid van het instituut Provinciale Staten, van het ambt dat ik mag dienen. Het provinciaal bestuur staat ook bekend als een bestuur dat decorum niet ziet als overbodige poespas, maar als iets dient ook de publieke functie dient die wij voor en namens alle Brabanders in dit huis mogen vervullen.

Je bent ook een persoon die dit tegelijkertijd heel sterk kan relativeren. Wij lachen samen ook veel om wat wij doen. Als je niet om jezelf kunt lachen en het ook niet wat kunt relativeren, is het juist in Brabant niet goed. Je bent een echte teamplayer en de

capaciteit die je hebt om je collega's de ruimte te geven om hun werk te doen, is werkelijk fantastisch. Ik wil mij aansluiten bij de mooie woorden van de vicevoorzitter van onze Staten en je namens ons allen nog een bos bloemen aanreiken als grote dank en als bijzondere markering van deze dag: 25 jaar lang elke dag weer met zo'n grote inzet, dat verdient onze grote waardering. Dank je wel, Mohammed!

(applaus)

PS 65/13: Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 19 april 2013

De **voorzitter**: Deze notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

PS 71/13: Ingekomen stukken

De **voorzitter**: Er wordt besloten conform de voorstellen van de griffier.

Wij gaan nu over naar de voorstellen. U hebt gezien dat er een aantal A-stukken zijn.

PS 63/13: Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)

PS 61/13: Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Kleinschalig collectiefvervoer Brabant-Noordoost

PS 62/13 Eerste wijziging Archiefverordening van de provincie Noord-Brabant 1996

De **voorzitter**: Deze voorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Er zijn geen B-stukken, dus gaan wij over naar de C-stukken.

PS 60/13 Wijziging Verordening ruimte 2012, kaartaanpassingen 4

De **voorzitter**: In aanvulling op de commissiebehandeling heeft een aantal fracties nog het woord gevraagd in deze Statenvergadering.

De heer **Van Agtmaal** (CDA): Voorzitter! Wellicht voer ik in de tweede termijn het woord.

Mevrouw **Slegers** (SP): Voorzitter! Ik ga misschien de woordvoerder van de PvdA interpreteren en anders bewaar ik mijn opmerkingen voor de tweede termijn.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter! Ook ik houd het kort. Ik had aanvankelijk geen spreektijd aangevraagd omdat ik het zag als een A-stuk. Deze week waren er echter twee actuele ontwikkelingen. Ik meende daar toch even bij te moeten stilstaan. Dat betreft allereerst de casus Steenberghe die bij de stukken zit. Daarover is een brief

binnengekomen van de Stichting Sirene. In die brief worden ontwikkelingen geschetst die bij ons de nodige vraagtekens oproepen. Ik begrijp dat de fractie van de Partij voor de Dieren zich daarin heel erg heeft verdiept. Ik wacht die bijdrage af voordat ik er verder op inga. Misschien kom ik daarop terug in tweede termijn.

Het andere punt is de motie van de Partij van de Arbeid over de situatie in Valkenswaard rond het Dommelkwartier. De Raad van State heeft blijkbaar een bestemmingsplan vernietigd omdat de natuurwaarden in dat gebied te veel zouden worden aangetast. Ik ben even gaan kijken naar de bezwaren die de actiegroep Bewust ongerust in Valkenswaard heeft ingebracht. Er zitten inderdaad punten in waarvan ik denk dat het misschien te gemakkelijk is om dat met een door deze Staten gesteunde ambtshalve wijziging af te doen. Er zijn namelijk genoeg redenen om aan te nemen dat die bewonersgroep wel degelijk gelijk heeft. Dit gebied dat ligt tussen Het Gegraaf en De Hoppenbrouwers in en is een van de laatste stukjes groene ruimte tussen Valkenswaard en Dommelen. Hetzelfde geldt voor het gebied bij De Weegbree. Daarmee moet toch zorgvuldig worden omgegaan. Zolang dat niet het geval is, hebben de bewoners daar toch een punt als zij zeggen dat er genoeg ruimte is om in te breiden in de bebouwing in Valkenswaard. Ik verwijs naar de situatie rond de Luikerweg aan de N69. Daar staat een hele straat al jarenlang te verkrotten omdat een aannemer failliet is gegaan en de bouwplannen niet van de grond komen. De bewoners hebben een groot punt als zij zeggen: eerst inbreiden en dan pas de open ruimte rond Valkenswaard gaan bebouwen. Ik ben benieuwd hoe de gedeputeerde dat ziet. Ik kom daarop misschien in tweede termijn terug.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Voorzitter! Wij kunnen volledig instemmen met dit agendapunt. Ik heb spreektijd gevraagd omdat ik wil spreken over het beeld dat in de provincie ontstaat over de Verordening ruimte. Dit zal ook blijken uit de reacties die komen op de voorgestelde wijzigingen. Het is wellicht overbodig om op te merken dat wij zonder een degelijke behandeling deze wijziging doorgelaten hebben. Dat is heel erg bijzonder.

Het is ook bijzonder dat de gemeenten de provincie via de Verordening ruimte steeds meer zien als een soort machine; een fabriek waar regels gemaakt worden waaraan zij maar moeten voldoen. In het verleden hebben wij daarover regelmatig gesproken in de commissie. Ik zeg dit hier omdat ik ervoor wil pleiten de Verordening ruimte een betere plek te geven in de behandeling zowel in de commissie als in de Staten. Ik ben bang dat wij daaraan te weinig aandacht besteden. Ik heb het niet over het landbouwdeel, in het bijzonder de intensieve veehouderij. Dat deel krijgt genoeg aandacht en heeft die aandacht ook heel erg nodig.

De gemeenten hebben kritische opmerkingen gemaakt over die wijziging. Wij als Statenleden zouden het wellicht ook anders kunnen zien. Als wij de gemeenten nu eens zouden helpen met het realiseren van vooruitgang in de bouwprocessen, geven wij hun een steuntje in de rug. Ik kom daarop terug bij de begroting.

Ik heb een vraag aan het college over een uitspraak van de Raad van State van 16 oktober 2013. De PVV heeft al een kleine inleiding gehouden. Ik wil even uitleggen waar het over gaat. De Raad van State heeft tot grote verrassing van een aantal Statenleden maar ook van de ambtenaren een uitspraak gedaan over een omissie, een foutje in de verhouding tussen kaart en tekst in de Verordening ruimte. Dat is intern bekend. Dit heeft

niet alleen betrekking op Valkenswaard maar op meer vastgestelde bestemmingsplannen die in dit huis gepasseerd en goedgekeurd zijn. Kan het college deze uitspraak meenemen in de wijziging van de verordening die nu aanstaande is? Wij wachten het antwoord af en zullen indien nodig een motie indienen. Wij gaan er echter van uit dat GS de vraag goed begrepen hebben.

De heer **Kap** (OSN): Voorzitter! Ik vind het reuze interessant dat de heer Wagemakers dit op tafel legt. Kan hij aangeven wat precies de gevolgen zijn als wij de huidige Verordening ruimte handhaven?

De heer **Wagemakers** (PvdA): Ik heb de Statenleden al eerder geïnformeerd en hun de uitspraak van de Raad van State laten zien. Ik ga niet over de inhoud van het plan waarop de uitspraak betrekking heeft. Ik probeer uit te leggen dat er, voor zover ik dat heb begrepen van ambtelijke kringen in dit huis, een weeffout zit tussen de aanduiding op de kaarten en de begeleidende tekst. Het gaat in het bijzonder over de aanduiding stad/land. Die wordt regelmatig gebruikt. Als ik het goed begrepen heb, gaat het over de onderliggende aanduiding. De ene gumt de andere niet uit. Het gaat over twee lagen die samen worden genomen en waarbij de zwaarste laag weegt. Dat is mijn interpretatie. Ik denk dat wij goed naar die uitspraak moeten kijken en het college met een voorstel moeten laten komen.

Mevrouw **Slegers** (SP): Voorzitter! Wij zijn tegen dezelfde dingen aangelopen die de heer Wagemakers nu aanroert en de heer Van Hattem eerder heeft genoemd. De opmerking van de heer Van Hattem gaat specifiek over de dubbelbestemming van de casus Valkenswaard. Zijn er nog meer van dit soort cases die straks de kop kunnen opsteken en waarvan de Raad van State ook zal zeggen dat dit niet goed gedaan is?

De **voorzitter**: Ik begrijp dat dit een vraag is aan de gedeputeerde?

De heer **Wagemakers** (PvdA): Mevrouw Slegers heeft de uitspraak ook gezien. Ik heb die rondgestuurd. Ik ben niet in staat om die hele uitspraak te vertalen. Ik denk ook niet dat wij hier die casus moeten behandelen, maar wij moeten wel erkennen dat er een fout in zit. Die moet op een goede manier hersteld worden anders hebben veel gemeenten op dit moment een extra vraag.

Mevrouw **Slegers** (SP): Precies! Het gaat dus niet alleen over de casus Valkenswaard. Hoeveel meer zijn er nog?

Mevrouw **Spierings** (D66): Voorzitter! Over de kaartaanpassingen van de Verordening ruimte hebben wij na behandeling in de commissie en beantwoording van vragen via de memorie van antwoord twee punten die we vandaag nog aan de orde willen stellen. Ten eerste artikel 10.5. Dit artikel wordt toegevoegd in de Verordening ruimte om uitbreiding van vier solitaire glastuinbouwbedrijven boven drie hectare mogelijk te maken. Het gaat hierbij om zaken die al liepen voordat de provincie de grens van drie hectare instelde. Wij vinden dat de overheid betrouwbaar moet zijn en zijn dan ook akkoord met deze vier uitbreidingen.

De antwoorden van de gedeputeerde in de commissie en de hierop volgende memorie van antwoord baren ons echter zorgen. Bij ons ontstaat de indruk dat de wens is om ook andere solitaire glastuinbouwbedrijven meer uitbreidingsruimte te gaan geven. Laten wij alvast duidelijk zijn: ons akkoord met dit artikel 10.5 mag geen enkele precedentwerking hebben. De enige toekomst voor de glastuinbouw is een duurzame. Zoals staatssecretaris Dijkema in haar beleidsbrief van 21 oktober 2013 schrijft: "Verduurzaming en modernisering van het productieareaal (glas)tuinbouw is een van de speerpunten uit het beleid van de topsector Tuinbouw en Uitgangsmaterialen." En wij vinden dat dit vraagt om goede ruimtelijke keuzes. Dat betekent dus kiezen voor een beperkt aantal toekomstbestendige locaties en niet voor vele solitaire locaties.

Ten tweede de aanpassing van de EHS (ecologische hoofdstructuur) bij Steenbergen. De sprekers na mij gaan hier ongetwijfeld nog uitgebreid op in. Ik licht er nu twee aspecten uit. De diverse stukken die inmiddels langs zijn gekomen, ook na de commissiebehandeling, geven ons geen sluitend antwoord op de vraag of het deel EHS dat nu verdwijnt, al natuur was toen de agrariër deze gronden kocht. Dit is voor ons een cruciaal punt. Het kan en mag absoluut niet zo zijn dat het omploegen van natuur beloond wordt. Het lijkt nu alsof je natuur tegen een lage grondprijs kunt aankopen, die kunt omploegen tot landbouwgrond en dat je hiermee weg komt door te beloven een deel EHS in te richten dat feitelijk al natuur is. Ik weet niet of dit inderdaad zo is, want dat wordt niet duidelijk uit de stukken.

Het feit dat er nog geen overeenkomst is gesloten waarin de verplichtingen ten aanzien van inrichting en beheer van de ecologische hoofdstructuur zijn vastgelegd, stelt ons ook helemaal niet gerust. Als er afspraken worden gemaakt met een agrariër en die afspraken worden niet vastgelegd, hoe kunnen wij die dan ooit controleren of borgen? Sterker nog, in de memorie van antwoord staat dat het nog niet eens duidelijk is wat voor soort overeenkomst gesloten gaat worden. Wij vinden op dit punt de aanpassing van de kaarten van de Verordening ruimte dan ook te vroeg komen. De regel is immers dat er eerst gecompenseerd moet worden voordat er aangetast mag worden.

Tot zover mijn bijdrage, voorzitter, dank u wel.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Mevrouw Spierings spreekt ook over de casus Steenbergen. Na de bespreking in de commissie hebben wij via de memorie van antwoord het verzoek gekregen dat de gemeente Steenbergen heeft ingediend. Wij hebben ook een kopie gekregen van de reactie van de gebiedscommissie. Die heeft een uitspraak gedaan. Naar mijn mening moet je dat alles meewegen. Wij moeten niet alles beter willen weten. Ik vraag mevrouw Spierings zowel het verzoek van de gemeente Steenbergen als de reactie van de gebiedscommissie mee te nemen in haar beoordeling.

Mevrouw **Spierings** (D66): Er valt heel veel te zeggen over de stukken die later zijn binnengekomen. Ik heb er bewust voor gekozen daarop niet in te gaan, omdat ik weet dat de heer Van der Wel dat ongetwijfeld gaat doen. Wij wegen die stukken wel degelijk mee, maar ook daarbij kun je vragen stellen.

Los van die stukken moet iets duidelijk geregeld zijn voordat allerlei kaarten worden aangepast. Dat blijft staan, ongeacht wat er in die stukken staat.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Ik twijfel want ik vind dat wij op de een of andere manier meer waarde moeten gaan hechten aan lokale beoordelingen van de situatie aldaar. Wij kunnen overal overheen gaan. Wij kunnen springen, wij kunnen zwemmen, wij kunnen alles. Maar de kritiek van alle gemeenten is dat wij dit doen. Er kan inderdaad van alles spelen in allerlei lagen, maar wij moeten toch kunnen varen op uitspraken van in dit geval de gemeenten en het gebied. Die doen dat niet zomaar.

Mevrouw **Spierings** (D66): Bij die uitspraken kun je allerlei vraagtekens zetten. Ik neem nu de woorden van de heer Van der Wel in mijn mond. Ik begrijp dat de agrariër waarover het hier gaat, zelf in de gebiedscommissie zit. Ik krijg daarbij niet zo'n lekker gevoel om eerlijk te zijn. De gebiedscommissie heeft hierover in eerste instantie helemaal geen positief besluit genomen. Blijkbaar bestaat er in het gebied zelf ook grote twijfel over de vraag of wij dit wel of niet moeten doen. Dit plus mijn vragen leiden ertoe dat ik mij afvraag of wij vandaag positief moeten besluiten over dit voorstel.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Een uitspraak van de meerderheid van een commissie is een uitspraak. Het gebeurt hier ook wel dat iets met één stem verschil wordt aangenomen. In de vorige periode ging het zelfs over iets heel bijzonders.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter! In aansluiting op het betoog van de heer Wagemakers heb ik er nog een voor GS. Dat is de glastuinbouw in Breda bij Prinsenbeek. De Raad van State heeft namelijk ook de gemeente Breda in het gelijk gesteld. Het verzoek van de gemeente om de glastuinbouw in dat gebied te verkleinen, is gehonoreerd. Misschien kunnen wij dat dan meteen ook repareren? Dat lijkt mij prachtig! Wij hebben hierover een aantal maanden geleden uitgebreid gesproken in een aparte vergadering. Ik ben heel benieuwd naar de reactie van GS.

GroenLinks stemt tegen de wijzigingen. Wij willen de deur niet openzetten voor ongewenste ontwikkelingen die hierdoor mogelijk gemaakt worden. Wij zijn tegen. Dat hebben wij steeds gezegd.

Er wordt voorgesteld om vier gebieden solitaire glastuinbouw mogelijk te maken. Daar zijn wij tegen. Wij vinden dat deze complexen thuishoren in de concentratiegebieden voor glastuinbouw. GS hebben zelfs vorige week nog aangegeven dat deze gebieden het moeilijk hebben om de kassen gevuld te krijgen.

Ook wij zouden artikel 10.5, waarin deze solitaire glastuinbouw mogelijk gemaakt wordt, het liefst geschrapt zien. Wij denken echter niet dat wij daarvoor de handen op elkaar krijgen. Wij wachten het antwoord van GS af.

Ook zijn wij tegen het voorstel om agrarisch gebied bij het Ruiterbos in Breda een bestemming stad-plattelandgebied te geven. Wij zijn tegen die ontwikkeling. In dat gebied is veel in de natuur geïnvesteerd. Door de voorgestelde kaartaanpassing wordt het mogelijk om dat hele gebied te gaan bebouwen. Wij zijn daarvan absoluut tegenstander.

Ook de ontwikkeling in Steenbergen waar de heer Van der Wel van de Partij voor de Dieren uitgebreid op in zal gaan, vinden wij ongewenst.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! Ons is gevraagd in te stemmen met een voorstel tot wijziging van de begrenzing van de EHS in Steenbergen. Daarover gaat onze bijdrage. Ik denk dat wij het er allemaal over eens zijn dat wij zorgvuldig moeten omgaan

met de Verordening ruimte en de daarin geldende regels, met name als het gaat om natuur. Er is niet voldoende natuur en de natuur die we hebben, moeten we zo goed mogelijk beschermen.

Ik neem u in gedachten mee naar een prachtig stukje natuur met beschermde vogels zoals grutto's en de kempfaan. Het gebied Roode Weel valt binnen de groenblauwe mantel en is een gebied van bovenregionaal belang. Dit gebied functioneert al decennialang als natte natuurschap met botanische, hydrologische en ornithologische waarde.

In het voorstel gaat het om ruim zeven hectare eeuwenoude, natte begraasbare graslanden langs de kreken van het complex Roode Weel. In het bestemmingsplan buitengebied van Steenbergen wordt het omschreven als belangrijk natuurgebied, met als doel het herstel van natuurlijke watersystemen, herstel van plasdraszones, herstel van kwelwater en het meanderen van beken. Hier gelden beperkingen ten aanzien van stedelijke, agrarische en recreatieve ontwikkelingen.

De belangrijkste vraag die we ons in het voorstel moeten stellen is of hier sprake is van aantasting van EHS, of dat een meerwaarde oplevert en of in dezen de juiste procedure gevolgd is.

Er is geen sprake van aantasting van de EHS om ecologische redenen, maar uitsluitend om economische redenen. Het gebied houdt dezelfde oppervlakte, alleen de bestemming verandert. Daarom had hier artikel 4.6 van de Verordening ruimte moeten worden toegepast en had er ook compensatie moeten plaatsvinden. Dat is allemaal niet gebeurd. Wij vinden dat wij ons moeten afvragen wie nu eigenlijk de initiatiefnemer van dit voorstel is en stellen die vraag ook aan de gedeputeerde. Volgens de procedure had dit de gemeente moeten zijn, toch lijkt alles erop te wijzen dat hier een agrariër direct via de provincie dingen gedaan probeert te krijgen. Dat punt heeft de heer Wagemakers van de PvdA ook al aangekaart.

In de brief van de gemeente staat, dat zij akkoord gaat als de provincie dat vraagt. Dat lijkt ons toch een verkeerde manier van werken.

Wij hebben het advies van de gebiedscommissie goed bekeken en een en ander nagevraagd. De gebiedscommissie was in het geheel niet positief over dit voorstel. Sterker nog, verschillende partijen zoals de BMF (Brabantse Milieufederatie) en Brabants Landschap waren in eerste instantie niet akkoord. Het is ook vreemd om van de voorzitter van de gebiedscommissie te horen, dat de hele commissie vóór het voorstel zou zijn. Dat er nu dan toch briefje van de gemeente ligt, vinden wij niet juist. Waar is het draagvlak van de omgeving? Heeft de gemeenteraad ermee ingestemd of is de brief strikt een brief van het college van de gemeente Steenbergen?

Het omploegen van grond met bestemming EHS is al in 2009 en 2010 zonder vergunning gebeurd. Wat ons betreft had de gemeente Steenbergen toen al moeten ingrijpen en anders had de provincie dat moeten doen. Wij vinden het niet stroken met het groenbeleid dat wij hier hebben afgesproken als het nu wordt omgedraaid en wat is aangetast gewoon gebruikt gaat worden en wat er nog is, beheerd gaat worden. Er moet een meerwaarde zijn voor de provincie anders zal dit leiden tot een precedentwerking waar wij ons moeilijk tegen kunnen verzetten. Het is dan ook betreurenswaardig dat het college deze casus aanhaalt als een voorbeeld van het uitwerken van het nieuwe beleid. Dit is niet het beleid dat wij in onze Staten hebben geaccordeerd. Wij moeten deze gebieden blijven beschermen. Dat is belangrijk. Ik vraag de Staten dit nogmaals goed te

bekijken en een en ander te overdenken. Wij wachten het antwoord af en komen in tweede termijn eventueel met een amendement.

De **voorzitter**: Ik heb begrepen dat de heer Kap het woord niet zal voeren op dit onderwerp. Ik stel voor meteen het woord te geven aan gedeputeerde De Boer.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Zowel gedeputeerde Van den Hout als ik zal de in eerste termijn gestelde vragen beantwoorden.

De heer Van Hattem heeft gesproken over de situatie bij Valkenswaard. Als de gemeente Valkenswaard hier een bestemmingsplan indient en er komen geen zienswijzen of bezwaren op, hebben wij er geen enkel probleem mee om hier een ambtshalve wijziging toe te passen. Wij stellen het op deze manier voor met deze overweging.

Het betoog van de heer Wagemakers van de fractie van de Partij van de Arbeid is erg boeiend. Wat hij zegt over hoe gemeenten en de provincie met elkaar configureren in het ruimtelijke domein, om het maar even ingewikkeld te zeggen, is wel heel bijzonder. Wij merken dat keer op keer. Ik heb die discussie met het departement. Die speelt ook in het veld als ik bij gemeenten ben. Wij proberen iedere keer opnieuw zo veel mogelijk tot oplossingen te komen, maar liever nog willen wij aan de voorkant voorkomen dat er een oplossing bedacht moet worden. De heer Wagemakers noemt de situatie waarbij sprake is van een omissie in de verhouding tussen tekst en kaart. Hij vraagt het college in het kader van de aanpassing van de Verordening ruimte 2014, waarvan de vaststelling door de Staten voorzien is in februari 2014, te komen met een voorstel. Het antwoord op die vraag is "ja". Ik ga dat bekijken en kom dan bij de Staten terug. Ik denk ook dat wij in commissieverband verder moeten praten over de vraag hoe wij met de gemeenten omgaan. Communicatie is heel belangrijk. Aan een aantal punten is al invulling gegeven. Tegen mevrouw Spierings van de fractie van D66 zeg ik dat artikel 10.5 heel specifiek voor deze vier bedrijven bedoeld is. Dit heeft dus ook geen precedentwerking. Mevrouw Spierings refereert aan een brief die wij aan de Staten hebben geschreven over de ontwikkelingen van de glastuinbouw in het bijzonder, maar ook in het kader van de conceptverordening ruimte 2014. Het is niet zo dat wij met artikel 10.5 andere solitaire bedrijven op deze manier gaan behandelen. In de brief staat dat wij willen bezien hoe wij economie, ruimtelijke kwaliteit en versnippering moeten behandelen. Het college heeft op basis van het onderzoek geconstateerd dat wij praten over een fors aantal solitaire bedrijven van ondernemers, families en gezinnen waar aanliggend ook extra werkgelegenheid wordt gecreëerd. Wij moeten met elkaar bezien hoe wij daarmee moeten omgaan in het kader van de Verordening ruimte 2014. Die opening heb ik willen maken met het sturen van die brief namens het college. Het is geenszins de bedoeling dat vandaag met artikel 10.5 er automatisch een opening wordt geboden aan de zaken die nog aan de orde komen in onze discussies met de commissie Ecologie en Ruimte (ER), de TSP (Themacommissie voor Transitie Stad en Platteland) en de Staten zelf.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter! Zou het zo kunnen zijn dat wij bij de volgende wijziging van de Verordening ruimte dit artikel weer kunnen schrappen? Het is immers alleen maar voor deze gevallen?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Mevrouw Brunklaus kan de tekst van de conceptverordening lezen. Ik heb al gezegd dat het artikel dat nu wordt ingevoerd specifiek geldt voor deze vier bedrijven. Mevrouw Brunklaus kan met mij discussiëren over de nieuwe verordening voor 2014, maar die is vandaag niet aan de orde.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Ik vraag gewoon wat de gedeputeerde vindt van mijn constatering dat wij dat artikel dan straks niet meer nodig hebben en dat het dus uit de nieuwe verordening gehaald kan worden.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Ik heb zo-even al aangegeven dat artikel 10.5 geldt voor deze vier bedrijven.

Mevrouw Brunklaus vraagt in het kader van Prinsenbeek om hier vandaag meteen een aantal zaken te repareren. Ik heb in de commissie al gezegd dat die de omgekeerde procedure is. Er ligt een uitspraak van de Raad van State. Dat betekent dat nu de partijen aan zet zijn en ook de provincie een standpunt dient in te nemen in dezen. Het is duidelijk dat mevrouw Brunklaus dit voorstelt, maar het moge ook duidelijk zijn dat ik het niet overneem.

College Van den Hout heeft inhoudelijk en ik procedureel aangegeven hoe de casus Steenberghe in elkaar steekt. De Staten hebben mij niet gevraagd om een en ander in de memorie van antwoord aan de orde te stellen. Ik heb het aangetoond in de brieven die overigens niet zijn gemaakt ten behoeve van de Staten maar die lagen er al. Toen mevrouw Surminski mij in de commissie de vraag stelde, zat er al een ambtenaar te zwaaien met de betreffende brief. Ik heb dat op dat moment niet willen melden, ik wilde gewoon netjes namens het college een memorie van antwoord schrijven en heb dat ook gedaan. Procedureel is er op deze situatie niets af te dingen. Met het nieuwe beleid proberen wij als provincie samen met de ondernemers in het veld, de gemeenten en andere partijen Brabant voor minimaal de komende 50 jaar beter, mooier, veiliger en interessanter te houden. Dat is in ieder geval ons blikveld, zowel beleidsmatig als procedureel. Als een ondernemer hier niet meer aan de bel mag trekken of als een ondernemer of een stichting hier geen briefje mag afgeven met een verzoek om er naar te kijken, hebben wij een dichtgeplakte brievenbus en krijgen wij veel minder post te verwerken. Dat is echter niet besturen 3.0. Ondernemers hebben het recht om hier een verzoek te doen. Wij leggen dat terug bij de gemeente. De gemeente reageert daarop. De gebiedscommissie heeft gereageerd en in die zin is de zaak procedureel correct. College Van den Hout zal ingaan op de twijfels in ecologische zin.

De heer **Van der Wel** (PvdD): De gedeputeerde sprak over het briefje van de voorzitter van de gebiedscommissie. Onze vraag was of de voorzitter spreekt namens de gebiedscommissie als hij zegt dat de commissie akkoord is. Wij hebben navraag gedaan bij mensen die in die gebiedscommissie zitten en wij hebben begrepen dat er geen sprake was van een unaniem positief oordeel. Sterker nog, er zou eigenlijk geen positief advies kunnen worden gegeven omdat er ook partijen waren die geen advies wilden geven.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Voorzitter! Ik denk dat de heer Van der Wel de brief van de voorzitter van de gebiedscommissie goed moet lezen. Daarin staat dat de gebiedscommissie geen unaniem advies heeft kunnen opstellen, maar dat de commissie in meerderheid een positief advies geeft. Dat staat in de brief.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Als je zegt: wij kunnen geen advies geven, sluit je je niet aan bij degenen die een positief advies geven. Wij vinden het in die zin niet kloppen met de realiteit.

De heer **De Boer**: Ik sluit mij aan bij de woorden van mevrouw Geeraedts.

De heer **Van der Wel** (PvdD): De gedeputeerde zegt dat elke ondernemer bij de provincie kan aankloppen en dat de provincie dan bij de gemeente het verzoek legt om ermee in te stemmen. Ik vraag mij af of wij die procedure willen gaan volgen in de toekomst. Handelt het college van Steenbergen in dezen zelfstandig of is daarover een besluit genomen in de gemeenteraad?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Ik heb niet proberen duidelijk te maken dat elke ondernemer hier langs kan komen. Trouwens iedereen heeft het recht om dit provinciaal bestuur dagelijks te benaderen. Zo werkt onze democratie. Wij stimuleren niet om het op deze manier te doen, maar wij sluiten onze brievenbus daar niet voor. Dat heb ik gezegd.

Ik heb de brief van het college van de gemeente Steenbergen gelezen. Het college heeft hierin zijn eigen verantwoordelijkheid. Ik treed niet in hun rechten. Het is de verantwoordelijkheid van de gemeente als het college op deze manier een brief schrijft en daarvoor verantwoording kan afleggen aan de raad of aan een commissie. Ik ga uit van een brief die namens de gemeente is gestuurd. Dat is zijn verantwoordelijkheid en niet de mijne. Ik ben wel hier in huis verantwoordelijk en dat heb ik gezegd in de brief waar u om gevraagd heeft.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Voorzitter! Er zijn vragen gesteld die ook al in de commissie aan de orde zijn gekomen. Die vragen gaan over de overeenkomst met agrariër Simons in Steenbergen. Het klopt dat die overeenkomst niet zit in de kaartwijziging. Die hoort daar ook niet thuis. De overeenkomst wordt privaatrechtelijk geregeld bij de notaris. Ik begrijp dat de Staten in de maag zitten met de volgorde. Gaan wij eerst dit regelen en daarna afspraken maken met Simons, of moet het andersom? Wij kunnen op elkaar gaan zitten wachten en dan gebeurt er niks. Volgens mij is dit de goede volgorde. Wij maken eerst de zaken mogelijk en zorgen daarna voor de concrete invulling.

Mevrouw **Spierings** (D66): Als zo duidelijk is dat de privaatrechtelijke overeenkomsten bij de notaris worden vastgelegd, waarom staat dat dan niet in de memorie van antwoord? Ik heb daar tijdens de commissiebehandeling heel expliciet naar gevraagd. Dat had er dus gewoon in kunnen staan. Dit geeft mij geen vertrouwen.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Tijdens de commissiebehandeling heb ik al gezegd dat het daar wordt vastgelegd.

Mevrouw **Spierings** (D66): In de commissiebehandeling is dat antwoord niet gegeven door de gedeputeerde, maar ik meen door iemand van de fractie van de VVD. In de memorie van antwoord staat vervolgens dat nog niet duidelijk is in wat voor soort overeenkomst dit komt te staan. Ik vind het uitermate vreemd.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Over de volgorde kunnen wij blijven twisten, maar als niemand beweegt, gebeurt er niets. Naar mijn mening is het goed om eerst juridisch mogelijk te maken dat op een deel natuur ontwikkeld kan worden en een ander deel agrarisch wordt en dat dit vervolgens ingevuld in een overeenkomst met de heer Simons. Wij kunnen niet eerst een overeenkomst sluiten met een agrariër waarin deze verplicht wordt iets te gaan doen in grond die nog niet omgevormd is tot de uiteindelijke bestemming. Nogmaals, dit is de juiste volgorde.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter! Ik vind dat eerst de basale vraag van toepassing moet zijn. In de brief van de Stichting Sirene lees ik dat er sprake is van een situatie waarin een agrariër illegaal een stuk natuurground heeft gebruikt als landbouwgrond. Dat was tegen de bestemming in. Kortweg gezegd komt het erop neer dat hij nu wordt beloond en een stuk natuur mag gaan beheren, in plaats van dat tegen hem wordt gezegd: sorry, als jij er illegale praktijken op na houdt, dan kan dat niet. Voldoet het in die brief geschetste beeld van de gang van zaken aan de werkelijkheid? Als dat inderdaad zo is, moet de overheid dan een overeenkomst willen sluiten met agrariërs die op die manier te werk gaan? Moeten wij dit soort praktijken willen belonen?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Ja, dat moeten wij willen. Als iets volgens de provincie binnen de grenzen van de EHS valt, is het niet per definitie natuur. Als een agrariër of wie dan ook handelt in strijd met het bestemmingsplan is het aan de gemeente om daartegen op te treden. Dat heeft de heer De Boer meer dan duidelijk gemaakt. De provincie is ingegaan op een voorstel van de agrariër dat uiteindelijk gesteund is door de gebiedscommissie. Of het nu gaat om een meerderheidsadvies of een unaniem advies maakt niet uit. Zoals de heer Wagemakers al zei, als hier door de meerderheid een besluit genomen wordt, is dat een besluit van PS. Dat geldt ook voor de gebiedscommissie. Die heeft positief geadviseerd. Zo is het voorstel bij ons terecht gekomen. De overbegrenzing van de EHS wordt weggenomen, een deel wordt ingericht als natte natuur in beheer van deze agrariër. Wij vonden dat een uitstekend voorstel. Sterker nog, ik heb u in de commissie al verteld dat het kaartje van die situatie al een jaar op mijn prikbord hangt als een van de eerste voorstellen waarbij een grondeigenaar zelf komt met een initiatief om een deel van de grond in te richten als natuur en dat langdurig te gaan beheren in ruil voor herbegrenzing van de EHS. Wij hebben dat gewogen en vonden dat per saldo netto voor de natuur een uitstekende oplossing.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik ben het er helemaal mee eens dat dit technisch gezien een heel mooie oplossing is. Agrarisch natuurbeheer is prima, maar het gaat mij hier om het principe dat een agrariër wordt beloond voor iets dat niet legaal is. De provincie heeft immers een toezichthoudende taak op het gebied van handhaving.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Niet als het gaat over een bestemmingsplan.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het was een natte natuurparel en niet alleen EHS. Er lag een stevige bestemming op. Als er natuurwaarden worden vernietigd waarin de provincie al geïnvesteerd heeft -- althans dat heb ik begrepen, maar ik weet niet of dat waar is -- hebben wij hier wel degelijk een belang in. Kan dat dan zomaar? Laat het college dat dan zomaar gebeuren?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): De heer Van Hattem vraagt mij te antwoorden op suggesties waarvan hij zelf zegt dat hij niet weet of die wel kloppen. Ik vind dat een ingewikkelde vraag. Ik kan daarop niet ingaan. Er ligt hier een deal voor. Wij gaan een herbegrenzing van de EHS organiseren. Daarmee komen wij ook af van een stukje overbegrenzing. Wij hebben nog altijd ruim 400 ha. overbegrenzing. Het gaat dus nog veel vaker voorkomen dat gebieden die nu op de kaart EHS zijn, herbegrensd worden om op een ander moment op een andere plek die EHS te kunnen realiseren. Die deal wensen wij te sluiten met Simons. Netto is het een uitstekende oplossing voor de natuur in die omgeving.

De heer **Verhees** (VVD): De gedeputeerde geeft aan dat het omgevormd wordt naar landbouwgrond. Ik ga ervan uit dat het landbouwgrond was met een EHS-bestemming en dat het landbouwgrond blijft maar nu zonder EHS-bestemming. In principe verandert er bij de bestemming niets.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Inderdaad. Dat bedoel ik met mijn opmerking dat als wij iets op de kaart EHS noemen, het nog geen natuur is, ook niet in een bestemmingsplan.

De **voorzitter**: Ik verzoek de gedeputeerde tot een afronding te komen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Die vraag blijft voor mij essentieel, ook om dit voorstel goed te kunnen beoordelen.

Er was dus duidelijk sprake van alleen landbouwgrond die de bestemming EHS had? Er is dus nooit geïnvesteerd door de provincie of door andere partijen om in dat gebied al natuurwaardes te realiseren?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): De provincie investeert niet in landbouwgrond van een agrariër om daar natuur van te maken als dat niet van tevoren geregeld is. Bij dit voorstel wordt geregeld dat een deel dat wij al als EHS hadden bestempeld echt natuurgrond wordt. Die omzetting gaat plaatsvinden in het bestemmingsplan. Pas dan kan er geïnvesteerd worden in het maken van natuur. Dat doen wij niet maar deze agrariër.

De heer **Van Hattem** (PVV): Kan de gedeputeerde hard maken dat in dit geval dus van kapitaalvernietiging geen sprake is?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Nee.

De **voorzitter**: De vraag lijkt mij afdoende beantwoord. De gedeputeerde is klaar met zijn beantwoording. Hiermee komt een einde aan de eerste termijn van de beantwoording van de zijde van het college.

Ik kijk even rond of het nog nodig is om een tweede termijn te houden.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! Wij willen graag een korte schorsing van een paar minuten om overleg te plegen met ons burgerlid omdat zij in de commissie zat. Het gaat hier om een essentieel punt dat wij betwisten.

De **voorzitter**: Ik kijk even of wij dat kunnen combineren met een koffiepauze van een minuut of tien. Ik schors de vergadering voor koffie en beraad.

De vergadering wordt van 10.30 uur tot 10.40 uur geschorst.

De **voorzitter**: Ik wil even horen of er behoefte is aan een tweede termijn. Ik zie dat dit het geval is. Ik roep u op zo kort en krachtig als mogelijk in die tweede termijn te spreken.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Voorzitter! Wij hebben in eerste termijn niets gezegd, dus wij mogen dat nu wel even doen.

Ik begin met het besluit tot wijziging van de begrenzingsen. Ik meen dat mevrouw Brunklaus heeft gevraagd of artikel 10.5 over de specifieke locaties glastuinbouw, er niet uit kan. Ik heb daar ontzettend veel bezwaar tegen, maar ik heb ook een praktisch argument. Ik weet niet of mevrouw Brunklaus het in de gaten heeft, maar wij hebben inmiddels de Verordening ruimte 2010, de Verordening ruimte 2011, de Verordening ruimte 2012. Die teksten zijn voortdurend aangepast. Dat is voor een normaal mens niet meer te volgen. Alleen al om die reden vind ik dat wij niet voortdurend een artikel moeten toevoegen en dat vervolgens bij de volgende wijziging eruit halen. Dat werkt niet.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Ik begrijp dat heel goed, mevrouw Geeraedts. U wilt een eenduidige verordening. Zo heb ik het ook gelezen. Toen ik een tijdje geleden dit aan voorbereiden was, was ik dan ook heel verbaasd dat artikel 10.5 was opgenomen, want dat was er nog niet. Er gebeurt dus precies het omgekeerde. Wij nemen een artikel op om iets mogelijk te maken voor vier bedrijven. Daarna is het niet meer nodig, want dan staan wij het niet meer toe.

De **voorzitter**: Dit is echt een herhaling van de discussie die wij eerder hebben gevoerd.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Maar het is wel belangrijk, mijnheer de voorzitter!

De **voorzitter**: Jawel, maar het is aan de orde op het moment dat wij de verordening behandelen en niet nu. Ik stel voor dat wij hiervan notie nemen en dat mevrouw Geeraedts haar betoog vervolgt.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Dan weet u vast het standpunt van de VVD als dit onderwerp aan de orde komt.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Ik word erop aangesproken, maar ik heb er juist op gewezen dat dit artikel er nu ingezet wordt. Mevrouw Geeraedts moet zeggen dat wij het verwarrend maken, ik denk dat het andersom is.

De **voorzitter**: Nogmaals, dit punt is aan de orde op het moment dat de verordening hier voorligt.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Goed, dat is duidelijk.

Iemand heeft op 11 juli 2011 een verzoek ingediend bij de gemeente. Wij zitten nu eind 2013 en nu eindelijk komt er wellicht -- wij zullen afwachten waarmee de Partij voor de Dieren komt -- een besluit. Ik deel het standpunt van de heer Wagemakers dat, wanneer de gebiedscommissie een positief advies geeft, wie wij dan nog zijn om te zeggen dat wij dat niet moeten doen. Er ligt dus een positief advies en ik vind dat wij nu een keer moeten doorpakken. Een ondernemer in Brabant moet toch niet meer dan 2,5 jaar hoeven te wachten?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! Ik denk dat mevrouw Geeraedts zich moet afvragen waarom het zo lang geduurd heeft voordat er een besluit komt. Zou dat bijvoorbeeld niet kunnen komen door het feit dat verschillende partijen het niet met het voorstel eens waren, waaronder de provincie? Die was immers ook nog niet akkoord. De gemeente Steenberghe stuurt bovendien pas te elfder uren een briefje dat zij als wij erom vragen ermee willen instemmen.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Dat zou inderdaad het geval kunnen zijn, maar het is te dol voor woorden dat wij, nu al die adviezen er liggen, hier nog een keer de discussie voeren of wij het wel of niet moeten doen. Dat gaat mij iets te ver. Er ligt een positief advies. Wij hebben gehoord hoe de situatie is. Dat wij hier dan nog gaan neuzelen over de vraag of wij inzage moeten hebben in een privaatrechtelijke overeenkomst en wij eerst naar de notaris of daarna naar de notaris hadden moeten gaan, is naar mijn mening een non-discussie.

Mevrouw **Spierings** (D66): Of het geneuzel is of niet hangt natuurlijk een beetje af van welke belangen er gewogen worden. Ik vind het te gemakkelijk om te stellen dat wij als een gebiedscommissie ergens voor is, wij er niets meer over te zeggen hebben. Wij zijn hier democratisch gekozen om besluiten te nemen. Dat betekent niet dat wij een advies van de gebiedscommissie klakkeloos terzijde moeten schuiven, maar dat betekent ook niet dat wij het klakkeloos moeten overnemen.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Ik ben het met mevrouw Spierings eens dat je adviezen nooit klakkeloos moet overnemen. Over dit advies is nader gesproken. De commissie is ook niet zomaar tot een advies gekomen. Zij heeft er een hele lange tijd over gedaan. Dan mag je er van uitgaan dat het advies zorgvuldig tot stand is gekomen. Dan moeten wij, in navolging van wat de heer Wagemakers net heeft gezegd, er ook een keer op durven te vertrouwen dat wat uit het veld komt, juist is. Wij moeten ons daar een keertje bij neerleggen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Wat vindt mevrouw Geeraedts van ons argument dat het hier gaat om een economische ontwikkeling, dat er duidelijk sprake is van een ecologische aantasting en dat de provincie het verkeerde artikel heeft toegepast?

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Op die vraag heeft de gedeputeerde al geantwoord. Ik ga daarop niet antwoorden, mijnheer Van der Wel, want dan sta ik hier morgen nog en dat is niet de bedoeling. Ik zou graag mijn betoog vervolgen.

Ik wil nog even iets zeggen over de uitspraak van de Raad van State. Ik heb die uitspraak ook gelezen en ben toen van mijn stoel gevallen. Ik denk dat wij een artikel hebben opgenomen dat innerlijk tegenstrijdig is en dat niemand dat in de gaten heeft gehad. Heel Brabant is ingedeeld in EHS, groenblauwe mantel, agrarisch en wat dies meer zij. Dat betekent dat als je een gebied aanwijst voor de integratie stad/land er altijd een andere bestemming onder ligt. Als per definitie de onderliggende bestemming de meest beperkende bestemming is die altijd moet gelden, kunnen wij de hele aanwijzing integratie stad-land gewoon vergeten. Dat kan nooit de bedoeling zijn geweest van dat artikel. Dat is de reden waarom ik graag van de gedeputeerde hoor of hij dat standpunt deelt en of hij bereid is om erover na te denken om dit onderdeel bij de wijziging van de verordening mee te nemen. Ik denk dat wij anders veel meer problemen krijgen.

De heer **Van Agtmaal** (CDA): Voorzitter! Ik kan iets korter zijn dan mevrouw Geeraedts. Wij vinden het een heel duidelijk stuk. In de commissie hebben wij vooral vragen gesteld over de casus Steenberghe. Wij zagen dit ook als een dilemma. GS hebben onze vragen goed beantwoord, waarvoor dank. Als wij alles natuur maken, hebben wij ook geen eten. Daarom zijn wij blij dat deze grond landbouwgrond blijft. Wij moeten allemaal eten en het is goed voor de voedselproductie. Wij stemmen in met het voorstel.

Mevrouw **Slegers** (SP): Voorzitter! Ik kan mij aansluiten bij de opmerkingen van mevrouw Geeraedts over de glastuinbouw. Wij moeten niet blijven wijzigen. Wij hebben afgesproken dat er binnenkort een inhoudelijke discussie plaatsvindt over ons provinciale glastuinbouwbeleid. Wij willen die discussie graag afwachten. Mocht daaruit voortkomen dat er een grondige wijziging van het beleid en dus van de verordening nodig is, dan moeten wij dat dan gaan regelen. Wij moeten het beleid niet continu tussendoor wijzigen op grond van casuïstiek.

Mijn volgende opmerking sluit hierbij aan. De heer Wagemakers pleit ervoor dat wij toch vooral naar de gemeente luisteren. Dat moeten wij zeker doen maar wij moeten ook luisteren naar andere mensen, naar organisaties en partijen uit het gebied die erbij betrokken zijn. Colleges hebben namelijk nogal eens de neiging om voorrang te geven aan belangen die soms haaks staan op provinciale of algemene belangen. De brievenbus waarover de gedeputeerde sprak vinden wij zeer interessant. Wij moeten iedere inbreng serieus nemen.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Volgens mij verschillen mevrouw Slegers en ik hierover niet van mening. Ik heb proberen aan te geven dat wij wat meer tijd moeten inruimen om dit soort vragen vanuit gemeenten en eventueel van gebruikers met elkaar te kunnen wisselen. Dit is ook een verzoek aan het college en aan de griffie. De aandacht voor de ruimtelijke ordening in het algemeen is aan het verslappen.

Mevrouw **Slegers** (SP): Voorzitter! Dat ben ik met de heer Wagemakers eens, maar wij bedrijven hier vandaag ook casuïstiek. Toevallig weet de ene fractie heel veel over dit geval en een andere fractie over dat geval. Wij zijn daar echter niet voor. Wij hebben die expertise niet, wij hebben er de tijd niet voor en dat mandaat hebben wij niet. Ik wil er als lid van Provinciale Staten en als lid van de SP vanuit kunnen gaan dat dit college de integrale afweging maakt, dat zij daarin de afweging van colleges van B&W plus die van andere betrokkenen meenemen. Dat kunnen ondernemers zijn of andere platforms. Het college maakt de afweging en legt die vervolgens aan ons voor. Wij kunnen ons niet met elk detail bezighouden.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Mijn opmerking was ook niet bedoeld voor uw college en niet mijn college, mevrouw Slegers. Mijn opmerking was bedoeld om de ruimtelijke ordening de plek te geven die zij hier altijd heeft gehad en die zij ook verdient. Ik hoor nog steeds Statenleden zeggen: ik heb met die gesproken, ik heb met die gesproken, ik heb met die gemeente gesproken. Het risico wat wij hiermee lopen, is dat wij van geval naar geval huppelen. Dat is niet goed. Daar word je moe van en je bent de weg kwijt. Wij hebben vandaag heel lang gesproken over een akker.

De **voorzitter**: Dat hoort ook niet thuis in een Statenvergadering als de commissie het werk al voor een deel gedaan heeft, maar als er nieuwe inzichten zijn, is daar ruimte voor.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter! Het is precies vanwege die nieuwe inzichten dat ik hier weer spreek. In de beantwoording door gedeputeerde Van den Hout over de casus Steenberghe viel mij een ding heel erg op. Toen ik vroeg of wij ten principale niet moeten willen meewerken aan een plan van een agrariër die gesjoemeld heeft met het inrichten van grond, zei de gedeputeerde heel stellig: ja, dat doen wij dus wel. Ik vind dat vrij schokkend. Wij moeten als overheid een duidelijke lijn trekken. Zodra er ergens sprake is van praktijken die niet door de beugel kunnen, moeten wij daaraan niet willen meewerken en die zeker niet willen belonen. De gedeputeerde zegt dat er geen sprake is van kapitaalvernietiging. Ik heb andere geluiden gehoord, namelijk dat er wel degelijk nat grasland was in dat gebied. Dat is door deze agrariër omgeploegd tot akkerbouwland of anderszins. Hier is dus natuur vernietigd. Die moet elders opnieuw worden ingericht en daarvoor moeten kosten worden gemaakt. Er is dus wel degelijk sprake van kapitaalvernietiging. Ik vind het vreemd dat de gedeputeerde zo stellig het tegendeel beweert.

In Valkenswaard is het nodige aan de hand. Wij kunnen daaraan niet te gemakkelijk voorbijgaan. Mevrouw Geeraedts schetste de situatie rond de aanduiding integratie stad-land. Voor zover ik weet, is die integratie in het verleden opgenomen om "rafelige randjes rond woonkernen te voorkomen". Zo werd dat toen genoemd. In de verordening en de toelichting staat heel duidelijk dat de gemeenten wordt gevraagd om op basis van een integrale visie weer te geven hoe zij in deze gebieden nieuwe stedelijke en landschappelijke ontwikkelingen gelijktijdig en in samenhang met elkaar willen ontwikkelen. Het doel hierbij is dat er in het landschap nieuwe kwaliteiten ontstaan of bestaande landschapskwaliteiten worden versterkt. Dat hoeft naar mijn idee niet in strijd

te zijn met de onderliggende bestemming. Dat kan dus zowel een bestemming zijn voor de groenblauwe mantel zoals die op deze locatie ligt als een andere bestemming. In dit geval ligt er dus een bestemming voor de groenblauwe mantel. De Raad van State heeft duidelijk geoordeeld dat er strijd is met de natuurwaarden en met de cultuurhistorische waarden die in dit gebied sterk aanwezig zijn. Het is in strijd met artikel 6.3 en met artikel 7.4 van de Verordening ruimte.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, komt u tot een afronding.

De heer **Van Hattem** (PVV): Artikel 6.3 van de Verordening ruimte zegt wel dat er een "ja, mits"-benadering is. Niet alles hoeft op slot te zitten, maar er is onvoldoende rekening mee gehouden. De integratie stad-land biedt hiervoor wel degelijk de mogelijkheden. Ik vraag de gedeputeerde hier toch nog eens naar te kijken. Ik heb namelijk een heel kort antwoord gekregen van gedeputeerde De Boer. Ik wil een iets meer inhoudelijk antwoord op mijn vraag waarom de gemeente Valkenswaard niet door de provincie wordt aangesproken om iets meer integraal te doen, zodat de gemeente weer met trots haar naam kan dragen. Op internet wordt zij nu aangeduid als "Vervalkenswaard".

De heer **Kap** (OSN): In het voorliggende voorstel wordt voor twee locaties een aanduiding integratie stad-land opgevoerd. Vindt de heer Van Hattem dat verstandig gezien de uitspraak die onlangs gedaan is? Of moeten wij hier pas op de plaats maken en die twee zaken uitsluiten totdat daarover duidelijkheid is?

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat hoeft geen probleem te zijn. Volgens mij staat het vrij duidelijk omschreven in de verordening. Er kan een onderliggende bestemming op liggen en daarmee moet rekening worden gehouden. Als de gemeente Valkenswaard daarmee te weinig rekening houdt in haar bestemmingsplan, is dit naar mijn idee terecht vernietigd door de Raad van State. Ik weet niet of dit gevolgen heeft voor andere cases. De gemeente Valkenswaard heeft hier vrij onzorgvuldig gehandeld en dat is helaas in het verleden vaker gebeurd.

De **voorzitter**: De heer Wagemakers heeft het woord.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Voorzitter! Ja, soms moet je gevraagd worden. Ik wilde er eigenlijk van afzien om het woord te voeren in tweede termijn.

De **voorzitter**: U hoeft het woord niet te voeren.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Voorzitter! Wij zijn tevreden met het antwoord van de gedeputeerde over die reparatie. Gelet op de discussie over de zin en de onzin van op welk moment wij de Verordening ruimte hier gebruiken, ga ik ervan uit dat wij meer tijd inruimen om de Verordening ruimte te behandelen. Ik herhaal mijn verzoek om ons als provincie heel loyaal op te stellen tegenover de gemeenten. Zij hebben ons nodig en wij hebben hen nodig.

Was het lang genoeg voor u, voorzitter!

De **voorzitter**: Het was uitstekend, mijnheer Wagemakers!

De heer **Van Hattem** (PVV): De heer Wagemakers zegt dat de provincie zich loyaal moet opstellen richting gemeenten, maar gemeenten hebben ook de plicht om zorgvuldig te handelen. Als duidelijk is dat zij onzorgvuldig hebben gehandeld, zoals blijkt uit deze uitspraak van de Raad van State, omdat zij natuurwaarden en cultuurhistorische waarden onvoldoende in het bestemmingsplan hebben meegenomen, zie ik geen reden om te zeggen dat wij loyaal moeten zijn en onze verordening aanpassen. Nee, zij moeten zorgen voor een fatsoenlijk bestemmingsplan.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Ik vind dit een lastige opmerking. Ik heb de uitspraak van de Raad van State drie keer gelezen. Ik heb geprobeerd om die uitspraak goed te begrijpen, maar ik vraag mij af of me dat gelukt is. Ik heb wel begrepen dat de ene aanduiding op de andere ligt. Ik heb mij dat nooit gerealiseerd. Verder ben ik van mening dat in ieder geval mijn fractie en ik niet degenen zijn die deze uitspraak moeten beoordelen. Ik heb uit dit huis begrepen dat die heel helder is en dat een en ander te repareren is.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Voorzitter! De heer Van Hattem zegt nu wel dat de Raad van State er allerlei opmerkingen over heeft gemaakt, maar het enige dat de Raad van State gelukkig geconstateerd heeft, is dat dit plan in strijd is met het artikel waarin die dubbelbepaling zit. De heer Van Hattem moet dus niet zeggen dat de Raad van State vindt dat er geen goede afweging heeft plaatsgevonden, want daaraan is de Raad niet toegekomen. De Raad zegt: het is in strijd met de verordening en dan hoef ik er verder niet over te praten. Dat is het. De heer Van Hattem moet het wel zuiver voorstellen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik zeg het heel zuiver als ik opmerk dat de Raad van State in zijn uitspraak gegrond heeft verklaard dat er strijd is met artikel 6.3 en artikel 7.4 van de Verordening ruimte. Daarin staat dat het in strijd is met de toepassing van de natuurwaarden in het bestemmingsplan en dat de cultuurhistorische waarden onvoldoende zijn meegenomen.

De **voorzitter**: Ik stop dit debat. Volgens mij zijn deze gedachten voldoende gewisseld.

Mevrouw **Spierings** (D66): De heer Wagemakers zegt dat hij de uitspraak drie keer heeft gelezen en dat hij zich nog afvraagt of hij het goed heeft begrepen. Ik vraag mij dan af of wij dit met een voorbereiding van een halve dag even in een Statenvergadering kunnen beantwoorden of dat het eerst in de commissie aan bod moet komen.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Ik heb alleen aan het college gevraagd of dit te repareren is en of het college dat wil doen.

De **voorzitter**: Waarvan akte! Er komt een antwoord voor zover dat al niet gegeven is.

Mevrouw **Spierings** (D66): Voorzitter! Provinciale Staten hebben een controlerende taak richting het college. In de casus Steenbergen is elk antwoord van het college voor mij

een reden om nieuwe vragen te stellen. Ik vraag mij nu af of wij als provincie onze eigen regels wel serieus nemen. In artikel 4.11, lid 1 en lid 3 van de Verordening ruimte staat het een en ander over regels rondom compensatieplannen. Er moet een compensatieplan zijn voordat in een bestemmingsplan de grenzen van de EHS worden aangepast. Dat compensatieplan moet onlosmakelijk verbonden zijn met dat bestemmingsplan. Als ik het bestemmingsplan van de gemeente Steenberghe dat zij in juni heeft behandeld, goed lees, heeft de gemeente wel de begrenzing aangepast maar er staat geen woord in over een compensatieplan. In artikel 4.12, lid 5 van de Verordening ruimte staat dat de compensatie start uiterlijk op het moment van voltooiing van de aantasting. Volgens mij is de aantasting inmiddels al geschied. In artikel 4.12, lid 6 staat zelfs dat indien er bedreigde soorten zijn -- en ik weet niet of die er zijn -- er voorafgaand aan de aantasting al compensatie moet plaatsvinden.

De heer **Verhees** (VVD): Mevrouw Spierings geeft aan dat er voortijdig compensatie moet plaatsvinden. Er is echter 400 ha overbegrenzing. Die moeten wij gaan schrappen. Moeten wij daarvoor ook al compensatie regelen? Dan kunnen wij dus nooit iets schrappen, of zie ik het verkeerd?

Mevrouw **Spierings** (D66): Ja, daarvoor moeten wij ook compensatie regelen. Op dit moment zijn onze regels zo. Het is de bedoeling dat die compensatie straks in de ecologische hoofdstructuur mag plaatsvinden. Dat neemt niet weg dat er gewoon een compensatieplan moet zijn en bij het bestemmingsplan moet zitten. Zolang dat in onze regels staat, moeten wij ons daaraan houden. Ik ben heel benieuwd wat de gedeputeerde daarop te zeggen heeft.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat wij dat antwoord afwachten.

De heer **Verhees** (VVD): Mevrouw Spierings heeft mijn vraag niet begrepen. Wij hebben 400 ha. overbegrenzing. Wij moeten dus 400 ha. EHS schrappen. Het is nu landbouwgrond met bestemming EHS. In BRuG (Brabant Uitnodigend Groen) is vastgelegd dat wij daarvan 400 ha. schrappen. Hoe kunnen wij die schrappen als wij daarvoor compensatie moeten hebben? Dan hebben wij nog 400 ha. overbegrenzing.

Mevrouw **Spierings** (D66): Dat kan door die compensatie in de EHS te zoeken. Ik heb begrepen dat dit nu het beleid is. Op het moment dat er een ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt in de EHS en een stukje natuur verdwijnt, moet die gecompenseerd worden in dat stuk van de EHS dat nog niet ingericht is. Als het anders is, hoor ik dat zo direct wel.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter! Ik twijfelde even of ik nog iets wilde zeggen in tweede termijn. Ik heb al veel gezegd en duidelijk gemaakt. Artikel 10.5 zit mij toch niet lekker. Het wordt nu opgenomen voor vier specifieke bedrijven. Als wij twee jaar verder zijn, kan het ook voor een vijfde, zesde of zevende bedrijf gelden en ga zo maar door. De toevoeging dat het alleen voor deze bedrijven is, vind ik niet helder en ik begrijp niet waarom we het dan moeten opnemen in de verordening. Ik zou het artikel het liefst geschrapt zien. Misschien kunnen wij daarover praten bij de behandeling van de Verordening ruimte 2014.

De **voorzitter**: Het is nu niet aan de orde. De heer Mondriaan ziet af van het woord. Dan is de heer Van der Wel aan de beurt. Die heeft zojuist een amendement ingediend.

Door het lid Van der Wel wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 1 november 2013, behandelend de ontwerp-Verordening ruimte Noord-Brabant 2014; besluiten dat de tekstpassage in artikel III van ontwerpbesluit 60/13B, zijnde:

1.4. Ecologische hoofdstructuur

Naar aanleiding van een verzoek wordt de aanduiding ecologische hoofdstructuur verwijderd van en gelegd op gronden in gemeente Steenberg; vervalt."

Toelichting:

- 1. Er is geen sprake van aanpassing van de EHS om ecologische redenen, maar uitsluitend om economische redenen, namelijk het uitbreiden van het landbouwareaal. Daarom is hier ten onrechte art. 4.5 van de Verordening Ruimte toegepast.*
- 2. De verwijdering van de aanduiding EHS is geen initiatief van gemeente Steenberg maar van ondernemer en provincie.*
- 3. Het besluit past niet binnen het groenbeleid.*
- 4. De informatie van GS aan de Statenleden schoot tekort en was niet voldoende voor objectieve besluitvorming.*

Dit amendement maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. A1.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! We hebben in onze bijdrage in eerste termijn voldoende aangetoond dat het gebied als geheel, inclusief deze zeven ha., natuurwaarde had. Sterker nog de beelden van google earth uit 2006/2007 van voor de ingreep van de agrariër tonen onomstotelijk dat het gebied ingericht was om dienst te doen als natte natuurparel en als leefgebied voor beschermde en zeldzame vogels. Ja, dat zijn beschermde soorten. Vandaar dat compensatie absoluut op haar plaats is en vandaar dat wij zeggen dat de provincie verkeerd gehandeld heeft en het verkeerde artikel heeft gehanteerd. Het gaat niet om ecologische redenen maar om economische redenen. Wij hebben geen antwoord gehad op onze vraag waarom die keuze is gemaakt en ook niet op de vraag waarom er geen compensatieplan is en waarom het niet gecompenseerd wordt. Mevrouw Spierings sprak daar zojuist ook over.

Het overgebleven deel, vier van de zeven ha., gaat intensief gebruikt worden. Dat betekent de facto dat het gebied gehalveerd is. Wij vinden de ecologische aantasting dusdanig dat wij niet met dit voorstel kunnen instemmen. Het past nog steeds niet in het groenbeleid. Er kan gecompenseerd worden binnen de EHS. Er staat ons een immense opgave te wachten. Wij komen 120 miljoen euro tekort. Ook al ligt het bij de gedeputeerde op de plank als een schoolvoorbeeld van hoe het moet, wij vinden dit niet voldoende. Als wij zo doorgaan, komen wij tekort in het Groenfonds. Bovendien scheppen wij hiermee een precedent voor andere gevallen die bij de provincie komen

aankloppen. Volgens de gedeputeerde staat de deur hier open. De toekomst zal het leren. Ik kan niet vooruitkijken, maar om dat voor te zijn hebben wij een amendement ingediend.

De **voorzitter**: De heer Kap ziet af van het woord. Gedeputeerde De Boer zal allereerst het woord voeren in tweede termijn en daarna gedeputeerde Van den Hout.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Zowel de VVD als de PVV hebben gesproken over de casus Valkenswaard. Ik deel het standpunt van mevrouw Geeraedts. Ik heb in eerste termijn al aangegeven dat Gedeputeerde Staten hiervoor met een voorstel zullen komen. Helderder kan ik het niet maken.

Tegen de heer Van Hattem zeg ik dat hier blijkbaar twee zaken door elkaar lopen: de kaartaanpassing enerzijds en de uitspraak van de Raad van State anderzijds. Zij hebben wel met elkaar te maken. Daar heeft de heer Van Hattem een punt. Wij spreken hier echter over het verzoek van de PvdA om hier nog eens naar te kijken. Mevrouw Geeraedts vraagt nog eens om die bevestiging. Die heb ik gegeven. Anderzijds spreken wij hier over de kaartaanpassingen. Dat lijkt inderdaad vaak tot casuïstiek. Dat is de ervaring tot nu toe. Steeds als er kaartaanpassingen komen, zoem je eigenlijk in tot op de hectare. Dat leidt tot casuïstiek. Eenieder verdiept zich daar grondig in. Dat respect verdienen de Staten in dezen.

Tegen de heer Van Hattem zeg ik dat mijn toezegging in deze Staten met betrekking tot de uitspraak van de Raad van State helder is. Bij de kaartaanpassingen die vandaag voorliggen, houd ik vast aan het standpunt dat ik in eerste termijn heb gegeven.

Ik heb gehoord dat mevrouw Brunklaus artikel 10.5 het liefst wil schrappen. Wij verschillen daarover van mening. De situatie is onderzocht en dat is de reden waarom artikel 10.5 er zo staat.

Voor de compensatie zou ik graag het woord aan mijn collega willen geven, als u dat mij toestaat, voorzitter.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Voorzitter! De overblijvende vragen gaan vooral over compensatie. Wij hebben het hier over herbegrenzing van de EHS voor een deel om te komen tot realisatie van de EHS en voor een deel om van de overbegrenzing af te komen. De heer Verhees heeft dit volgens mij duidelijk genoeg aangegeven. Als dit gewone areaalcompensatie geweest zou zijn, had het voorstel hier niet eens voorgelegen en hadden GS dat gewoon kunnen afdoen. Omdat het nieuw is en wel degelijk past binnen het groenbeleid. De heer Van der Wel ontkent dit, maar het staat wel degelijk in het ook door hem onderschreven beleid van Brabant Uitnodigend Groen. Dit is wel de manier waarop wij gaan werken. Wij hebben de keuze tussen zeven hectaren theoretische EHS (maar in feite landbouwgrond) te laten voor wat het is, of met deze agrariër een deal te sluiten waardoor een deel van de EHS wel degelijk wordt ingericht en beheerd en tegelijkertijd de overbegrenzing wordt teruggedrongen.

De heer **Kap** (OSN): De gedeputeerde spreekt over theoretische natuur. Ik neem aan dat hij dat juridisch en planologisch bedoelt. Vindt hij dat er feitelijk ook sprake is van hoge ecologische waarden zoals onlangs door fracties beweerd is?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Onvoldoende. Wij denken dat er nettowinst gehaald wordt op het gebied van natuur door een deel van deze EHS te herbegrenzen en een deel eindelijk daadwerkelijk in te richten en te gaan beheren, met als nettoresultaat positief voor de natuur.

De heer **Van der Wel** (PvdD): De gedeputeerde voert hier een goed punt aan. Hij denkt dat het zo is. Wij zeggen dat het ecologische waarde heeft. De plaatjes op Google Earth laten zien hoe het ingericht is. De achtergrond toont aan dat het ecologische waarden heeft. Het is niet aan onze Staten om te bewijzen dat het ecologische waarden heeft, het is aan de gedeputeerde om te bewijzen dat het niet zo is. Wij zijn onvoldoende overtuigd. Simpel gezegd: het woord van de gedeputeerde is niet genoeg.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Dan zit er weinig anders op dan tegen te stemmen, mijnheer Van der Wel. Ik kan u blijkbaar niet overtuigen dat dit netto goed is voor de natuurwaarden en dat wij dit beleid hebben vastgesteld in BrUG.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Het is niet aan mij om te bewijzen dat het ecologische waarde heeft, het is aan de gedeputeerde om dat te doen. Als hij dat niet kan, moet hij dat nu zeggen.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): In staatsrechtelijke verhoudingen geldt dat als de gedeputeerde hier een uitspraak doet, u het daarmee zult moeten doen en dat u daarop moet vertrouwen totdat het tegendeel blijkt. Staatsrechtelijk is daarin weer een eigen dimensie te onderkennen.

De heer **Verhees** (VVD): De heer Van der Wel zei in tweede termijn dat wij 120 miljoen euro tekort komen in BrUG. Ik kan het niet precies uitrekenen, maar ik schat dat wij aan deze transactie ongeveer twee ton verdienen. Dat is een stukje van die 120 miljoen!

De **voorzitter**: Ik stel voor dat wij niet onnodig diep in de casuïstiek duiken. Het voorliggende besluit is helder. De gedeputeerde heeft antwoord gegeven op uw vraag. Daarmee is een staatsrechtelijk feit geschapen en dat is altijd sterker dan een empirisch feit. Ik stel voor dat wij het daarmee doen.

De heer **Van Agtmaal** (CDA): Voorzitter! Ik heb een punt van orde. Deze discussie is al uitgebreid gevoerd in de commissie. Wij hoeven die hier niet over te doen. Ik stel voor dat de gedeputeerde antwoordt en wij verder gaan met de beraadslaging.

De **voorzitter**: Dat is inderdaad aan de orde, maar de vragen die gesteld worden, moeten worden beantwoord. Dat is gebeurd.
Mijnheer Van der Wel, u had nog een tweede vraag?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik wil graag reageren, voorzitter, want ik word hier belaagd door twee coalitiegenoten. Ik krijg niet de mogelijkheid om hierop een kort antwoord te geven. Dat vind ik jammer.

De **voorzitter**: U mag antwoorden op vragen van wie dan ook in deze Staten. Ik stel echter vast dat uw vraag beantwoord is door de gedeputeerde en dat wij geen discussie moeten voeren over of die vraag echt beantwoord is of niet. U hebt het woord.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor het antwoord op de vraag van de VVD merk ik op dat je niet alleen moet kijken naar economische waarden maar ook naar ecologische waarden. Het rekensommetje van €200.000 zegt mij niets.

Ik ben even de vraag kwijt van de heer Van Agtmaal.

De **voorzitter**: Dat was niet zozeer een vraag als een constatering dat dit in de commissie al uitvoerig aan de orde geweest was.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Wij hebben hierover principiële vragen gesteld. Ik vind het een beetje makkelijk om die hier zo een, twee, drie af te doen. Ik hoor dat vaker, jammer.

De **voorzitter**: Daarom hebt u ook de ruimte gehad om die hier opnieuw op tafel te leggen.

Mevrouw **Spierings** (D66): Wellicht dat de heer Van den Hout op het punt staat mijn vraag te beantwoorden.

De **voorzitter**: Dan stel ik voor dat wij gauw het woord aan de heer Van den Hout geven.

Mevrouw **Spierings** (D66): Laat ik mijn vraag nog even duidelijk herhalen, dan weet ik zeker dat ik antwoord krijg. Ik ben heel benieuwd of hij vindt dat wij de regels die ik net heb aangehaald uit de Verordening ruimte, nu aan het volgen zijn.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Als wij de regels uit de Verordening ruimte een-op-een zouden volgen had dit hier niet in PS voorgelegen, maar hadden wij als GS het zelf afgedaan. Omdat het daarin niet past maar wel klopt met het vastgestelde groenbeleid wordt het hier aan u voorgelegd.

Mevrouw **Spierings** (D66): Dat zijn niet de artikelen die ik zojuist heb aangehaald. Die gingen over het compensatieplan, wanneer dat er moet liggen en of dat er ligt.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Er is geen sprake van gerealiseerde EHS, er worden geen ecologische waarden aangetast en er wordt wel degelijk gecompenseerd. Het gaat immers om niet gerealiseerde EHS. Daarvan wordt nu een deel afgehaald en een deel wordt wel gerealiseerd. Dat is het principe van compensatie. Als wij hier een stuk weg hadden aangelegd en daardoor was vier hectaren EHS weggefallen, zouden wij dat hebben kunnen compenseren door ergens anders vier hectaren in de EHS wel te realiseren. Dat is precies wat deze agrariër gaat doen.

Mevrouw **Spierings** (D66): Het gaat mij niet om de inhoud maar om de procedure. Het gaat mij niet zozeer om het specifieke geval Steenberg en maar om de precedentwerking. Ik constateer dat mijn vragen niet worden beantwoord.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Wij hebben hier beleid aangenomen en dit is daarin een van de mogelijkheden om EHS te realiseren zonder dat het de provincie hetzelfde geld kost als in het verleden altijd het geval was. Ja, in die zin kun je spreken van precedentwerking. Ik hoop dat dit nog vaker gaat gebeuren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Volgens mij zijn de regels dat als je EHS aantast -- en de gedeputeerde betwist dat het ingericht was -- de factor 1,3 is. Dan moet je dus meer dan zeven hectare overhouden! En dat is hier niet het geval.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Ik betwist dat niet. Het is niet ingericht, het is gewoon landbouwgrond. Ik weet niet hoe vaak ik dat nog moet zeggen.

De **voorzitter**: Ik stel nu vast dat wij de discussie echt herhalen. Ik denk dat ik nu gerechtigd ben om namens uw allen een einde te maken aan dit debat. De gedeputeerde geeft nog een afrondend antwoord.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): De PVV vraagt of er toch geen sprake is van kapitaalvernietiging. Het antwoord is "nee", want er was geen sprake van gerealiseerde EHS. Ook al staat er een boom op, dan is het nog geen gerealiseerde EHS. De PVV heeft ook gevraagd of wij ten principale niet moeten meewerken aan verzoeken van agrariërs die sjoemelen. Ik zou bijna zeggen dat het dan wel heel erg moeilijk wordt om in Brabant iets te doen, maar dat zeg ik niet. Het is veel praktischer om dit soort principes over te laten aan een VN waarheidscommissie en dat wij gewoon aan de slag gaan met het inrichten van de EHS. Dat zijn zaken waarvoor wij hier zijn aangenomen. Het is een uitstekend voorstel van deze agrariër. De gemeente is het ermee eens, de gebiedscommissie is het ermee eens, het valt binnen het beleid van BrUG en wij leggen het hier nog een keer expliciet aan u voor. Ik ben het niet met de heer Van Hattem eens dat wij principes moeten hebben om niet mee te werken aan een initiatief van iemand die misschien ergens anders ooit de fout in is gegaan.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik vind dit een vrij schokkend antwoord van de gedeputeerde. Het gaat niet over ergens anders, het gaat om exact dezelfde locatie. Daar lag een paar jaar geleden nat grasland. Dat wordt omgeploegd en vervolgens wordt gezegd: ik wil wel een gebied gaan realiseren. Mij interesseert die hele EHS niet, die kan morgen worden opgeheven, maar ik kan niet tegen het gesjoemel. Daarom vind ik het heel kwalijk dat de gedeputeerde zegt dat dit college daaraan meewerkt omdat het niet anders kan. Als overheid moet je je niet willen laten chanteren. Ik stel vast dat dit hier nu feitelijk wel gebeurt.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Wij laten ons nooit chanteren en zeker niet in dit geval. Hier ligt een uitstekend voorstel dat valt binnen ons natuurbeleid. Wij denken daarmee ons voordeel te doen en deze agrariër ook, want anders komt hij niet met dit voorstel. Het is een winwin-situatie en er is geen sprake van chantage.

De **voorzitter**: Mij lijken de argumenten echt gewisseld. Ik stop het debat nu.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik wil graag reageren, voorzitter.

De **voorzitter**: Nee, ik stop nu het debat. De argumenten blijven herhaald worden. Ik stel nu echt voor om de beraadslagingen te sluiten.

De heer **Van Hattem** (PVV): Hier is echt sprake van een nieuw feit als de gedeputeerde stelt dat de provincie eigenlijk geen principes heeft en iets wil realiseren waarbij ondernemers in strijd handelen met de wet, vind ik..

De **voorzitter**: Wacht even. Nu gaan wij allerlei veronderstellingen doen.

De heer **Van Hattem** (PVV): dat GS zich net zo schuldig maken als de ondernemer door daaraan mee te werken.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, de gedeputeerde heeft een antwoord gegeven en uw interpretatie van dat antwoord leidt weer tot debatten over de vraag of dat de juiste interpretatie is. Daarvoor moet een ander moment gezocht worden. Ik denk dat wij de beraadslagingen over het voorliggende Statenvoorstel nu echt kunnen sluiten. Ik stel voor om dat te doen. Ik zie instemming van de zijde van de Staten. Ik stel voor tot stemming over te gaan.

Excuus, het oordeel over het amendement is nog niet expliciet gegeven. Ik stel de gedeputeerde in staat om dat nog even te doen.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Excuses, voorzitter! Wij ontraden het amendement om de redenen die in het debat zelf al voldoende aan de orde zijn gekomen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Wij vragen een schorsing, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik breng het voorstel voor een schorsing in stemming. Wie is daarvoor?

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Wij zijn tegen.

De heer **Van Agtmaal** (CDA): Tegen.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voorzitter! Sinds wanneer stemmen wij over een verzoek om schorsing? Je kunt toch altijd een schorsing aanvragen?

De **voorzitter**: Sorry, ik maak een fout, excuus. Ik dacht dat ik een ordevoorstel in stemming bracht, maar het is een verzoek tot schorsing dat niet als ordevoorstel is aangekondigd. Ik schors de vergadering vijf minuten.

De heer **Heijmans** (SP): Ik zou graag een argumentatie willen voor dit verzoek om schorsing. De heer Van der Wel gaf keuring zijn argumentatie toen hij om schorsing verzocht. Ik zou dat in dit geval ook graag willen horen.

De **voorzitter**: Ik geef de heer Van Hattem de gelegenheid om kort zijn argument voor het verzoek om schorsing te geven. Dat doen wij niet altijd, mijnheer Heijmans. Wij schorsen vijf minuten.

De vergadering wordt vijf minuten geschorst

De **voorzitter**: Kort voor de schorsing wilde ik concluderen dat wij gekomen waren aan het einde van de beraadslagingen over het voorliggende voorstel. Ik heb genoteerd dat gedeputeerde De Boer heeft toegezegd dat de uitspraak van de Raad van State inzake een "weeffout" ter zake van kaartaanpassing, de aanduiding en de bijbehorende tekst als aanpassing wordt meegenomen in de voorgenomen aanpassing van de Verordening ruimte begin 2014.

Ik heb van de fractievoorzitter van de PVV zojuist het verzoek gehad om een korte derde termijn toe te staan. Blijkbaar heeft de schorsing aanleiding gegeven tot dat verzoek. Ik ga even de fracties af om te kijken of die behoefte wordt gedeeld en geef daarna in ieder geval het woord aan de heer Van Hattem.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Deze behoefte wordt door de VVD-fractie niet gedeeld.

De heer **Van Agtmaal** (CDA): Ook wij hoeven geen derde termijn.

Mevrouw **Slegers** (SP): Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik weet dat de heer Van Hattem het woord wil voeren.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter! Ik heb voor de derde termijn slechts één korte vraag aan gedeputeerde Van den Hout. Is hij bereid om zijn suggestieve uitspraak terug te nemen dat er eigenlijk geen zaken meer te doen valt in Brabant met een hele sector die sjoemelt? Hij heeft dat namelijk gesuggereerd en ik vraag of hij daarvan afstand wil nemen.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Dank u wel, voorzitter.

Mevrouw **Spierings** (D66): Nee, dank u, voorzitter.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Ik ook niet, voorzitter.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Dank u wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Nee, voorzitter.

De heer **Kap** (OSN): Dank u.

De **voorzitter**: Dan is hiermee een eind gekomen aan de derde termijn van de zijde van uw Staten. Het woord is aan gedeputeerde Van den Hout.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Voorzitter! Ik heb willen zeggen dat wij hier noch de deur noch de brievenbus sluiten voor ondernemers die op welke manier en op welk moment dan ook iets gedaan hebben waarvan de heer Van Hattem suggereert dat dit illegaal is. Dat heb ik niet gezegd. Deze agrariër heeft volgens mij helemaal niet gesjoemeld. Ik hoef die uitspraak niet terug te nemen. Het is niet zo dat wij hier beleid hebben om iedereen uit te sluiten die ooit ergens de fout in is gegaan. Integendeel, als van die mensen een voorstel komt om dat te herstellen en zeker als er sprake is van een win-winsituatie zijn zij meer dan welkom.

De heer **Van Hattem** (PVV): De gedeputeerde draait een beetje om de zaak heen. Hij richt zich weer op die ene casus en op het openstellen van de brievenbus. Het gaat erom dat de gedeputeerde zegt dat er met de hele sector geen zaken meer te doen valt omdat de hele sector volgens de gedeputeerde zou sjoemelen.

De heer **Van de Hout** (G;SP): De heer Van Hattem mag het uitleggen zoals hij wil. Ik heb het op deze manier gezegd en in ieder geval zo bedoeld.

De heer **Van Hattem** (PVV): U neemt er dus geen afstand van, mijnheer Van den Hout?

De heer **Dol** (PVV): Voorzitter! Ik zou de heer Van den Hout aanraden zijn eigen woorden even terug te luisteren. Hij zegt namelijk: dan kunnen wij hier wel sluiten want dan vallen er in Brabant geen zaken meer te doen, want iedereen sjoemelt. Ik wil heel graag dat hij zijn uitspraak terugluistert.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Dat zal ik doen.

De **voorzitter**: Waarvan akte.

Ik kijk rond of hierover verder nog het woord gevoerd moet worden. De heer Van Hattem wekte bij mij de indruk dat hij wilde reageren op de gedeputeerde. Het is een interruptie en geen vierde termijn.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik wil zeker daarop reageren. Omdat de gedeputeerde geen afstand wil nemen van deze uitspraak, dien ik hierbij een motie van wantrouwen in.

De **voorzitter**: Door het lid Van Hattem wordt de volgende motie voorgesteld.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 1 november 2013, constaterende dat:

- *gedeputeerde Van den Hout suggereert dat in Noord-Brabant praktisch de gehele agrarische sector 'sjoemelt',*

overwegende dat:

- *hij daarmee deze hele sector criminaliseert en hij zich daaraan medeplichtig maakt door daarmee deals te sluiten:*
- *hij van deze uitspraken geen afstand neemt,*
zeggen wij het vertrouwen in deze gedeputeerde op,
en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M1.

Ik schors de vergadering twee minuten en ga daarna de stemming hierover inzetten.

De vergadering wordt twee minuten geschorst

De **voorzitter**: Door gedeputeerde De Boer is toegezegd, dat de uitspraak van de Raad van State inzake een 'weeffout' ter zake van kaartaanpassing, de aanduiding en de bijbehorende tekst als aanpassing wordt meegenomen in de voorgenomen aanpassing in de Verordening Ruimte begin 2014.

De motie ligt op uw tafels. Wij gaan over tot de stemming.

De heer **Van Hattem** (PVV): De motie is nog niet verspreid.

De **voorzitter**: Wij stemmen eerst over het amendement, dan over het voorstel en tot slot over de zojuist ingediende motie die intussen op uw tafels ligt. Het is het type motie waarover het oordeel van het college niet meer hoeft te worden gegeven.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voorzitter! Mag ik een vraag stellen? Volgens mij wordt er altijd eerst over een motie van wantrouwen gestemd en daarna pas over de rest van de voorstellen.

De **voorzitter**: Dat is mij niet bekend.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Mij ook niet.

De **voorzitter**: Wij gaan het uitzoeken. Heeft u er bezwaar tegen dat wij nu de door mij voorgestelde volgorde even aanhouden? Wij zullen kijken of er in het Reglement van Orde een aanleiding staat om de heer Smeulders alsnog ex post gelijk te geven.

In stemming komt amendement A1

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Tegen.

Mevrouw **Slegers** (SP): Tegen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Spierings** (D66): Voor.

Voorzitter! Wij verwijzen graag naar de toelichting die wij tijdens de behandeling hebben gegeven. Wij krijgen de stellige indruk dat de provincie hier haar eigen regels niet naleeft. Het gaat ons dus niet zozeer om de casus maar om de precedentwerking.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

Wij stemmen voor met dezelfde verklaring als D66 over de precedentwerking.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Tegen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

Voorzitter! Wij hebben dit amendement ingediend omdat het ook een signaal is aan het college om zorgvuldig om te gaan met ons eigen beleid, met de Verordening ruimte en met het Groenfonds.

De heer **Kap** (OSN): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV, D66, GroenLinks en de PvdD voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen zodat het is verworpen.

In stemming komt besluit 60/13 B

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Voor.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Voor.

Mevrouw **Slegers** (SP): Voor.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

Voorzitter! Voor ons was het al dan niet aannemen van amendement A1 van doorslaggevend belang om wel of niet voor te stemmen.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Spierings** (D66): Voor.

Voorzitter! Wij zijn het niet eens met de aanpassing bij Steenbergen maar wel met de andere aanpassingen. Wij vinden het te zwaar om alleen vanwege Steenbergen tegen dit besluit te stemmen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voor.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

Wij zijn voor met dezelfde stemverklaring als de PVV.

De heer **Kap** (OSN): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV en GroenLinks tegen dit besluit hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt motie M1

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Tegen.

Voorzitter. Wij maken ernstig bezwaar tegen de wijze waarop de fractie van de PVV iedere keer de gedeputeerde van alles verwijt. Zij neemt de woorden "provinciebestuur sjoemelen" en "chanteren" in de mond. Wij nemen daarvan ver afstand. Ook al wordt door de gedeputeerde grappenderwijs gezegd dat iedereen weleens sjoemelt, ook de agrarische sector, zijn wij daar niet gelukkig mee. Dat moeten wij zo niet doen, want die uitspraken worden in een verkeerd daglicht geplaatst. Wij steunen in geen geval deze motie van wantrouwen.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Voorzitter. Ik sluit mij voor een deel aan bij de woorden van de fractievoorzitter van het CDA. Ik betreur dat wij een humorloze fractie als de PVV in ons midden hebben. Daarnaast wil ik nog benadrukken dat de letterlijke woorden van de gedeputeerde zijn geweest: Ik zou kunnen zeggen....., maar ik zeg het niet. Het lijkt mij dat daarmee duidelijk gemaakt is dat het absoluut als een grapje bedoeld was!

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

Voorzitter. Wij vatten dit absoluut niet op als een grapje van de gedeputeerde. Een dermate suggestieve opmerking is wel degelijk serieus bedoeld, vooral gelet op het feit dat deze gedeputeerde eerder de agrarische sector heeft gecriminaliseerd.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Tegen.

Voorzitter. Als je een opmerking met een beetje vreugde of met een glimlacht brengt en je moet dat na tien minuten uitleggen, is alles weg.

Mevrouw **Spierings** (D66): Tegen.

Voorzitter. Ik was gisteravond bij de Warandalezing en daar hield Klaas van Egmond een bijzonder inspirerend verhaal. Hij gaf daarin aan dat polarisering in de politiek alleen maar leidt tot ontwrichting van de samenleving. Zowel de gedeputeerde als de PVV werkt hieraan mee door regelmatig op een ongelukkige manier met ongelukkig gekozen worden uitspraken te doen. Een motie van wantrouwen vergroot die polarisering. Wij doen daaraan niet mee.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Tegen.

Voorzitter. Wij stemmen tegen met dezelfde stemverklaring als D66. Ik zou het niet beter kunnen zeggen.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Tegen.

Voorzitter. Ik vind het een deflatie van alles. Laten wij een standaardbrief maken met een keurige motie van wantrouwen waarop alle namen van de gedeputeerden staan en doorstrepen welke deze keer niet aan de orde is.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

Voorzitter! Of het nu een grapje was of niet, wij vinden het jammer dat het zo aan de orde is geweest, want het leidt enorm af van de goede zaak waarvoor wij denken te strijden, namelijk de natuur in Steenberghe. In die zin vinden wij het jammer, dat moet niet zo gebeuren.

De heer **Kap** (OSN): Tegen.

Voorzitter! Wij geven de gedeputeerde mee zijn woorden voortaan iets anders te kiezen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

PS 66/13: Rapportage Zuidelijke Rekenkamer; Risicomanagement Stimuleringsmaatregel Woningbouwproductie provincie Noord-Brabant

De heer **Koevoets** (VVD): Voorzitter! Toen de stimuleringsmaatregel woningbouwproductie aan de orde kwam was er sprake van een wellicht beginnende crisis. Kennelijk heerste er in die tijd breed de opvatting dat de crisis gedempt of mogelijk afgewend zou kunnen worden voor Brabant door de bouw van woningen en door de Brabantse huizenmarkt te stimuleren. Ingeval de crisis kort van duur zou zijn, zoals toen wellicht de opvatting was, kon deze maatregel voorkomen dat wat opgebouwd was, stukgemaakt zou worden en zo zou een achterstand voor Brabant voorkomen kunnen worden. Helaas, de crisis bleek hardnekkiger en langer dan verwacht.

Wel bijzonder aan een aantal maatregelen is dat deze een soort van open einde kenden, waardoor de last voor de provincie kon oplopen. Denk met name hierbij aan de afgegeven garanties voor de verkoopprijs. De VVD-fractie wil hierbij wel opmerken dat ook in de politiek en in het openbaar bestuur van tijd tot tijd enige lef en dapperheid nodig zijn om zaken in beweging te krijgen. Een en ander mag niet leiden tot verstikking, waarbij geen enkel risico meer wordt geaccepteerd en alles is dichtgetimmerd in regelgeving.

Het is volgens onze fractie goed dat dit onderzoek is uitgevoerd. Het heeft aangegeven dat risico's duidelijker en vooraf in beeld moeten worden gebracht om gedurende het proces van uitvoering van maatregelen en projecten te bepalen wanneer de bakens moeten worden verzet of wellicht dat een project dient te worden beëindigd.

De VVD heeft evenwel geen behoefte aan de zeer gedetailleerde aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer, zoals die op gebied van de externe inhuur. Volgens de aanbeveling zouden wij GS opdracht zouden moeten geven zich te houden aan de richtlijnen. Dat lijkt ons nogal wies! Ook de aanbevelingen met betrekking tot een vast team, het afbakenen van projecten en het instellen van een regeling, zijn wat ons betreft

overbodig omdat ze vanzelfsprekend zijn of omdat ze de dingen zo dichttimmeren dat niet meer kan worden gereageerd op onvoorziene situaties.

Wat wel van belang is, zoals opgemerkt, is dat heel goed gekeken wordt naar de risico's die gepaard gaan met een project. Dat kunnen, overigens naast financiële risico's, ook risico's van een andere aard zijn. We stellen daarom voor te volstaan met de opdracht aan GS om in voorstellen voor grote projecten ook altijd een risicoparagraaf op te nemen en dienen daartoe een amendement in.

De VVD is, zoals u weet, warm voorstander van minder regels en een efficiënte overheid. Daarom wil zij ook hier geen belemmeringen opwerpen maar datgene doen wat nodig is voor zorgvuldig beleid en niet meer dan dat!

De **voorzitter**: Door de leden Koevoets, mw. Kerkhof-Mos en Heijmans wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 1 november 2013, behandelend het Statenvoorstel nummer 66/13: Rapportage Zuidelijke Rekenkamer; Risicomanagement Stimuleringsmaatregel Woningbouwproductie Provincie Noord-Brabant,

overwegende dat:

- *uit de rapportage van de Zuidelijke Rekenkamer duidelijk naar voren komt dat de provincie Noord-Brabant niet altijd bij grote projecten voldoende aandacht heeft besteed aan Risicomanagement;*
- *dit kan leiden tot het niet voldoende in beeld krijgen van risico's die gepaard gaan met deze grote projecten;*
- *verwacht mag worden van GS dat zij op zorgvuldige wijze projecten aan PS zullen voorleggen c.q. beoordelen en daarna uitvoeren,*

besluiten dat:

- *in het herzien ontwerpbesluit 66/13F de onderdelen 1 en 2 in het geheel worden verwijderd;*
- *dat het herziene ontwerpbesluit van het Statenvoorstel aldus wordt gewijzigd: Gedeputeerde Staten opdracht te geven om voorstellen voor grote projecten telkens aan PS ter goedkeuring voor te leggen en daarbij steeds een risicoparagraaf op te nemen als onderdeel van het voorstel."*

Dit amendement maakt onderwerp uit van beraadslaging. Het krijgt nr. A2.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Voorzitter! De Brabantse Stimuleringsregeling Woningbouwproductie heeft in de beginjaren van de economische crisis de bouwsector flink aan het werk gehouden en heeft veel projecten nieuwbouwwoningen opgeleverd, waaraan zeer behoefte was. Er zijn ook verkoopgaranties verstrekt op basis van taxaties van de bestaande eigen woning aan kopers van nieuwbouwwoningen. Provinciale Staten waren destijds collectief bepaald te spreken over deze enorme economische impuls die het college toen voorstelde. Wij als CDA ondersteunden deze provinciale crisismaatregelen van harte.

Nu heeft de Zuidelijke Rekenkamer in een degelijk rapport de vinger op een aantal zere plekken gelegd. Diverse aspecten van het risicomanagement kwamen bij dit grote project

kennelijk onvoldoende uit de verf. Het college denkt daar wat genuanceerder over, maar gezien de investeringsfondsen tweede tranche is het aanbod van het college om het risicomanagementsysteem in overleg met de accountant in een goede notitie vast te leggen, wat het CDA betreft een prima voorstel. Het college biedt ons aan die notitie uiterlijk bij de Voorjaarsnota 2014 klaar te hebben en daaraan houden wij het college strikt.

De Zuidelijke Rekenkamer heeft in haar rapportage een aantal aanbevelingen gedaan aan GS en aan PS. Het CDA vindt enkele daarvan te gedetailleerd. Zoals ik al in de commissiebehandeling heb aangekondigd, willen wij daarin iets wijzigen en dienen daarom samen met de VVD en de SP een amendement in dat het besluit vereenvoudigt. Wij hebben in de commissie voor Economische Zaken en Bestuur (EZB) gemerkt dat er nogal wat irritatie zit in de relatie met de Zuidelijke Rekenkamer. Wij vragen u, voorzitter, om uitdrukkelijk uw goede wil te tonen om de verhoudingen te normaliseren.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter! Ik kan het vrij kort houden na de voorgaande sprekers. In eerste instantie wil ik duidelijk maken dat ook de SP-fractie destijds met enthousiasme heeft ingestemd met het nemen van risico's. Laten wij eerlijk zijn: toen wij destijds het besluit namen om ter bestrijding van de crisis met maatregelen te komen, wist iedereen in dit huis dat wij daarmee risico's zouden nemen. Op het nemen van risico's moet je als provincie niet tuk zijn of dit doen om de kas te spekken, maar om maatschappelijke doelen te bereiken, om een crisis te bestrijden, om ervoor te zorgen dat de werkgelegenheid groeit, mogen wel risico's genomen worden.

Er ligt nu een degelijk rapport van de Zuidelijke Rekenkamer voor met een aantal goede aanbevelingen. Laat echter ook duidelijk zijn dat risicomanagement niet zover kan en moet gaan dat wij als provincie alleen maar durven te bewegen als alle risico's uitgesloten zijn. Het is wel belangrijk dat wij op grond van een goede risicoparagraaf -- en daartoe strekt het uitstekende amendement dat de heer Koevoets heeft ingediend -- bij elk besluit over een groot c.q. majeur project de risico's inzichtelijk hebben. Ik heb de heer Koevoets gecompimenteerd met het opstellen van dit amendement omdat ik het fantastisch vind in al zijn eenvoud. De Zuidelijke Rekenkamer doet een flink aantal aanbevelingen. Ik vind het dictum van dit amendement een voorbeeld van hoe wij hier in de Staten op zoek kunnen gaan naar eenvoudige, transparante en goede middelen om onze controlefunctie uit te voeren. Dat wordt naar mijn idee fantastisch gedaan door het vragen van een risicoparagraaf op elk moment dat er grote risico's in beeld zijn.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voorzitter! De Zuidelijke Rekenkamer onderzoekt de doeltreffendheid, de doelmatigheid en de rechtmatigheid van het gevoerde beleid door het bestuur van onder meer de provincie Noord-Brabant en rapporteert vanuit deze onafhankelijke positie aan Provinciale Staten. Derhalve wil de PVV-fractie beginnen met de Zuidelijke Rekenkamer te bedanken voor haar grondig onderzoek "Risicomanagement Stimuleringsmaatregel Woningbouwproductie provincie Noord-Brabant."

Er is €250 miljoen belastinggeld ingezet voor de Brabantse woningstimuleringsmaatregel, die de doelstelling had om de woningmarkt te stimuleren en de woningbouwproductie op peil te houden. Er heeft echter geen evaluatie plaatsgevonden en het college is niet van plan om dit alsnog te doen, dus hoe "succesvol" is deze maatregel eigenlijk die versneld is afgebouwd?

Uit het voorliggende rapport blijkt dat de Statenleden in de vorige coalitie periode zich naïef hebben laten leiden door het enthousiasme van de gedeputeerde om makelaartje te spelen. Deze onverantwoorde maatregel, waaronder de Brabantse Verkoopgarantie en de garantiestelling aan de onverantwoorde woningcorporatie WSG vallen, heeft de Brabantse belastingbetaler nu al ruim 30 miljoen euro gekost en de kosten lopen alleen maar op.

Met deze maatregel is wél de externe inhuur gestimuleerd. Ruim 7 miljoen euro is extra aan duur extern personeel besteed. De PVV is dan ook erg geschrokken toen zij vernam dat de provincie voor dit project 7 miljoen euro extra aan externe inhuur heeft besteed. In het bestuurlijk rapport valt te lezen dat tot halverwege 2010 de bemensing grotendeels bestond uit externe bureaus. Derhalve heeft de Rekenkamer de provincie enkele malen gevraagd naar een specificatie voor de kosten voor inhuur per externe partij. Daarop heeft zij echter geen expliciet antwoord ontvangen. Waarom heeft het college deze informatie niet verstrekt aan de Zuidelijke Rekenkamer? Graag reactie van de gedeputeerde hierop.

Op verzoek van de PVV-fractie om inzicht te krijgen in deze forse kosten voor externe inhuur is afgelopen vrijdag pas aangegeven dat deze kosten voor externe inhuur vertrouwelijk ter inzage liggen bij de griffie. Waarom zijn deze stukken vertrouwelijk en door wie is deze vertrouwelijkheid bepaald? Graag een reactie van de gedeputeerde.

Aanbeveling 4 luidt dat de provincie vasthoudt aan de strikte richtlijnen van externe inhuur. De PVV zou dan ook graag zien dat in het vervolg GS bij grote en majeure projecten, naast een risicoparagraaf, aangeven wat de kosten voor externe inhuur bij het desbetreffende Statenvoorstel zijn, zodat Provinciale Staten een betere afweging kunnen maken of er zorgvuldig met Brabants belastinggeld wordt omgegaan. Graag een reactie van de gedeputeerde.

Dat het om grote kosten gaat, wordt nogmaals bevestigd in de beantwoording van de technische vragen. Daaruit blijkt dat de beheerskosten voor dit project woningbouw stimuleringsmaatregelen 3,65% betreffen. Een verdubbeling in vergelijking met de businesscase BIF (Breedband Infrastructuurfonds) waar wordt uitgegaan van beheerskosten van 1% tot 2%.

Het meest risicovolle instrument van de woningbouw stimuleringsmaatregel is de Brabantse Verkoop Garantie (BVG). Dit houdt in dat de provincie de bestaande woning koopt tegen een vooraf bepaalde garantiewaarde: 90% van de taxatiewaarde -- wanneer de koper er niet in slaagt de woning zelf te verkopen gedurende een periode van twee jaar. Dit is een gunstige regeling voor deze selectieve doelgroep als je leest dat de huizenprijzen in de periode van begin 2010 tot eind 2011 20% zijn gedaald. De provincie verkoopt deze woningen vervolgens tot 10% onder de garantiewaarde. Hoe sympathiek het ook lijkt voor de burger, de provincie is geen makelaarskantoor. Een willekeurige huidige situatie laat zien dat de provincie ruim 12% onder de gemiddelde vraagprijs van soortgelijke woningen zit, waardoor de huidige hardwerkende Brabantse huiseigenaren worden benadeeld op de huizenmarkt door oneerlijke concurrentie van de provincie. De Brabantse burger heeft meebetaald voor deze taak die niet des provincies is en wordt vervolgens benadeeld door oneerlijke concurrentie op de woningmarkt. Graag een reactie van de gedeputeerde hierop.

De Zuidelijke Rekenkamer geeft in het rapport aan dat ze zich ervan bewust is dat de maatregel Stimulering Woningbouwproductie een eenmalige maatregel betrof. De PVV is

content om te vernemen dat, daar waar de gedeputeerde bij de afgelopen Voorjaarsnota nog heeft aangegeven dat herhaling niet is uitgesloten, er nu in de startnotitie staat dat de provincie in de toekomst geen soortgelijke woningbouwmaatregel meer wil nemen. De vraag is dus wanneer het college stopt met zijn makelaarspraktijken. Nog steeds lopen er diverse woningstimuleringsmaatregelen, waarbij de provincie wederom met het Brabantse belastinggeld participeert in projecten waarbij de provincie en/of gemeente woningeigenaar kan worden. Derhalve dient de PVV een motie in om zeker te stellen dat deze zogenoemde "eenmalige maatregel" niet wordt herhaald.

Ik sluit af. Onze fractie heeft geconstateerd dat de reactie van GS in het persbericht op brabant.nl in strijd lijkt te zijn met het persbericht "Risicomanagement provincie Noord-Brabant bij stimuleringsmaatregel woningbouwproductie onvoldoende" van de Zuidelijke Rekenkamer. Navraag bij de ZRK leidt tot de volgende reactie: "Het persbericht van GS staat inderdaad haaks op het rapport en het persbericht van de Rekenkamer. De Rekenkamer heeft zich in die zin verbaasd over de geciteerde opmerking van GS". De reactie van GS hierop is vervolgens: "De ZRK constateert niet dat die risico's hebben geresulteerd in daadwerkelijke onvoorziene problemen in de financiële en maatschappelijke resultaten. Dit zien GS als een bevestiging dat er niets mis gegaan is in het project." Door deze uitspraak heeft de PVV twijfels of het college het rapport wel serieus neemt en vraagt zich af wat de leermomenten voor GS zijn.

De **voorzitter**: Door het lid mw. Kardol wordt de volgende motie ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 1 november 2013 ter bespreking van de rapportage Zuidelijke Rekenkamer; Risicomanagement Stimuleringsmaatregel Woningbouwproductie, constaterende dat:

- *de maatregel Stimulering Woningbouwproductie volgens het college een eenmalige maatregel betreft;*
- *het instrument Brabantse VerkoopGarantie (BVG) een risicovolle maatregel is;*
- *de BVG de provincie circa 23 miljoen euro kost;*
- *de provincie hierdoor momenteel woningeigenaar is van 221 woningen;*
- *met het instrument Brabants Investeringsfonds Nieuwbouwwoningen (BIN) de provincie participeert in een projecten met een afnamegarantie, zoals bijvoorbeeld project Meerrijk;*
- *de provincie hierdoor wederom direct of indirect woningeigenaar kan worden;*

overwegende dat:

- *makelaardij geen kerntaak is van een decentrale overheid;*
- *er veel wijsheid schuilt in het gezegde "schoenmaker, blijf bij je leest";*

dragen Gedeputeerde Staten op:

- *geen stimuleringsmaatregelen woningbouwproductie financieel te ondersteunen, waardoor provincie en/of gemeente woningeigenaar kan worden, en gaan over de orde van de dag."*

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M2.

De **voorzitter**: Het woord is nu aan de heer Bouman van de fractie van de Partij van de Arbeid die zijn maidenspeech houdt.

De heer **Bouman** (PvdA): Voorzitter! Met het begrip "maiden" heb ik in het verleden kennisgemaakt toen een schip dat van de helling kwam voor het eerst ging varen en dat was ook heel spannend!

De **voorzitter**: Wij gaan niet met champagne gooien straks, wij hebben iets anders leuks. Gaat u eerst uw speech houden.

De heer **Bouman** (PvdA): Dank u vriendelijk.

De Statenfractie van de Partij van de Arbeid spreekt haar waardering uit voor het feit dat de provincie in een moeilijke economische tijd maatregelen neemt om deze negatieve effecten van de crisis op de woningbouw te verzachten.

Namens mijn fractie merk ik op dat wij vinden dat het stimuleren van de economie en de werkgelegenheid een taak is van de overheid, zover dit kan binnen haar mogelijkheden en invloedssfeer, dus ook als het geen wettelijke taak is. Juist in een tijd van hoge werkloosheid is werk, werk en werk voor de PvdA een speerpunt. In dit geval heeft het daadwerkelijk een impuls gegeven aan de woningbouw en heeft het een positief effect gehad op de werkgelegenheid. Wij vinden dat het een prachtig ondernemend initiatief is in het bewustzijn dat wij daarmee risico's namen.

Het is heel goed dat de Zuidelijke Rekenkamer het risicomanagement heeft onderzocht en een goed rapport heeft geschreven met een aantal zinvolle aanbevelingen.

Inzake het effectueren van de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer onderschrijven wij de bijdrage van mevrouw Kerkhof van de fractie van het CDA. Ik verwijs ook naar het amendement.

Wij zijn ons ervan bewust dat er bij dit soort projecten risico's zijn die wij willens en wetens zijn aangegaan. Wat ons betreft gaan wij die weer aan vanwege het hogere doel. Wij gaan akkoord met de bespreking in de commissie op 17 januari 2014.

De **voorzitter**: Ik dank u voor uw betoog en vraag u om even naar voren te komen om de gebruikelijke bloemen in ontvangst te nemen. Ik zei als dat wij niet met champagne gaan gooien, maar u krijgt wel een mooie bos bloemen.

De heer **Bouman** (PvdA): Wat attent. Dank u wel, voorzitter.

(applaus)

De **voorzitter**: Ik geef graag straks de gelegenheid om de heer Bouman te feliciteren met zijn maidenspeech. Er worden nu foto's gemaakt die ongetwijfeld op Twitter worden gezet.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Voorzitter! Ik heb er in de commissievergadering al het een en ander over gezegd en zal dat nu niet herhalen. Ik heb na hernieuwde lezing nog een paar vragen.

Mijn eerste vraag is voor de fracties van de VVD en het CDA. Zij gaven aan het niet eens te zijn met de aanbevelingen 3 en 4 omdat zij die te detaillistisch vinden. Ik vroeg mij af waarom zij dat vinden. Wij worden in dit soort rapporten immers gewezen op de wijze waarop wij dingen uitvoeren. De aanbevelingen 3 en 4 gingen over de organisatie van het team van medewerkers en over de regels voor inhuur. Daarover heeft de ZRK al eerder een rapport gemaakt. Ik vroeg mij af waarom zij tegen deze aanbevelingen zijn of te gedetailleerd vinden om daarmee te kunnen instemmen. Misschien kan ik daarop een antwoord krijgen?

GS geven aan dat zij menen PS altijd goed en transparant geïnformeerd te hebben. Ik heb ten tijde van het onderzoek van de ZRK gemerkt dat wij bepaalde dingen helemaal niet wisten. Dat had te maken met interne verschuivingen in het budget. Als GS nu terugkijken naar dit proces, vinden zij dan ook nog dat zij ons goed geïnformeerd hebben of concluderen zij dat zij het wellicht wat beter hadden moeten doen, zeker vanwege de kosten die een en ander met zich mee hebben gebracht?

Wij zijn overigens wel goed geïnformeerd over de aantallen huizen. Dat ging altijd prima, dat is het punt helemaal niet. Het gaat mij even om de interne organisatie, om de inhuur en hoe wij daarover geïnformeerd zijn.

Wij zijn blij dat het college de aanbevelingen overneemt. Wij hebben al veel vaker gevraagd om risicomanagement. Wij zijn blij dat dit nu goed in de steigers gezet wordt. Wij zijn benieuwd naar het amendement van de VVD en zullen bekijken of wij daarmee akkoord kunnen gaan. Risicomanagement en de informatie die wij als PS daarover krijgen, blijken iedere keer weer een probleem te zijn. Wij vragen ons ook af, of wij niet wat meer ondersteuning nodig hebben om de hoeveelheid informatie die wij krijgen tot ons te kunnen nemen als het om zulke complexe dossiers gaat.

De heer **Bouwman** (GroenLinks): Voorzitter! Even van mijn plaats. Bouwman T. is de naam, om verwarring te voorkomen. Ik schrok mij daarnet dood en dacht moet ik nu al het woord voeren.

Ik kan heel kort zijn. Alle verstandige en onverstandige dingen zijn al gezegd. Wij ondersteunen het amendement van de fracties van de VVD, het CDA en de SP.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voorzitter! Wij ondersteunen het rapport van de ZRK. Dat heb je nu eenmaal nodig als je ingewikkelde projecten doet. Als wij weer iets moeten stimuleren, moeten de regels heel beperkt zijn. Wij moeten vooral geen ingewikkelde constructies verzinnen want die zijn niet te controleren en heb je inhuur nodig en komen er belangen om de hoek kijken. Ik heb in Boxtel bij de BVG gezien dat het toch wel zeer discutabel is wat daar is uitgegeven. Ik vraag mij af of je stimuleren niet veel eenvoudiger moet houden. Wij staan achter de conclusies van de Zuidelijke Rekenkamer.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de fractie van de PvdD en de OSN hierover het woord niet wensen te voeren.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Mevrouw Kerkhof spreekt over de resultaten die zijn geboekt. Wij kunnen dat zeker onderschrijven. Er is een fors aantal woningbouwprojecten losgetrokken. Daarmee hebben wij de provincie Noord-Brabant

vooruit kunnen helpen, maar wij hebben niet kunnen voorkomen dat wij en de bouw in het bijzonder gevrijwaard zijn van de crisis.

Over de relatie met de Zuidelijke Rekenkamer zou ik graag het volgende willen zeggen. U kent mij en weet dat ik altijd mijn goede wil toon. Daaraan hoeft u niet te twijfelen. Ik zeg dat nogmaals toe.

Mevrouw Kerkhof spreekt over het normaliseren van de relatie met de ZRK. Ik zeg haar dat dit niet nodig omdat de relatie niet verstoord is. Als de andere partij wel van mening is dat die relatie verstoord is, zal ik mij ervoor inzetten om een en ander weer in goede banen te leiden. Ik hoop dat antwoord voldoende is.

Ik kom zo meteen terug op een vraag van mevrouw Kardol. Mevrouw Lestrade vroeg of Provinciale Staten goed geïnformeerd zijn. Door verschillende sprekers is aangegeven dat dit traject van woningstimulering al een forse tijd loopt. Ik kan de informatiestroom naar PS in de vorige periode slechts destilleren uit stukken die ook de ZRK heeft bekeken. Voor de periode dat dit college zich met dit dossier heeft beziggehouden, ben ik van mening dat wij PS steeds zowel in commissieverband als met Statenmededelingen en memo's als met besluiten in de Staten zelf adequaat hebben proberen te informeren. Nogmaals, ik kan niet oordelen over de vorige periode. Ik was daar niet bij, ik kan dat slechts terughalen uit de notulen.

Mevrouw Kardol heeft in de commissie op een groot aantal punten al vragen gesteld en komt daarop vandaag graag terug. Ik heb zowel in de commissie als in de reactie van het college aangegeven dat die €7 miljoen gezien moeten worden met de periode waarin deze stimuleringsmaatregelen zijn getroffen en in relatie tot het totale bedrag dat in dat pakket is gestoken. Nogmaals, in absolute zin zou mevrouw Kardol een punt kunnen hebben en ongerust moeten zijn als bij een bedrag van 10 miljoen sprake zou zijn van €7 miljoen kosten. In dat geval zou ik onmiddellijk met haar akkoord gaan.

Mevrouw Kardol vraagt ook waarom wij de kosten niet inzichtelijk hebben kunnen maken voor de Zuidelijke Rekenkamer. Naar mijn stellige overtuiging heeft de Zuidelijke Rekenkamer over alle zaken kunnen beschikken. Naar aanleiding van de vraag mevrouw Kardol hebben wij die punten herschikt en in een tabel gezet, zodat zij ook voor PS snel inzichtelijk en overzichtelijk zouden zijn. De grondigheid van het werk van de Zuidelijke Rekenkamer kennende, kan ik mijn niet voorstellen dat zij niet aan die gegevens heeft kunnen komen.

Waarom zijn die gegevens vertrouwelijk? Het college vindt die gegevens vertrouwelijk om de doodeenvoudige reden dat hierin personen en bedrijfsgegevens staan. Zij zijn voor u allen inzichtelijk gemaakt en ter inzage gelegd bij de griffie, maar niet gepubliceerd.

Mevrouw Kardol vraagt zich af hoe het allemaal gegaan met de inhuur en met de middelen die daaraan zijn besteed. Kan mevrouw Kardol toelichten waarom zij eerst inhuur betitelt als onnodig is en vervolgens zegt dat inhuur wel nodig is? Dat is mij niet duidelijk geworden in haar betoog.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Ik wil graag een toelichting geven, maar ik heb de vraag niet goed begrepen.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Ik zag mevrouw Kardol al overleggen met haar fractievoorzitter en was al bang dat mijn vraag niet duidelijk was. Zij heeft gesproken over de 7 miljoen euro en geconstateerd dat daarvan een groot deel besteed is aan inhuur.

Dat was voor haar een reden tot zorg. In de vorige periode was dat ook voor het college een reden tot zorg en daarom is overmatige inhuur ook afgebouwd. Verderop in haar betoog zegt mevrouw Kardol dat inhuur nodig is om zaken duidelijk te krijgen. Enerzijds is zij dus voor beperking en anderzijds pleit zij voor inhuur. Dat was voor mij verwarrend, vandaar mijn vraag. Misschien kan zij in tweede termijn erop terugkomen.

Mevrouw Kardol sprak ook over de Brabantse VerkoopGarantie. Het is wat makkelijk om te stellen dat wij makelaartje spelen. Ik denk ook niet dat dit ooit de bedoeling geweest is, maar het is wel gebeurd toen wij door een besluit van de Staten een aantal woningen conform de afspraken en de contracten die daaronder lagen op onze kap kregen. Het is nooit een bewuste beweging geweest om makelaartje te gaan spelen. Wij hebben daarvoor een professioneel bedrijf ingehuurd. Dat is zowel in de commissie als in de Staten uitvoerig aan de orde geweest.

Met de BVG is absoluut geen sprake van marktbederf, zoals mevrouw Kardol suggereert. Het is nadrukkelijk de bedoeling om, mede met het oog op het verminderen van risico, dit project zo snel mogelijk uit te faseren. Wij doen dit omdat wij dit geen maatregel vinden die past bij deze tijd. Toentertijd was dat wel het geval. Voor dat uitfasen is een aantal maatregelen nodig, zonder dat er sprake is van marktbederf.

In de commissie is uitgebreid gesproken over de communicatie. Daarover heeft ook correspondentie plaatsgevonden tussen de Staten, het college en de ZRK. Wij hebben het rapport zeer serieus genomen. Alleen het feit dat wij de aanbevelingen van de ZRK hebben overgenomen, toont aan dat wij haar serieus nemen.

Met motie M2 draagt de PVV Gedeputeerde Staten op: "om geen stimuleringsmaatregelen financieel te ondersteunen, waardoor provincie en/of gemeente woningeigenaar kan worden."

Wij hebben niets te zeggen over de gemeenten. Wij kunnen geen maatregelen nemen waardoor gemeenten eigenaar worden van woningen. Daar zijn wij niet voor en daar kunnen wij ook niets mee. Ik heb in de commissie gezegd dat ik niets uitsluit. Ik heb dat gezegd omdat ik niet in de kristallen bol van uw Staten kan kijken. Ik verwijs naar de startersleningen. De Staten hebben destijds hier in meerderheid besloten om die te activeren en daarmee een proces op gang te brengen. Ik kan nooit bepalen of in de toekomst de Staten een besluit zullen nemen dat tot stimuleringspakketten leidt. Een ding is zeker: de Staten zullen door dit college niet geconfronteerd worden met maatregelen die kunnen leiden tot een te groot risicoprofiel en tot oneigenlijk bezit van de woningmarkt. Wij vinden deze motie overbodig. Ik heb daarover zowel in commissieverband als nu in deze Statenvergadering een uitspraak gedaan.

Dan kom ik bij het amendement. Als de Staten de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer op deze manier willen vereenvoudigen, denk ik dat de strekking nog steeds hetzelfde is, alleen is die minder gespecificeerd. Het is aan de Staten zelf om hierover een oordeel te geven.

De heer **Heijmans** (SP): De gedeputeerde zegt dat motie M2 overbodig is. Wij hebben afgesproken dat een motie wordt ontraden of dat er geen bezwaar tegen bestaat.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Mijn excuses, wij ontraden deze motie.

De heer **Leenders** (PvdA): Voorzitter! De motie is nog niet in ons bezit.

De **voorzitter**: Jawel, als het goed is, is de motie rondgedeeld en ook elektronisch beschikbaar. Zij wordt u nu nogmaals aangereikt.

Hiermee komen wij aan het einde van de eerste termijn van de beantwoording van de zijde van het college.

Ik kijk even rond en constateer dat er behoefte is aan een heel korte tweede termijn.

De heer **Koevoets** (VVD): Voorzitter! Ik zou tegen mevrouw Lestrade willen zeggen dat wij die specificaties van de zaken met betrekking tot het vaste team overbodig vinden. Wij vinden het ook vrij lastig uitvoerbaar. Als ik rondkijk in de Staten denk ik dat alle fracties hier begonnen zijn als vast team, maar inmiddels is in veel fracties de samenstelling van het team gewijzigd. Het lijkt mij niet praktisch om dat altijd uit te voeren. Dat geldt volgens mij ook bij teams die op projecten worden gezet.

Ik wil nog een aanvulling geven op ons amendement. Wij spreken daarin over "grote projecten" maar expres niet met een grote G zoals in het voorstel het geval is. Wat ons betreft geldt het voor alle projecten of zij nu majeur of groot genoemd worden. Wij beschouwen die allemaal als grote projecten.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Ik heb hier de tekst van het oorspronkelijke voorstel. De heer Koevoets stelt voor om daar de onderdelen 1 en 2 in zijn geheel uit te verwijderen. In het voorstel van GS waarover ik zo enthousiast was, staat: Een concreet Statenvoorstel over de afbakening van majeure projecten aan Provinciale Staten ter besluitvorming voor te leggen. Dus ook de afbakening, maar de heer Koevoets zegt "grote projecten". Wat zijn dan grote projecten? Het voorstel van de heer Koevoets is simpel. Ik begrijp wat hij bedoelt en ik zou dat ook plezierig vinden, maar wij weten nog steeds niet wanneer GS het wel of niet moeten doen.

De heer **Koevoets** (VVD): Volgens mij zijn wij daar als PS zelf bij. Wij bepalen de afbakening. Wij gaan over de kaders van de projecten die worden voorgesteld. Wij zijn er altijd bij. Nogmaals, wat ons betreft is dit een open deur.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter! Ik wil mij daar graag bij aansluiten. Het aardige van dit voorstel is inderdaad dat wij, als wij een voorstel krijgen, kunnen zeggen: hier zit geen risicoparagraaf bij terwijl wij het wel een groot project vinden. Op het moment dat je het aan bedragen gaat koppelen, wordt het heel willekeurig. Waarom zouden wij als Staten onszelf niet voldoende vertrouwen geven dat wij kunnen bepalen of het om een groot of een majeur project gaat?

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Ik begrijp niet goed wat de indieners van het amendement hebben tegen het voorstel van GS, behalve dat hetgeen zij voorstellen een stuk korter is. Ik begrijp niet goed waarom zij tegen een zorgvuldige verwerking van de adviezen van de ZRK in het voorstel zijn. Dat heeft alles te maken met gedetailleerdheid, met inhuur en met het vaste team. Ik vind de opmerking van de heer Koevoets over het vaste team een beetje flauw. Het gaat gewoon om een organisatorisch begrip. Dat kan het niet zijn.

De heer **Koevoets** (VVD): Het gaat ons om de gedetailleerdheid die daar aan de orde is. Wat ons betreft houden wij het simpel. PS zijn meer dan goed in staat om te kijken naar een voorstel en daarover vervolgens een oordeel te vormen.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Voorzitter! Ik kan heel kort zijn. De heer Koevoets heeft onze bedoeling uitstekend verwoord. Ik had zelf al een poging gedaan om het wat simpeler te maken en dat heeft de griffie heel goed verwerkt in het besluit dat voorlag. Wij vinden dit echter nog veel beter. Nogmaals, wij hebben geen behoefte aan een nog royalere formulering. Wij zijn er zelf bij.

Ik wil nog iets zeggen tegen de gedeputeerde over de irritatie die ik in de commissie heb gemerkt over een uitspraak van hem. Ik vind dat wij niet op zo'n manier met elkaar kunnen omgaan. Je kunt elkaar niet betichten van fouten in de rapporten die weersproken worden door de Zuidelijke Rekenkamer. Ik vind dat slordig. Dat moeten wij niet doen en ik vind dat de gedeputeerde dat moet uitspreken.

De heer **Heijmans** (SP): De motie van de PVV bevreedt mij enorm, voorzitter. De motie wordt ingediend door een fractie die bij het minste of geringste altijd roept: daar gaan wij niet over, daar moeten wij ons niet mee bemoeien; of het nu gaat om schaliegas of om transporten van kernwapens. En nu komt de PVV met een motie waarmee zij gemeenten willen verbieden om woningeigenaar te worden. Ik vind dat heel bijzonder. Ik zeg: PVV, daar gaan wij niet over!

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voorzitter! Ik haak meteen in op de opmerking van de heer Heijmans. In de motie staat expliciet dat het niet de intentie is dat de provincie financieel participeert in projecten waarbij de provincie en/of de gemeente woningeigenaar kan worden. Met de motie wordt de gemeente niets verboden, er wordt alleen gezegd dat de provincie daarin niet financieel moet participeren.

Naar aanleiding van amendement A2 merk ik op dat wij voorstander zijn van toevoeging van een risicoparagraaf. Volgens ons moet dit niet alleen voor grote projecten gelden maar ook voor majeure projecten. In het Statenvoorstel wordt dit onderscheid expliciet gemaakt, maar ik zie de majeure projecten niet terugkomen in de motie.

Ik wil nog even een verduidelijking geven van wat ik in eerste termijn gezegd heb. Als er inhuur nodig is, zien wij dit voor de grote en majeure projecten graag terugkomen in het Statenvoorstel.

De heer **Bouman** (PvdA): Ik heb geen behoefte aan een tweede termijn, voorzitter.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Voorzitter! Wij vinden de motie van de PVV overbodig en zullen dus tegenstemmen.

Het amendement van de coalitiepartijen wordt uiteraard aangenomen. Daar valt verder weinig over te zeggen. Wij stemmen uiteraard voor het voorstel, maar wij vinden het nog steeds jammer dat niet alle aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer worden overgenomen.

De gedeputeerde geeft aan dat er risicomanagementbeleid wordt opgesteld. Wij gaan ervan uit dat hetgeen wij willen standaard in het risicobeleid wordt opgenomen en wordt

uitgevoerd en dat wij dat inderdaad standaard bij projecten voorgelegd krijgen. Als dat goed wordt opgesteld, zou alles overbodig zijn!

Er zijn verschillende opvattingen over inhuur uitgewisseld. Wij hebben altijd aangegeven dat wij niet tegen inhuur zijn. Zeker als wij pleiten voor een kleine overheid "lean en mean" is inhuur op specifieke onderdelen nodig. Wij vinden het belangrijk dat het college goede kennis in huis haalt.

In de vorige periode is dit stuk inderdaad in veel commissies behandeld. Dat heeft voor veel verwarring en wazigheid geleid voor de wijze waarop wij als PS dat stuk konden behandelen. Wij zijn blij dat het nu nog maar in één commissie geagendeerd wordt.

De **voorzitter**: Ik zie dat de heer Bouwman van de fractie van GroenLinks, de heer Mondriaan, de heer Van der Wel en de heer Kap geen behoefte meer hebben aan een tweede termijn.

Ik vraag de gedeputeerde om kort te reageren op de opmerkingen die in tweede termijn door de Staten zijn gemaakt.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Tegen mevrouw Kerkhof zeg ik, dat het college natuurlijk vaak in gesprek is. Ik zou de voorzitter van het college willen voorstellen de Zuidelijke Rekenkamer binnenkort een keer uit te nodigen om een kopje koffie te drinken met het college en eens terug en vooruit te kijken. Ik denk dat dit een goede gelegenheid is om vermeende irritatie als die er zou zijn, te benoemen en weg te nemen.

Ik dank mevrouw Kardol voor haar toelichting. Ik heb haar inderdaad verkeerd begrepen. Ik denk dat haar opmerkingen over de inhuur compleet in lijn zijn met de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer waarover de Staten zo meteen gaan besluiten.

Tegen mevrouw Lestrade zou ik willen zeggen dat, als wij met zo'n notitie komen en haar gevoelens daarin kunnen adresseren, dit uiteindelijk zal leiden tot inweven van iets dergelijks in nieuw te formuleren of bestaand beleid en het op die manier te verrijken.

De **voorzitter**: Ik heb genoteerd dat gedeputeerde De Boer heeft toegezegd dat er in het kader van een goede relatie met de ZRK binnenkort een gesprek volgt tussen GS en de ZRK.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voorzitter! Mag ik een korte schorsing om een en ander intern in de fractie te bespreken?

De **voorzitter**: Zijn drie minuten voldoende?

Mevrouw **Kardol** (PVV): Ja, voorzitter.

De **voorzitter**: Oké en dan schorsen wij na de stemmingen voor de lunch.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst

De **voorzitter**: Ik heropen de vergadering en verzoek u uw plaatsen in te nemen. Wij gaan stemmen en beginnen met de stemming over amendement A2.

In stemming komt amendement A2

De heer **Koevoets** (VVD): Voor.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Tegen.

Voorzitter! Wij betreuren het dat de coalitiepartijen op deze wijze een aantal aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer niet overneemt. Desalniettemin vinden wij het wel een goed initiatief om een risicoparagraaf toe te voegen.

De heer **Bouman** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Tegen.

De heer **Bouwman** (GroenLinks): Voor.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Tegen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: De OSN is niet in de zaal. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV, D66, 50PLUS en de PvdD tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt het Statenvoorstel

De heer **Koevoets** (VVD): Voor.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voor.

De heer **Bouman** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Voor.

De heer **Bouwman** (GroenLinks): Voor.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voor.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: De OSN doet niet mee aan de stemming. Ik constateer dat het Statenvoorstel met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt motie M2

De heer **Koevoets** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Tegen.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voor.

De heer **Bouman** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Tegen.

De heer **Bouwman** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Tegen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: De OSN is afwezig. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen zodat zij is verworpen.

Mag ik namens uw Staten de Zuidelijke Rekenkamer danken voor het onderzoek. De afspraak voor het kopje koffie is genoteerd.

De vergadering wordt van 12.40 uur tot 13.15 uur geschorst

PS 65/15: Wijziging van de Verordening ruimte 2012, intrekking artikel 9.6 en aanvullend besluit ten behoeve van het Voorbereidingsbesluit zorgvuldige veehouderij van 20 september 2013

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Voorzitter! Ik kan hierover heel kort zijn. Wij hebben op 20 september afgesproken dat wij het niet redelijk vonden dat de schapen- en geitenhouderijen met een bouwstop geconfronteerd zouden blijven. Ook als zij in het kader van de transitie naar een duurzame veehouderij voorzieningen zouden treffen, zouden zij geen kant uit kunnen. Dat was de reden waarom wij aan het college hebben gevraagd om zo snel mogelijk met een voorstel te komen zodat ook de schapen- en geitenhouderijen onder het voorbereidingsbesluit zouden vallen.

Dat is een heel eenvoudige vraag maar de regelgeving is weer zodanig dat je dan van alles moet doen. Er is een ontwerpbesluit gemaakt en daar kunnen wij ook weer van alles

over vinden. Dat ontwerpbesluit heeft ter inzage gelegen. Ik moet u zeggen dat mijn fractie van mening is dat wij nu moeten besluiten om het voorbereidingsbesluit van toepassing te verklaren op de geiten- en schapenhouderijen.

Het college heeft van de gelegenheid gebruik gemaakt om een omissie in het vorige besluit te herstellen, want het zou raar zijn als de reeds verleende ontheffingen weer onder dat voorbereidingsbesluit vallen. Dan heb je namelijk eerst een ontheffing, vervolgens wil je gaan bouwen, maar dan geldt het voorbereidingsbesluit en kun je weer geen kant uit. Het is terecht dat het college dit punt heeft meegenomen.

Naar aanleiding daarvan had ik een vraag gesteld en daarover is wat verwarring ontstaan. Achteraf gezien was het misschien heel goed want de griffie heeft een overzicht gegeven van alle ontheffingen. Dat is mooi meegenomen. Die hebben wij nu in ons bezit en dat is voor iedereen puur informatief. Op zich was dat echter niet zo relevant. Mijn vraag was of wij geen risico zouden lopen. Want op het moment dat de bouwstop is beëindigd zouden alle lopende aanvragen moeten worden afgewikkeld voordat zij onder dat voorbereidingsbesluit kunnen worden gebracht. Dat blijkt dus niet het geval te zijn. Er is een bouwstop en dat is een rechtstreekse regel uit de verordening. Alle gemeenten hadden alle bouw aanvragen moeten weigeren. Wij gaan er maar van uit dat dit op een juiste manier is gebeurd. Ik begrijp dat nog twee aanvragen in discussie zijn omdat die nog onder de rechter liggen. Tegen de tijd dat de rechtbank daarover een uitspraak heeft gedaan, geldt het nieuwe recht. Dus ook dat is geen probleem.

Conclusie: wij kunnen instemmen met de voorstellen.

De **voorzitter**: Ik had bij het begin van de behandeling willen melden dat er een foutje in de tekst van het ontwerpbesluit BII staat. Ik doe dat nu nog even. Er wordt verwezen naar artikel 9.4 Verordening ruimte 2012, terwijl dat Verordening ruimte 2011 moet zijn. Indien u tot besluitvorming overgaat, zullen wij dit uiteraard corrigeren in het te tekenen besluit.

De heer **Van Vught** (CDA): Voorzitter! De CDA-fractie is al langer van mening dat de totale bouwstop voor geiten- en schapenhouderijen niet meer noodzakelijk is. Al vier jaar kan deze sector helemaal niets doen, nog geen kleine verbouwing. Destijds was het goed dat die bouwstop werd afgekondigd, maar die is nu niet meer noodzakelijk.

De sector zelf heeft heel veel maatregelen genomen, o.a. vaccinaties. Gelukkig hebben die maatregelen een positieve invloed gehad, met name in het geval van de Q-koorts.

Wij steunen het voorstel om de bouwstop op te heffen. Dat betekent automatisch dat deze sector gelijkgeschakeld wordt met andere sectoren van de veehouderij en dus onder het voorbereidingsbesluit gaat vallen.

Wij hebben zojuist een amendement gekregen van de fractie van de Partij van de Arbeid.

De **voorzitter**: U kunt dat melden, maar het probleem is dat wij allemaal het nog niet hebben. Het is beter dat u daarop reageert nadat het verspreid is.

De heer **Van Vught** (CDA): Dan houd ik ons commentaar nog even voor mij.

Het voorstel bestaat feitelijk uit twee onderdelen. Het eerste is een wijziging van de verordening en het tweede is een wijziging van het voorbereidingsbesluit. Wij hebben destijds bij de vaststelling van het voorbereidingsbesluit ons al afgevraagd of dit juridisch wel hard was. GS hebben geantwoord dat zij van mening waren dat dit inderdaad het

geval was. Nu blijkt toch dat er hier en daar wat mankementen zijn, laat ik het zo maar even samenvatten. Zojuist is door een commissaris een tikfout hersteld. In het besluit wordt gesproken over "beoordelen", dat moet echter "adviseren" zijn. Wij vragen ons af wat de gevolgen daarvan zijn en wat de status is van het besluit dat wij destijds genomen hebben. Ik hoor graag de mening van de gedeputeerde hierover.

Mevrouw Geeraedts heeft al iets gezegd over de lopende zaken. Die vallen natuurlijk niet onder het voorbereidingsbesluit. De term zegt het al: het zijn lopende zaken en die vallen dus onder de periode voorafgaand aan het voorbereidingsbesluit.

Wij gaan ervan uit dat met deze twee wijzigingen het voorbereidingsbesluit waterdicht is en dat wij een volgende keer niet weer geconfronteerd worden met wijzigingen. Dat is niet goed bij zo'n belangrijk besluit.

De **voorzitter**: Komt u tot een afronding, want uw spreektijd zit erop!

De heer **Van Vught** (CDA): Als het antwoord van de gedeputeerde positief is, zijn wij bereid positief mee te denken met dit voorstel en kan het besluit vandaag genomen worden.

Mevrouw **Slegers** (SP): Voorzitter! Het voorliggende voorstel is een uitvloeisel van de vorige Statenvergadering. De SP kan zich er iets bij voorstellen omdat het voorbereidingsbesluit dan ook gaat gelden voor de geiten en schapen. Gemeenten mogen die bedrijfsontwikkelingen alleen toestaan als zij ze aan door ons als provinciebestuur geformuleerde specifieke eisen richting in duurzame bedrijfsvoering voldoen.

Wij vinden het positief dat met dit voorstel bedrijven aan de slag kunnen gaan die nu nog vastzitten door de bouwstop en die omwille van met name de volksgezondheid hoognodig verduurzaamd moeten worden, terwijl ze toch gebonden zijn aan strenge bovenwettelijke voorwaarden. Dat vindt de SP winst voor milieu en leefomgeving en met name voor de mensen die in de buurt van deze bedrijven wonen en zich zorgen maken over hun gezondheid.

De SP wil overigens wel sterk benadrukken dat het aspect volksgezondheid echt bovenaan staat als criterium voor bedrijfsontwikkeling. Ik denk dat de sector zelf zich inmiddels terdege bewust is van de noodzaak om dat criterium bovenaan te zetten. Wij hopen ook dat wij ervan kunnen uitgaan dat dit besef ook leeft bij de gemeenten.

In een vorige Statenvergadering is bovendien een motie aangenomen -- ik meen van de PvdA -- om de GGD nauw te betrekken bij de besluitvorming over de ontwikkelplannen van bedrijven in de geitensector. Onze vraag aan de gedeputeerde is of dat proces al goed is afgesproken en geborgd. Kan dat meteen van start zodat wij in ieder geval die zorg niet meer hoeven te hebben?

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voorzitter! Afgelopen maart hebben onze Staten de bouwstop voor de geiten- en schapenhouderijen verlengd uit voorzorg voor de volksgezondheid die in Brabant ernstig te lijden had van de Q-koorts. En ik citeer een uitspraak van GS van maart jongstleden: "De vaccinatie van geiten heeft aanzienlijk effect gehad maar er zijn nog steeds restrisico's voor de bevolking. Bijna alle geiten staan in open stallen met het risico op uitstoot die schadelijk is voor gezondheid, natuur en milieu."

Deze bouwstop zou worden opgeheven indien de zogenoemde Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij zou zijn ontwikkeld en indien er regels zijn om door luchtzuivering en het afdichten van de doorgaans open geitenstallen de risico's op verspreiding van ziektes sterk te beperken. Graag verneem ik dan ook van het college hoe dit is opgepakt c.q. geborgd in de maatlat die nog in de maak is. De maatlat is overigens nog niet eens besproken in de Provinciale Staten en staat pas op 22 november ter oordeelsvorming op de agenda van de betreffende Statencommissie.

Het nu intrekken van de bouwstop geeft geen duidelijkheid aan gemeenten en geen invulling van een betrouwbare overheid naar onze Brabantse burgers. Ik deel dan ook de mening van mevrouw Geeraedts dat de Verordening ruimte zo min mogelijk aangepast moet worden, dus ook op dit punt.

Daarnaast is het onzorgvuldig dat dit Statenvoorstel pas drie dagen geleden aan de Staten is voorgelegd. Door het last-minute agenderen worden niet alleen Provinciale Staten beperkt in het zorgvuldig uitvoeren van hun controlerende taak, maar worden ook burgers beperkt om een inspreekreactie te geven. De PVV begrijpt dan ook deze haast niet bij het intrekken van de bouwstop. Waarom wordt niet gewacht met het intrekken van deze bouwstop totdat de maatlat is vastgesteld door Provinciale Staten? Graag een reactie van de gedeputeerde.

Als de bouwstop voor de geiten- en schapenhouderijen nu wordt opgeheven, worden aanvragen afgedaan door gemeenten op basis van het voorbereidingsbesluit met de concept maatlat. In de reactie van GS wordt gesuggereerd dat er aanvragen "in de kast" bij de gemeenten kunnen zijn blijven liggen, die derhalve ook kunnen worden afgedaan onder het voorbereidingsbesluit. Waar komt de suggestie vandaan dat er in dezen geen sprake is van een correcte wetstoepassing wordt door gemeenten? Is dit gesjoemel vaker voorgekomen? En wat wil de provincie doen om beter te handhaven?

Zijn met het intrekken van de bouwstop de volksgezondheid en de leefbaarheid voldoende geborgd? In maart wist de woordvoerder van de VVD nog niet hoeveel Q-koortsbesmettingen er de laatste tijd zijn geweest. Ik ben benieuwd of de VVD-fractie inmiddels wel op de hoogte is van deze feiten. Momenteel zijn er zeven besmette bedrijven in Brabant waar mensen een verhoogd risico lopen om Q-koorts te krijgen. Er zijn dit jaar al achttien geregistreerde Q-koortspatiënten bijgekomen.

In de vorige Statenvergadering is er unaniem een voorbereidingsbesluit genomen als stap naar de transitie naar een zorgvuldige veehouderij. Maar wat is er zorgvuldig aan om de bouwstop die ook bij de Raad van Staten standhield, op dit moment in te trekken? De Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij is nog steeds een concept waarover de Staten zich nog niet over hebben uitgesproken. Tevens is nog niet gebleken of deze ook standhoudt bij de Raad van State. De PVV-fractie is van mening dat het op dit moment intrekken van de bouwstop voor geiten- en schapenhouderijen geen zorgvuldig begin is voor een adequate uitwerking, invulling en handhaving van de ruimte die de intensieve veehouderij in Brabant in de toekomst nog mag krijgen en dat met het nu intrekken van deze bouwstop onnodig risico's worden genomen met de volksgezondheid en leefbaarheid van onze Brabantse burgers.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voorzitter! Er lijken geen objectieve redenen meer te zijn om de bouwstop voor geiten- en schapenhouderijen te handhaven. Er zijn zelfs door

de bouwstop belemmeringen voor gewenste ontwikkelingen, in het bijzonder de verplaatsing van bedrijven die nog midden in dorpskernen liggen.

Veel burgers echter worden nog iedere dag geconfronteerd met de gevolgen van de Q-koorts. Er is daarom nog veel terechte ongerustheid in de samenleving. Op dit moment kunnen wij als politici de burgers niet garanderen dat in de nog vast te stellen Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij de volksgezondheid voldoende is geborgd. Zonder die garantie is het wel heel erg moeilijk uitleggen aan ongeruste burgers dat we de bouwstop bij geiten- en schapenhouderijen opheffen, want stel dat we de BZV niet tijdig gereed hebben, dan zouden vanaf voorjaar 2014 uitbreidingen bij geiten- en schapenhouderijen kunnen plaatsvinden op basis van het oude regime. Om die reden hadden wij met het besluit willen wachten tot de vergadering van 13 december en ook omdat wij vinden dat er zorgvuldigheid betracht moet worden. Immers iedere week verder geeft beter zicht op de nieuwe BZV en de mate waarin de borging van volksgezondheid gerealiseerd kan worden.

Kunnen GS bevestigen dat de BZV tijdig gereed zal zijn? Wij hebben dat vorige week ook gevraagd in de commissie en toen begrepen dat dit inderdaad het geval, maar wij willen graag dat het college dit vandaag hier bevestigt.

De heer **Heijmans** (SP): In de vorige Statenvergadering heb ik van de fractie van de PvdA begrepen dat zij zou kunnen instemmen met opheffen van de bouwstop als er een motie werd aangenomen waarin gevraagd werd om aan het aanvragen van een vergunning een onderzoek van de GGD te verbinden. Geldt dat nog steeds? De gedeputeerde heeft toen gezegd dat zo'n onderzoek van de GGD niet voor alle bedrijven geldt, maar wel voor de geiten- en schapenhouderijen. Ik begrijp niet zo goed wat de bezwaren van mevrouw Knoet nu nog zijn, omdat zij toen heeft gezegd dat zij onder die voorwaarden zou kunnen instemmen met opheffing.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): De heer Heijmans heeft mij niet horen zeggen dat wij nu anders denken dan ten tijde van de vorige Statenvergadering. Ik wil alleen een aantal vragen stellen om te weten of wat nu wordt voorgesteld voldoende zorgvuldig gerealiseerd kan worden.

Kan het college bevestigen dat het gaat lukken om in februari over de BZV te spreken? Stel dat dit niet lukt, en dan gaat het wat mij betreft niet alleen om de geiten en de schapen maar om de hele veehouderij, hebben wij dan mogelijkheden om de boel op slot te zetten, zodat er in ieder geval niet op grond van het oude regime wordt doorgewerkt?

Wij vinden dat in de BZV aspecten van volksgezondheid moeten zitten. In het geval van de geiten kun je denken aan verschillende maatregelen, zoals het kwaliteitssysteem dat de sector zelf kent, maar ook aan aparte aflammerstallen. Die zijn erg belangrijk om de risico's in het kader van Q-koorts zo maximaal mogelijk te vermijden.

Als wij artikel 9.6 intrekken, vallen de geiten en de schapen onder het voorbereidingsbesluit. Ik speel met de gedachte om een amendement in te dienen, maar ik vraag eerst aan het college of er mogelijkheden zijn om aan artikel 8 van het voorbereidingsbesluit iets extra's toe te voegen voor de geiten en de schapen voor de periode dat wij het voorbereidingsbesluit hebben. In artikel 8 staat een aantal maatregelen waaraan een veehouderij moet voldoen op het moment dat een geiten- of schapenhouderij tussen nu en het vaststellen van de BZV wil uitbreiden. Ik realiseer mij

dat dit een technische vraag is, maar ik wil graag dat het college kijkt of het mogelijk is om bijvoorbeeld een aflammerstal te eisen als een bedrijf in deze periode wil uitbreiden.

Mevrouw **Slegers** (SP): Voorzitter! Ik zie net via de mail het amendement van mevrouw Knoet. Ik wil daar graag serieus naar kijken, maar daarvoor is de tijd nu een beetje te beperkt. Er worden twee mogelijke maatregelen voorgesteld waardoor extra garanties geëist kunnen worden van de sector. Wij gaan dan wel op de stoel van de ondernemende sector zitten. Ik weet niet of er misschien betere mogelijkheden om meer garanties te krijgen. Ik vind het lastig om daarover nu iets te zeggen, terwijl wij wel iets moeten zeggen over het opheffen van de bouwstop.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Daarom is het ook zo jammer dat wij niet tot 13 december hebben gewacht. Mevrouw Slegers vond ook dat het vandaag wel kon. Wij hebben dit besproken met de voorzitter van de afdeling geiten van de ZLTO. Velen van ons zijn daar op bezoek geweest. Ik heb het niet verzonnen achter mijn bureau. Eerder is ook al gezegd dat er met aflammerstallen minder kans is op een uitbraak van Q-koorts.

Mevrouw **Slegers** (SP): Ik twijfel niet aan de herkomst van dit voorstel, maar ik had het liever iets eerder gezien dan 20 minuten voor aanvang van dit debat.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ik ook en daarom heb ik afgelopen woensdag gevraagd om het pas op 13 december te behandelen. Daarom vraag ik nu aan het college of het mogelijk is om maatregelen op te nemen in het voorbereidingsbesluit. Afhankelijk van het antwoord besluit ik of ik in tweede termijn dit amendement zal indienen.

De heer **Van Vught** (CDA): Ik heb twee vragen. De eerste is, of het niet een beetje overdreven is om deze eis te stellen als een bedrijf helemaal vrij is van Q-koorts. De tweede is of het technisch mogelijk is om alle bedrijven zo in te richten.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Het gaat er niet alleen om dat bedrijven nu vrij zijn van Q-koorts, maar ook dat zij dat blijven. Ik zei al dat ik gesproken heb met een expert, namelijk een woordvoerder van de geitenhouderijen in Brabant.

De heer **Van Vught** (CDA): Wij praten in ieder geval over een zeer korte periode, namelijk tot februari. Het gaat om vier maanden. Vanaf nu kan men aanvragen indienen. Als men nu geen aflammerruimte heeft, is het technisch bijna niet mogelijk om die in een paar maanden tijd te realiseren. Het lijkt ons overdreven om dat te eisen, maar schijnbaar vindt de PvdA dat niet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): De tegenhanger is dat de stop gehandhaafd blijft en dan duurt het tot juni.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat wij het antwoord van de gedeputeerde even afwachten. Ik vraag mevrouw Knoet haar betoog te vervolgen.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ik wacht dat inderdaad graag af.

Ik wil op deze plaats het belang van de maatschappelijke dialoog nogmaals onderstrepen, zeker gegeven de besluiten die we vandaag nemen en het grote aantal lopende zaken. Ik hoop dat onze partners in het Brabantberaad dit niet alleen met de mond belijden maar dit ook werkelijk onderschrijven. Ik zeg dat omdat wij erg geschrokken zijn van de harde reactie van de ZLTO na het nemen van het voorbereidingsbesluit. Wij hebben op geen enkele manier kunnen ervaren dat het de ZLTO echt ernst is en dat zij met hun leden bereid zijn het maximale te doen om enerzijds een duurzame landbouw te realiseren en anderzijds tegemoet te komen aan de mensen die zich in Brabant terecht zorgen maken over de volksgezondheid, de natuur en dierenwelzijn.

We hebben in Brabant nog veel zogenaamde "lopende zaken". Ik zie een lijstje met grootschalige ontwikkelingen in Overloon, Deurne, Gemert-Bakel enzovoorts; allemaal gebieden waar veel mensen al grote overlast ervaren. De PvdA zou het waarderen als de ZLTO als partner zou proberen met deze ondernemers in gesprek te gaan en hun te verzoeken zo veel als mogelijk de nieuwe eisen in hun bedrijfsvoering mee te nemen. Juridisch vallen deze zaken onder het oude regime, maar zouden we niet van partners mogen verwachten dat ze ook vrijwillig bereid zijn het maximale te doen en te werken met voortschrijdend inzicht? De PvdA vraagt GS of zij onze partners in het Brabantberaad op hun voorbeeldgedrag aanspreken. Ik hoor het graag van u.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Voorzitter! De behandeling op 20 september van het voorbereidingsbesluit horend bij de beleidsrijke wijziging van de Verordening ruimte heb ik via PS live gevolgd. Ik ben blij dat ik hier weer sta en persoonlijk het woord kan voeren. Er liggen nu twee besluiten voor die het sluitstuk vormen bij dit voorbereidingsbesluit. Het eerste besluit gaat over het opheffen van de bouwstop op geiten- en schapenhouderijen. Nieuwe initiatieven moeten voldoen aan de nieuwe verordening ruimte en de concept BZV.

Daar schuilen twee onzekerheden in:

1. Hoe juridisch hard is de BZV?
2. Hoe zeker is het dat de Q koorts beheersbaar klein is geworden?

Ik ben het met iedereen eens die ongeduldig wordt en zich afvraagt hoe de BZV eruit ziet, of de BZV de oplossing is voor onze hardnekkige problemen met de intensieve veehouderij, en of wij als overheid eropaan kunnen dat de BZV de juridische werking krijgt die wij in gedachten hebben. Echter, deze onzekerheden los je niet op door langer te studeren en de BZV ter discussie te stellen. Ik ben er voorstander van om te starten met de BZV. Dat zal dan versie 1.0 zijn, wetende dat die na een jaar opgevolgd wordt een versie 1.2 en misschien daarna door 1.3 en zo verder. De BZV zal mee ontwikkelen in de tijd, ook voor de geiten en de schapen.

De tweede onzekerheid vind ik veel lastiger. Wij weten dat in de geiten- en schapenhouderij een aantal maatregelen genomen is om de Q-koorts te beheersen. Het risico lijkt ook beheersbaar en klein, maar toch heeft een aantal bedrijven nog steeds te kampen met een besmetting. Ik heb daar zorgen over en zou graag van de gedeputeerde horen hoe wij daarmee kunnen omgaan. Hoe kunnen wij aansturen op blijvende aandacht van de kennisinstellingen voor het beheersbaar krijgen en houden van de Q-koorts, ook daar waar vaccinatie volledig wordt toegepast? Er is blijkbaar een mechanisme bij deze bacterie dat wij nog niet helemaal in de greep hebben. Het

onderzoek van de kennisinstellingen naar het voorkomen, beheersen en beheersbaar houden, verdient blijvend aandacht.

De maatregelen blijven nodig, ondanks de vaccinatie. In die zin vind ik het voorstel van de PvdA voor een aparte aflammerstal heel sympathiek. Hoe dat precies uitpakt, hoor ik graag van de gedeputeerde.

Wij zijn het ook eens met het besluit om de lopende gevallen buiten het voorbereidingsbesluit te houden. Een betrouwbare overheid is essentieel. Wij kunnen met beide voorstellen instemmen.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voorzitter! Het lijkt mij goed om te beginnen met de opmerking dat wij niet voor niets een bouwstop voor geiten- en schapenhouderijen hebben ingesteld. De Q-koorts heeft in Brabant immers tot enorme problemen geleid. Er zijn doden gevallen. Ik heb het dan niet alleen over de geiten maar ook over mensen, inwoners van Brabant. Nog steeds is een paar duizend mensen chronisch ziek. Dan moet je wel heel zwaarwegende redenen hebben om het toen ingezette beleid te veranderen. Dat voorstel ligt nu voor, omdat de coalitiepartijen vorig maand tijdens het debat over het voorbereidingsbesluit hebben aangegeven dat zij dat graag wilden. Wij als oppositiepartijen zijn best bereid om dit te bekijken, ook omdat wij zien dat er op dit moment een knelpunt is. Het gaat vooral om het vinden van een oplossing voor geitenhouderijen die nu in stads- of dorpscentra zitten, want dat is echt een risico voor de volksgezondheid. Begrijp ons niet verkeerd, wij willen best meedenken met GS, maar stellen daarbij wel twee voorwaarden.

Als de gedeputeerde ons ervan kan overtuigen dat die nu geborgd zijn, kunnen wij best voorstemmen. De eerste voorwaarde is dat de volksgezondheid van de Brabanders niet in het geding komt. Ik vind het wel lastig dat de BZV er nog niet is. Dat punt is ook door andere fracties genoemd. Wij hebben gezegd dat men in de toekomst alleen mag uitbreiden als men kan aantonen dat zijn bedrijf gezond is, maar wij weten nog niet hoe wij dat gaan doen. Daarom heeft mijn fractie er wel moeite mee dat dit voorstel een paar dagen geleden op de agenda van deze vergadering is gezet. Die bouwstop is er inmiddels al een paar jaar. Waarom moeten wij nu van het ene op het andere moment zo'n ingrijpend besluit nemen, terwijl volgende maand duidelijk wordt hoe de BZV eruitziet? Waarom moeten wij het per se nu doen? Kunnen GS garanderen dat de volksgezondheid van de Brabanders niet in het geding komt.

Ons tweede punt heeft te maken met een motie die wij hebben aangenomen: de motie "Genoeg, geen vee erbij." Ik wil graag de garantie van GS dat als wij instemmen met dit voorstel, dit niet gaat leiden tot één geit meer in Brabant. De Staten hebben namelijk de uitspraak gedaan dat zij dat niet willen. Wij kunnen ons voorstellen dat een aantal problematische bedrijven verplaatst gaan worden, maar als dit ervoor zorgt dat er meer geitenhouderijen komen in Brabant, dan zeggen wij "nee" tegen dit voorstel. Wij zijn vanzelfsprekend benieuwd naar het antwoord van GS hierop.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voorzitter! Ik neem dit onderwerp bijzonder serieus. Ik heb net de standpunten van de PvdA en van GroenLinks gehoord. Ik sluit mij daarbij volledig aan. Ik sta daar volledig achter.

U moet mij zien als een gewone burger die een tijdje geleden een brief thuis gekregen heeft waarin stond dat er in zijn omgeving een besmette geitenhouderij is die ziekten

veroorzaakt bij mensen. Bacteriën zijn heel gemeen en je weet niet of die zomaar een, twee, drie verdwijnen. Het blijft door etteren. Wij hebben de zaak nu redelijk in de hand en daar moeten wij hartstikke blij mee zijn. Als wij door het opheffen van de bouwstop mogelijk een uitbreiding van geitenstapel krijgen, lopen wij naar mijn idee megarisico's. Ik weet niet wat er dan kan gebeuren.

Ik wilde de volgende opmerking eerst als een geintje maken maar dat kan niet. Moeten wij straks met een doekje voor onze mond lopen om de bacteriën tegen te houden? Dat willen wij toch niet. Wij willen hier gewoon vrij kunnen rondlopen, zonder dat wij ziek worden. Wij kunnen wel een prachtig leuze maken op een achtergrond van witte en rode blokjes: "Wees blij in Noord-Brabant", maar dat willen wij toch niet?

Het antwoord op de vragen van de PvdA en GroenLinks bepaalt mijn opstelling bij dit voorstel. Ik doe een dringend beroep op het college om niet meer geiten toe te staan. Wij zitten al op het maximum. Ongebreidelde groei kan niet. Dat geeft uiteindelijk grote rampen. Doordat mensen in deze zaal hun verantwoordelijkheid hebben genomen, is het gestopt. Ik denk nog aan het interview met de belangrijkste man van de Gezondheidsdienst voor dieren. Toen de Q-koorts op zijn hoogtepunt was, zei hij dat hij niet zeker wist of de Q-koorts van de geiten kwam, omdat het van alle dieren kon komen. En nog werd er niets gedaan!

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! 50PLUS kwam met een reactie uit het hart. Ik voel daar wel in mee.

Het opheffen van de bouwstop met de extra voorwaarden voor de hele veehouderij leidt bij ons wel tot een aantal vragen. In het stuk staat dat het vooral gaat om verplaatsingen omdat er knelpunten zijn. De heer Smeulders van GroenLinks wees daar al op. Ik kan mij echter niet aan de indruk onttrekken dat het ook over uitbreidingen gaat. Zoals de GGD heeft aangegeven en in het Brabant Beraad naar voren is gekomen, er is een direct verband tussen veedichtheid en de risico's op uitbraak van zoönose. Wij vinden het dan ook niet gerechtvaardigd dat wij hier gaan praten over extra voorwaarden waarmee een sector toch kan uitbreiden en daardoor de risico's vergroten. Ik vind dat te gemakkelijk gedacht.

Hoe gaan wij dan om met deze nieuwe voorwaarden zonder een BZV? Die is namelijk nog niet helemaal duidelijk. Als wij extra maatregelen treffen voor de volksgezondheid, kunnen wij ons niet aan de indruk onttrekken dat met het potdicht maken van stallen en met het gebruik van technische middelen zoals luchtwassers het dierenwelzijn in het geding komt. Wij zien liever dat er gestreefd wordt naar meer schaalverkleining (de toegevoegde waarde waarover de gedeputeerde vaak spreekt).

Wij kunnen in grote lijnen meegaan met het voorstel van de PvdA. Wij vinden dat er een dialoog moet zijn over volksgezondheid, met name over de geitenhouderij. Ik refereer aan de woorden van de heer Mondriaan van de fractie van 50PLUS en denk dat hij niet de enige is die er zo over denkt. Wat ons betreft is het zekerheid voor alles.

Ik deel de mening van de PVV dat dit voorstel in korte tijd tot stand is gekomen, dat er haken en ogen aan zitten en dat het ter sprake is gekomen in een vergadering die nogal wat tumult heeft opgeleverd. Daarop komen wij nog terug in het interpellatiedebat.

De heer **Kap** (OSN): Voorzitter! Allereerst wil ik opmerken dat onze fractie het betreurt dat dit punt zo onder druk op de agenda is gekomen. Het punt is daar veel te belangrijk voor. Dan ga ik snel naar de inhoud.

Ons wordt gevraagd om in te stemmen met een technische wijziging van de Verordening ruimte en het intrekken van het huidige artikel 9.6. Het eerste punt is wat ons betreft zonder meer akkoord. Mevrouw Geeraedts heeft daarover al het nodige gezegd. Dat steunen wij een-op-een.

Bij het intrekken van artikel 9.6 wil ik toch iets langer stilstaan. Onze fractie begrijpt dat de wens bestaat om de bouwstop van de geitenhouderij op te heffen. Dat moet afgewogen tegen het maatschappelijk belang en dan met name het belang daarin ten aanzien van de volksgezondheid. In dit kader is het van belang dat het aantal Q-koorts geïnfecteerden fors is afgenomen. GS wijzen daar terecht op in de nota van zienswijzen. Het voorstaande laat echter onverlet dat op de kaart van de geïnfecteerde bedrijven van het RIVM de provincie Noord-Brabant bovengemiddeld vertegenwoordigd is. Ook zijn in de provincie Noord-Brabant bovengemiddeld veel geitenhouderijen aanwezig. Ook helder is dat Q-koorts grote medische complicaties geeft, waarbij zelfs doden zijn gevallen. Deze feiten noodzaken tot een evenwichtige oplossing.

Het huidige artikel 9.6 handelt niet alleen, zoals het voorbereidingsbesluit, over uitbreiding. Het artikel heeft het ook over nieuwvestiging en hervestiging. Daarmee zal het Statenvoorstel een versoepeling teweegbrengen, want nieuwvestiging en hervestiging vallen immers niet onder het voorbereidingsbesluit. GS zijn zich daarvan bewust. Zij halen het voorbeeld aan van een geitenhouderij die vanuit de kern naar het buitengebied verkast. Andersom zou zich echter de situatie kunnen voordoen waarbij sprake is van een omgekeerde beweging en een nieuwe geitenhouderij geopend kan worden in of rond een bestaande kern. Er staan daar ook genoeg intensieve veehouderijen te koop. De vraag is of dit gat bewust gecreëerd is en of het verstandig is om het Statenvoorstel op dit punt ongewijzigd te laten.

Hervestiging is immers iets anders dan uitbreiding en daarmee valt een dergelijke situatie buiten de reikwijdte van het voorbereidingsbesluit. Zou het niet verstandig zijn om de bepalingen ten aanzien van hervestiging voorlopig in stand te laten voor zover dat een beweging betreft naar een bebouwingsconcentratie toe? Dat zou met het oog op de consequenties in het bijzonder ten aanzien van volksgezondheid in mijn optiek een evenwichtige oplossing zijn. Ik ben zeer benieuwd hoe de gedeputeerde hierover denkt.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Ik was even in verwarring omdat er regelmatig gesproken is over een amendement van de PvdA. Ik dacht dat ik daarop moest reageren, maar ik kan dat niet doen omdat ik de inhoud van het amendement niet ken.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Wij hebben het amendement inderdaad nog niet ingediend. Ik heb gezegd dat dit wellicht in de tweede termijn aan de orde kan zijn. Ik wil weten of het mogelijk is om in het voorbereidingsbesluit bij artikel 8 nog aanvullende maatregelen te nemen ten opzichte van geiten- en schapenhouderijen die tussen nu en februari willen uitbreiden of verplaatsen?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Dat had ik inderdaad al begrepen. Het is een technische vraag die niet op de inhoud ingaat. Ik kan die vraag zeker beantwoorden.

Ik wil beginnen met even terug te gaan naar 20 september toen wij hier in de Staten een fors debat hebben gevoerd over het voorbereidingsbesluit. Toen is de discussie gevoerd of er ook gekeken kon worden naar de paralleliteit met andere vee-soorten, o.a. werden de geiten en de schapen genoemd. Ik heb op de vragen die toen in de Staten werden gesteld, geantwoord dat dit mogelijk is, maar dat het, gezien de daarvoor benodigde voorbereidingstijd en de cycli die doorlopen moeten worden aan deze en aan uw kant van de tafel, schier onmogelijk zou zijn om dan de hele procedure te doorlopen. Ik heb gevraagd of de Staten het ermee eens konden zijn dat kort voor 1 november het stuk op hun tafels kwam liggen. In mijn herinnering zijn de Staten daarmee akkoord gegaan. Wij moeten inderdaad met elkaar constateren dat de tijd om erover na te kunnen denken, beperkt is geweest.

De heer Van Vught wil terecht weten of een en ander juridisch waterdicht is. Ik heb adviezen laten inwinnen zowel in als buiten dit huis. Ik heb die adviezen als niet jurist zijnde maar als gezond denkend burger tot mij genomen en denk dat het antwoord op die vraag bevestigend is. Als mevrouw Knoet vandaag door middel van een amendement zou besluiten om artikel 8 van het voorbereidingsbesluit aan te passen, kan ik dat vanmiddag niet juridisch toetsen. Ik snap dat mevrouw Knoet dit wil, maar hoe valide de argumenten van de Staten in dezen ook zijn, kan ik niet garanderen dat het juridisch waterdicht is.

Wij zijn bezig met de BZV in wording. Op de vraag van de PvdA of die tijdig gereed is, is mijn antwoord "ja". Ik heb al een keer aangegeven dat wij in maart met elkaar ten finale spreken over de Verordening ruimte 2014. In maart vervalt de werking van het voorbereidingsbesluit en de provincie heeft niet de gelegenheid om dat te verlengen. Wij hebben niet eens een jaar maar een half jaar van de wetgever gekregen. Als er in maart ten finale geen besluit valt waardoor de Verordening ruimte 2014, al dan niet door uw Staten geamendeerd, in werking kan treden, ontstaat er een juridisch gat. De heer Kap sprak daar ook al over. Reden te meer om de druk erop te houden. In de commissievergadering heb ik al gezegd dat een ogenschijnlijk fors aantal zienswijzen is binnengekomen, maar dat dit verhoudingsgewijs gering is. Met die zienswijzen wordt op dit moment heel hard gewerkt om ervoor te zorgen dat de Staten volgens de bekende cycli alle tijd krijgen om te zien wat het college daarvan heeft gevonden. Zowel in commissieverband als in fractieverband kunt u daarover uitgebreid met elkaar van gedachten wisselen en ervoor zorgen dat wij met elkaar in samenhang die besluiten kunnen nemen. Dat geldt ook voor de BZV.

Collega Van den Hout en ik weten globaal welke richting wij met de BZV willen uitgaan. Wij spreken er bijna dagelijks over. In de toetsversie is naar buiten gebracht wat wij met de BZV als instrument zouden willen. Het is ook afgesproken in het Brabantberaad. Natuurlijk moet getoetst worden of dat instrument juridisch houdbaar is. Daar wordt steeds naar gevraagd. Ik zeg steeds: denk er goed aan, de BZV is nieuw. Het is bedacht in het Brabantberaad omdat wij naast de Verordening ruimte een flexibel instrument wilden hebben om de duurzame veehouderij te kunnen stimuleren en te kunnen laten ontwikkelen. Bij iets nieuws moet je echter ook goed kijken wat de maximale juridische omgeving kan zijn om dat veilig te stellen. Wij kunnen nooit garanties maken. Zelfs het Rijk kijkt met zeer grote belangstelling naar wat wij aan het ontwikkelen zijn om Nederland duurzamer te maken en leefbaar te houden.

Ik loop kriskras door de bijdragen heen, maar ik moet voorkomen dat ik dingen oversla. Het belang van de dialoog is terecht genoemd door mevrouw Knoet. Die is van heel groot belang. Dat wordt voortdurend uitgedragen door het college. Ik zal daarmee vanmiddag verder gaan na de Statenvergadering. Wij spreken onze partners daarop voortdurend aan en ook op het voorbeeldgedrag van eenieder. Dat geldt ketenbreed en voor de hele omgeving daarvan. In productieve zin gaat het van grond tot mond, maar ook de maatschappelijke contouren daaromheen zijn belangrijk. Iedereen spreekt het college aan op dit voorbeeldgedrag en op wat wij met elkaar hebben afgesproken in het Ruwenbergberaad en in het Brabantberaad. Ik weet dat daarbij allerlei beelden leven. Nu komt de concretisering steeds dichterbij en dat betekent dat wij dat gesprek dat steeds indringender wordt gaande moeten houden, anders worden wij met zijn allen verliezers en dat wil het college koste wat het kost voorkomen.

Ik ben ook blij met de opmerkingen van mevrouw Klitsie over de juridische houdbaarheid en de hardheid van zo'n BZV. Ik was erg content met haar betoog daarover.

Ik kom dan bij de volksgezondheid. De SP vraagt terecht of de volksgezondheid al geborgd is via de GGD. Ja, die is geborgd. De GGD moet adviseren over de aanvragen die door de gemeenten worden beoordeeld en uiteindelijk bij ons terecht komen. Voor ons is een belangrijk criterium of de GGD ernaar gekeken heeft en op welke manier. Die schakel is er dus en het werkt op deze manier. De heer Mondriaan heeft daarover het meest passievolle betoog gehouden. Anderen hebben dat ook gestipuleerd. Ik wil echter graag een woord van teleurstelling uitspreken. Het moet mij wel van het hart dat ik het jammer vind dat deze specifieke sector op die manier zo gestigmatiseerd zou kunnen worden in deze Statenvergadering. Dat wil ik voorkomen. De Staten hebben nadrukkelijk aangegeven dat volksgezondheid in het Statenbesluit maar ook in het beleid van het college tot uitvoering moet komen. Volksgezondheid is een groot goed. Wij moeten er alles aan doen om te trachten die te borgen. Ik heb al een voorbeeld gegeven in verband met een vraag van mevrouw Slegers om aan te geven of de Q-koorts op dit moment onder controle is. Die is onder controle voor zover de gezondheidsdiensten, de nieuwe Voedsel- en warenautoriteit, de GGD, de Provinciale Raad Gezondheid en andere zich daarmee bezighouden. U weet ook dat de ministeries van I&M en SZW hier ook mee bezig zijn. Bij een voordracht van ons om een bouwvergunning te vernietigen, heeft het Rijk uiteindelijk gezegd dat het in het voorzorgsbeginsel dat de provincie hanteert geen aanleiding ziet om die vernietiging in werking te zetten. Ondertussen zijn wij verder in de tijd. Wij hebben dat voorzorgsbeginsel nog steeds als adagium. Daarom heb ik mevrouw Slegers kunnen antwoorden zoals ik geantwoord heb. Voor de heer Smeulders van de fractie van GroenLinks is de voorwaarde om met dit voorstel akkoord te kunnen gaan dat de volksgezondheid niet in het geding kan komen. Ik heb gezegd dat het college er alles aan doet om te voorkomen dat de volksgezondheid in het geding komt. Garanties kunnen wij natuurlijk nooit geven, dat weet de heer Smeulders net zo goed als ik. Onze wereld evolueert en je weet nooit wat er gaat gebeuren. Wat wij kennen, weten en kunnen, zit in het systeem en dat proberen wij steeds te perfectioneren. Ik spreek dan over versie 1.4, mevrouw Klitsie.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Gezondheid vind ik verdomd belangrijk om het plastisch te zeggen. Wij hebben een hoop ellende gehad. Er zijn maatregelen genomen door een grote inzet van mensen hier in de zaal. Wij hebben het nu praktisch onder controle, maar

er zijn nog steeds kleine uitbraken. Wij gaan die bouwstop opheffen en dan vraag ik mij af of wij daarmee niet het risico lopen dat het weer opnieuw begint. De gedeputeerde weet hoe moeilijk het is om een uitbraak onder controle te krijgen. Alle wetten, rechten en iedereen die zich ermee bemoeit veroorzaken een enorm vertragende werking. Laten wij blij zijn met wat wij hebben en laten wij vooral niet verder gaan.

De heer **De Boer** (GS;VVD): De heer Mondriaan suggereert hiermee dat wij de bouwstop voor de geiten en de schapen ad infinitum moeten volhouden. Dat lijkt mij geen goed verhaal. Het is duidelijk dat er ziektes kunnen ontstaan zowel bij dieren als bij mensen. Wij hebben nog steeds geitenbedrijven. Zouden die met de bouwstop geen Q-koorts kunnen verspreiden en zou als wij de bouwstop eraf halen onder de voorwaarden zoals die in het voorbereidingsbesluit in diverse artikelen zijn verwoord dan ineens wel een uitbraak kunnen ontstaan? Die causaliteit ontgaat mij. Bovendien zou ik tegen de heer Mondriaan willen zeggen dat als er op dit moment varkenspest zou ontstaan, dit niet zou betekenen dat wij in Nederland geen varkens meer mogen houden. Dat geldt ook voor de gekkekoeienziekte. Het gaat altijd om uitbraken die wij graag willen voorkomen. Wij doen dat door middel van technische maatregelen, door maatregelen op het gebied van gezondheid en door fysieke maatregelen, maar garanties kunnen wij nooit geven.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Als de dieren ziek worden, worden er enorme maatregelen getroffen en zijn er allerlei regelingen om te ruimen. Als de dieren er geen last van hebben maar wel de mensen ziek worden, hebben wij haast geen maatregelen om in te grijpen. Wij hebben bij de gekkekoeienziekte gezien hoe moeilijk dat was en wij hebben het gezien bij de Q-koorts. De beesten hadden er niet zo veel last van, maar er werd niets gedaan en bovendien hadden de boeren geen regelingen om dat financieel te kunnen opvangen. Ik maak mij daar toch wel zorgen over. Ik kan ermee leven als de gedeputeerde zegt dat er met dit voorstel geen geit bij komt, maar niet als het betekent dat er toch meer geiten komen. Wij weten immers niet welke gevolgen dat kan hebben voor ziektes. Een bacterie is immers ongrijpbaar. Die kan wel 100 jaar in de grond blijven zitten en dan weer naar buiten komen. Wij weten het niet, wij moeten heel voorzichtig zijn.

De heer **Van Vught** (CDA): Ik wil even reageren op de interruptie van de heer Mondriaan. Met een bouwstop houd je de Q-koorts niet tegen. Het toepassen van de hygiënemaatregelen en van vaccinatie heeft de ziekte onder controle gekregen. Een bouwstop doet dat niet. Ook het CDA heeft de gezondheid van mens en dier zeer hoog in het vaandel.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Ik heb nog een vraag van de heer Smeulders. Hij sprak over twee voorwaarden. Op de eerste heb ik al een antwoord gegeven. In verband met de tweede voorwaarde merk ik op dat die motie op 9 december 2011 Statenbreed is aangenomen. De heer Smeulders gaat wel heel kort door de bocht als hij zegt: "Geen vee erbij". Dat is in het dictum van die motie bij het tweede gedachtestreepje niet zo verwoord door de Staten. Ik lees voor wat er staat: "- alles in het werk stellen om de veestapel terug te dringen." Dat is nu juist de nuance. Als de heer Smeulders dat bedoelt, is het antwoord van het college "ja". Die motie is aangenomen en wordt uitgewerkt. Als

de heer Smeulders echter zegt "geen vee erbij" en ik zeg daar "ja" op, betekent dit dat ik hem vandaag de garantie geef dat het kalfje dat vannacht wordt geboren er niet mag zijn.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Dat laatste wil ik absoluut niet op mijn geweten hebben. Er is ook een Ruwenbergberaad geweest. Toen is afgesproken dat er alleen beesten bij mogen komen als die op een andere plek verdwijnen. Kan de gedeputeerde daarover zijn mening geven?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Daar is over gesproken. Het is echter niet opgenomen op de specifieke manier die de heer Smeulders vermeldt. Er is ook gesproken over staldering. Dat is een redelijk ingewikkeld proces. Daarbij gaat het om gebouwen en de daarin gehuisveste dieren. Ik ben het nog steeds met de heer Smeulders eens dat het de bedoeling is onze veestapel in Brabant beheersbaar te houden. Het adagium: ontwikkelruimte moet je verdienen, maar is niet onbegrensd, is het leidmotief geweest bij het verder invullen van de Verordening ruimte en van onze BZV. Ik denk vandaag ook op die manier antwoord te kunnen geven op de voorwaarde die de heer Smeulders stelt en die ik nuanceer door de letterlijke tekst van de motie in het dictum achter het tweede gedachtestreepje aan te halen.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Het gaat inderdaad over dat salderingssysteem. Daarover is tijdens het Ruwenbergberaad wel degelijk afgesproken dat wij dat gingen doen. Wij zijn ook een paar dagen bij dat beraad geweest. Voor zover ik weet, hebben wij tot op heden in de Staten nog geen besluit voorbij zien komen hoe wij dat gaan doen. Waarom moeten wij vandaag per se dit besluit nemen? Die vraag heeft de gedeputeerde nog niet beantwoord. Wij hebben al twee jaar een bouwstop, over een maand is de BZV meer bekend en hebben wij misschien eindelijk dat salderingssysteem. Waarom nu?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Ik begin met de laatste vraag van de heer Smeulders: Waarom nu? Dat is op verzoek van de Staten. Bij de saldering praten wij niet meer over individuele bedrijven. Dat zou te ingewikkeld zijn, daarmee zetten wij de sector compleet op slot en dat is wel het laatste wat wij willen in het kader van de werkgelegenheid en onze economische assets. Ik hoef hiervoor alleen maar naar collega Pauli te kijken. Ik leer die woorden van hem. Wij zijn een collegiaal bestuur, niet alleen met woorden met ook met daden. In het gebiedsprofiel zijn wij op dit moment nadrukkelijk met de gemeenten in onderhandeling. Enerzijds leggen wij uit hoe men kan omgaan met de BZV in woorden en hoe dat werkt. Dat is ook de reden van de testfase. Anderzijds vinden er ook met gemeenteambtenaren gesprekken plaats over de vraag of het op die manier haalbaar en realiseerbaar is. Dan wordt het ingewikkeld, want dan moeten wij met het hele veld van grond tot mond en de sociale maatschappelijke omgeving daaromheen een dialoog voeren om uiteindelijk in die gebiedsprofielen afspraken te kunnen maken. Dan komen wij op het gedifferentieerde niveau en kun je zeggen: in dit gebied kan er geen vee meer bij en zal de veestapel zelfs verdund moeten worden en in een ander gebied kan er volgens de regels vee bijkomen.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Ik snap dat de gedeputeerde zegt dat de Staten het zelf hebben gevraagd. Vervolgens houdt hij een gloedvol betoog en zegt dat het college

met zo veel bezig is. Wat vinden GS er zelf van dat wij vandaag een besluit nemen en niet over een maand of over een paar maanden?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Wat ik er zelf van vindt, doet er op dit moment niet toe. Het is een opdracht van de Staten en over het algemeen voer ik wensen van de Staten wel uit.

Mevrouw **Kardol** (PVV): De gedeputeerde zegt dat het een opdracht van de Staten is, maar hoe staat hij er zelf tegenover? In het voorstel wordt ons gevraagd vertrouwen te hebben in een BZV die wij nog niet hebben gezien. Die is nog niet besproken, noch in de Statencommissie noch in de Staten zelf.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Tijdens de discussie op 20 september hier in de Staten hebben wij in het kader van het voorbereidingsbesluit gesproken over de artikelen 7 en 8. Die twee artikelen lopen vooruit op de BZV. Daarover hebben de Staten toen uitgebreid gediscussieerd. Dat zijn ook de handvaten waarlangs wij hetgeen wij hier beogen in werking kunnen zetten. Dat is in wezen de maatlat waarlangs wij die doorbreking mogelijk kunnen maken. Die discussie is geweest. Mevrouw Kardol vraagt wat ik daarvan vind. Ik houd van een level playing field. Wij zitten nu in een uitermate hectische periode. In de transitie naar een duurzame veehouderij moet je met elkaar korte klappen maken. Wij kunnen het heel lang uitsmeren, maar de Staten hebben ervoor gekozen om al op dit moment dit deel van de sector kansen te geven, mits met een aantal zaken rekening wordt gehouden. Die zaken zijn toen door de Staten genoemd en vandaag herhaald.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Wij hebben het nu steeds over de BZV. Die geldt niet alleen voor de geiten maar ook voor de andere bedrijven. Toch hebben deze Staten op 20 september een voorbereidingsbesluit genomen ook zonder dat toen de BZV bekend was. Ik begrijp eerlijk gezegd niet wat nu de discussie is. Dan hadden wij het toen niet moeten doen.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Om bepaalde redenen hebben wij in maart de bouwstop voor de schapen- en geitenhouderijen verlengd. Dat stuk heb ik straks voorgelezen. Wat is er sindsdien voor mevrouw Geeraedts veranderd?

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Dat is geen antwoord op mijn vraag. Mevrouw Kardol zegt de hele tijd dat het lastig is dat de BZV nog niet bekend is en dat wij dus niets kunnen toetsen. Toen wij echter op 20 september het voorbereidingsbesluit namen, kenden wij die BZV ook niet. Bovendien geldt die BZV niet alleen voor de geitenhouderijen maar voor alle bedrijven. Toch hebben wij toen dat voorbereidingsbesluit genomen. Ik begrijp niet waarom daar nu zo moeilijk over wordt gedaan.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Bij het nemen van het voorbereidingsbesluit hadden wij ook nog de bouwstop. De sector van de geiten- en schapenhouderij is een heel andere sector. Dat is gebleken bij de Q-koorts en in maart toen wij de bouwstop afkondigden. Ik vind het heel raar dat mevrouw Geeraedts nu vraagt wat er veranderd is. De BZV is nog steeds

een concept. Ik vind dat wij gokken met de volksgezondheid en met de leefbaarheid als wij daaraan gaan toetsen voor deze sector.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Hebt u de tekst van het voorbereidingsbesluit gelezen, mevrouw Kardol?

Mevrouw **Kardol** (PVV): Wat denkt u zelf, mevrouw Geeraedts?

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Ik denk dat u die tekst niet hebt gelezen, mevrouw Kardol. Er staat namelijk heel duidelijk in dat er getoetst moet worden aan het aspect van de volksgezondheid. De Partij van de Arbeid heeft vorige keer gevraagd om een advies van de GGD en daar hebben wij mee ingestemd. Nu wordt alles opgehangen aan de BZV, maar wij hebben met elkaar in dat voorbereidingsbesluit al gezegd dat het alleen maar mag als de volksgezondheid niet in het geding is. Wij kunnen wel eindeloos mauwen over die BZV maar in het voorbereidingsbesluit zelf staan al garanties. Daarom denk ik dat u het niet gelezen hebt.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Ik voel mij ook aangesproken door de vraag van mevrouw Geeraedts wat nu het verschil is. Volgens mij is er een heel fundamenteel verschil. Deze discussie gaat over vooruitgang richting duurzame landbouw. Volksgezondheid is daarin een heel belangrijk aspect. Tot op dit moment is er een bouwstop voor geitenhouderijen. Wij weten zeker dat daardoor geen nieuwe problemen kunnen ontstaan.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Dat betwijfel ik. Dat zal de heer Smeulders terug moeten nemen, want dat is niet juist. Hij weet helemaal niet of er zich in bestaande geitenhouderijen geen problemen voordoen.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Ja. Het verschil met de rest van de sector is dat daarvoor nog geen bouwstop bestond. Die konden onder het oude regime nog gewoon lekker uitbreiden. Door die in het voorbereidingsbesluit op te nemen, is gezondheid daar een aspect van geworden. Dat is het grote verschil tussen varkens- en koeienhouderijen enerzijds en geitenhouderijen anderzijds.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Dat ben ik niet met u eens, mijnheer Smeulders. Ik zeg net dat in het voorbereidingsbesluit staat dat er getoetst moet worden aan volksgezondheid. Dat geldt dus voor alle bedrijven, ook de geitenhouderijen.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Ik ben blij dat mevrouw Geeraedts hier nu staat. Ik heb de heer De Boer een vraag gesteld over de timing, maar hij ontweek die een beetje. Ik wil die vraag ook graag aan mevrouw Geeraedts als voorzitter van de grootste partij in deze Staten stellen. Wat is voor de VVD de reden dat wij uitgerekend vandaag de bouwstop voor de geitenhouderijen moeten intrekken, terwijl er de komende maanden meer duidelijkheid komt over de BZV alsmede over de gebiedsprofilering?

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Ik kan die vraag wel beantwoorden. Wij hebben dit in de vorige Statenvergadering besproken en gezegd dat wij willen dat ook de geitenhouderijen zo snel mogelijk meekunnen naar die duurzame veehouderij. Dat kan nu niet, omdat er een bouwstop op ligt. Dus, college, bewerkstellig dat die geitenhouderij ook onder dat voorbereidingsbesluit kunnen vallen en zo snel mogelijk. Het liefst hadden wij dat 20 september gewild, maar dat kon niet vanwege de regelgeving. Het moest eerst ter inzage worden gelegd. In dat voorbereidingsbesluit is die volksgezondheid geborgd met nog een advies van de GGD speciaal voor de geiten. Voor alle andere bedrijven is dat ook geborgd in het voorbereidingsbesluit. Dat was de reden waarom wij graag wilden dat het ook voor de geitenhouderijen zou gelden. Het is immers een rare situatie dat die geitenhouderijen niet kunnen meedoen naar een duurzame veehouderij en andere bedrijven wel. Ik vind het onzinnig als gezegd wordt dat wij moeten wachten op de BZV. Die BZV is een nadere uitwerking maar er zijn op dit moment voldoende borgen voor de toetsing aan de volksgezondheid.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Mevrouw Geeraedts vindt het onzinnig als wij zeggen dat wij moeten wachten op de BZV. Maar bij de verlenging van de bouwstop in maart is expliciet gezegd dat die zou worden opgeheven indien de BZV zou zijn ontwikkeld. Dat is echter niet het geval. Zij geeft burgers een handvat maar verbreekt een belofte. Er zou ook een aantal regels worden opgesteld, maar dat ik ook nog niet gebeurd. Ik wil nog graag een reactie van de gedeputeerde op die vraag.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Dat klopt. Toen wij die bouwstop instelden, hadden wij nog geen voorschriften voor die hele ontwikkeling naar een duurzame veehouderij en was een en ander nog niet helemaal duidelijk. Daarna hebben wij stappen gezet. Die hebben geresulteerd in een verordening en een BZV die ter inzage liggen. Wij hebben een voorbereidingsbesluit genomen om te voorkomen dat er verkeerde ontwikkelingen zouden plaatsvinden. Er zijn dus nieuwe omstandigheden gaan gelden. In die nieuwe omstandigheden en met name in dat voorbereidingsbesluit hebben wij juist het aspect van de volksgezondheid opgenomen. Wij doen helemaal niet iets verkeerd, integendeel wij doen het hartstikke goed. Wij bevorderen dat bedrijven die nu al meewillen naar die duurzame veehouderij, dat ook kunnen doen.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Ik vind het prettig om te horen dat mevrouw Geeraedts inziet dat zij een eerder gedane belofte gewoon intrekt door het opheffen van de bouwstop. Ik wil nog graag een reactie van de gedeputeerde op mijn vraag over de gemeenten en wat hij ervan vindt dat er geen sprake is van een correcte toepassing van de wet.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! Ik denk dat hier sprake is van een misverstand. Mevrouw Geeraedts zegt dat wij de bouwstop moeten opheffen want wij moeten ook met de geiten- en schapenhouderijen naar een duurzame veehouderij. Het is onzin dat dit gepaard moet gaan met vergroting en uitbreiding, dat kan ook met de bestaande situatie. Dat zou nu precies een middel zijn om te laten zien dat wij het in Brabant anders willen doen. Zij zegt echter dat duurzaamheid alleen bereikt kan worden door schaalvergroting en verplaatsing en dat is niet waar.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Ik vind het toch wel boeiend dat mij allemaal woorden in de mond worden gelegd die ik helemaal niet heb uitgesproken! De heer Van der Wel heeft een rijke fantasie. Ik heb alleen gezegd dat als er schapen- en geitenhouderijen zijn die meewillen naar een duurzame veehouderij zij dan een mogelijkheid krijgen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): In relatie tot de bouwstop!

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Ja, maar het kan ook op een andere manier. Ik heb niet gezegd dat zij alleen kunnen meedoen als zij uitbreiden en vergroten. Dat zijn uw woorden, mijnheer Van der Wel!

De heer **Van der Wel** (PvdD): Hieruit blijkt dus dat ook de VVD vindt dat wij de bouwstop niet hoeven te verbreken. Die kan dus gewoon blijven bestaan.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Dat is nu de tweede keer dat u dit doet. Dat is gewoon een trucje van u, mijnheer Van der Wel, dat is dan jammer voor u, maar ook dat heb ik niet gezegd, dat wens ik ook niet te zeggen en ik laat die woorden geheel voor uw rekening.

De **voorzitter**: Waarvan akte! Ik geef het woord aan de gedeputeerde die verder gaat met zijn betoog.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Ik heb nog een tweetal opmerkingen. De eerste betreft de vraag van mevrouw Kardol die nog openstond. Ik heb in mijn aantekeningen staan dat bij bedrijven die in functie zijn altijd handhaving plaatsvindt. Dat gebeurt door de gemeente. Als een bedrijf onder de provinciale bevoegdheid valt of onder die van de Omgevingsdienst, dan gebeurt het langs die lijn. Elke aanvraag die op dit moment wordt gedaan, wordt in eerste instantie beoordeeld door de gemeente.

Datzelfde zou ik ook willen zeggen in antwoord op een opmerking van de heer Kap over omschakeling. Omschakelen van bedrijven valt sec genomen op dit moment inderdaad niet onder het voorbereidingsbesluit, maar omschakelen is alleen mogelijk als het bestemmingsplan het toestaat. Ik meld ook dat in extensiveringsgebieden helemaal niets mogelijk is. Daar is dus een ruimtelijke blokkering en die houden wij in stand totdat wij andere en betere modellen hebben. Ik zeg nogmaals tegen de heer Kap en mevrouw Kardol dat gemeenten onze belangrijke partners zijn in dit proces. De heer Wagemakers zei dat vanochtend ook in ander verband. Ik herhaal dat de gemeenten onze maatjes moeten zijn om samen met de provincie het beste mogelijk te maken voor onze ruimtelijke ontwikkeling. Daarbij gaat ook de volksgezondheid ons aan het hart. Wij hebben op deze manier alle waarborgen opgenomen die de Staten hebben gevraagd om te komen tot een duurzame veehouderij. Ik heb een aantal vergaderingen van agrarische ondernemers bijgewoond en heb gezien dat men met de allerbeste voorbeelden wil laten zien dat zij echt duurzaam vee kunnen houden. Wij proberen in veel sectoren, o.a. in de chemische en economische, innovatie te stimuleren. Wij hebben daar zelfs geld voor over. Maar op het moment dat een agrarische ondernemer wil en kan innoveren, houden wij de zaak op slot. Ik denk dat dit nooit de bedoeling van deze Staten is geweest.

De **voorzitter**: Ik kijk even of er behoefte is aan een tweede termijn en of wij daarmee meteen kunnen beginnen.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Wij willen graag een korte schorsing.

De **voorzitter**: Ik schors de vergadering voor een kwartier en combineren die schorsing met een theepauze.

De vergadering wordt van 14.30 uur tot 14.45 uur geschorst

De **voorzitter**: Ik heropen de vergadering en sondeer even of er een tweede termijn nodig is of dat wij direct kunnen overgaan tot besluitvorming. Ik zie dat er bij enkele fracties behoefte aan een tweede termijn.

Mevrouw **Slegers** (SP): Voorzitter! De winst van dit voorstel is dat de geitenbedrijven die nu tot stilstand gedwongen zijn en nog steeds een risico zouden kunnen vormen, zich nu kunnen gaan ontwikkelen, maar alleen onder het regime van het voorbereidingsbesluit en via de GGD. Dat lijkt ons winst. Dat laat onverlet dat vandaag voor de zoveelste keer blijkt dat wij als gezamenlijk provinciebestuur geconfronteerd worden met duivelse maatschappelijke dilemma's. Met zijn allen zoeken wij continu naar oplossingen, maar die kunnen alleen gevonden worden als alle maatschappelijke partners meewerken. Als dat niet gebeurt en het proces naar de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij op de een of andere manier wordt gefrustreerd, is dat zeer schadelijk zowel voor de bewoners van alle Brabantse buitengebieden als voor de veehouderij als voor de bewoners in de steden als voor een belangrijk deel van onze economie en onze voedselproductie. Dat zou een drama zijn. Dat mag niet gebeuren en dat laten wij dus ook niet gebeuren!

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voorzitter! Deze bouwstop zou worden opgeheven indien de zogenoemde Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij zou zijn ontwikkeld en indien er bepaalde regels waren gesteld om de risico's op verspreiding van ziektes zoals de Q-koorts te beperken, zoals ook genoemd in de eerste termijn. Ik heb alleen nog steeds geen bevestigend antwoord gehad op de vraag of dit voldoende geborgd is in de concept-BZV? Ik wil hierop graag een duidelijk antwoord van de gedeputeerde.

De PVV-fractie vindt het dan ook teleurstellend dat de coalitie met de opheffing van deze bouwstop zich niet houdt aan eerder gedane uitspraken en zich hiermee niet opstelt als een betrouwbare overheid.

Afsluitend moet ik concluderen dat mijn vragen in de eerste termijn door de gedeputeerde niet of onvolledig zijn beantwoord. Ik wil straks graag volledige antwoorden.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voorzitter! In mijn eerste termijn heb ik al aangegeven dat er op zichzelf geen objectieve gronden zijn voor de bouwstop, dat er zelfs belemmeringen zijn om te verduurzamen of knelpunten op te lossen. Helaas kunnen wij met de bouwstop alleen Q-koorts niet tegenhouden. Was het maar zo simpel, dan hadden wij niet al die pijn en zorgen in de samenleving.

De gedeputeerde heeft gezegd dat bij uitbreidingen de komende maanden de volksgezondheid is geborgd omdat onze motie met het verzoek de GGD een rapport te

laten maken, reeds wordt uitgevoerd. Het feit dat dit nu in werking is gezet, gecombineerd met het feit dat er door de bouwstop belemmeringen zijn die ook de volksgezondheid schaden, maakt dat wij akkoord kunnen gaan met het opheffen van de bouwstop.

Ik heb de gedeputeerde ook gehoord over het juridische gat dat kan ontstaan als de BZV onverhoopt niet in februari/maart kan worden vastgesteld. Dat is voor ons geen gat, want wij vullen dat direct. Voor mijn fractie is dit niet acceptabel. Wij zullen niet toestaan dat de veehouderij in Brabant dan verder kan gaan onder het oude regime. Wij hopen echt van ganser harte dat het niet nodig zal zijn, maar als wij in die fase terechtkomen, vinden wij dat Brabant voor de veehouderij op slot moet totdat wij dit wel voor elkaar hebben.

Voorzitter! Ik heb u zojuist een motie overhandigd over aflammerstallen. Ik weet dat de sector daar druk mee bezig is. Aflammerstallen gaan maximaal de uitbraak van Q-koorts tegen. In die motie vragen wij het college:

- "onderzoek te doen naar het opnemen van de eis in de BZV om aparte, van andere dieren gescheiden aflammerstallen voor geiten- en schapenhouderijen,
- de Staten te informeren over de uitkomsten van dat onderzoek."

De **voorzitter**: Door de leden mw. Knoet-Michels en mw. Klitsie wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 1 november 2013, behandelend Statenvoorstel 65/13: Wijziging Verordening ruimte 2010, intrekking artikel 9.6 en aanvullend besluit t.b.v. het Voorbereidingsbesluit zorgvuldige veehouderij van 20 september 2013, overwegende dat:

- *Provinciale Staten in de vergadering d.d. 22 maart 2013 besloten hebben tot het opstellen van een Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV);*
- *Provinciale Staten daarin de bescherming van de volksgezondheid als belangrijk thema hebben benoemd;*
- *daarvoor per veesoort specifieke maatregelen gevonden moeten worden;*
- *voor geiten- en schapenhouderijen in de BZV specifieke maatregelen nodig zijn om de bevolking te beschermen om een nieuwe uitbraak van Q-koorts te voorkomen;*
- *in de sector gesproken wordt over maatregelen zoals aparte aflammerstallen en het invoeren van een kwaliteitscertificaat,*

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *onderzoek te doen naar het opnemen van de eis in de BZV om aparte, van andere dieren gescheiden aflammerstallen voor geiten - schapenhouderijen;*
- *de Staten te informeren over de uitkomsten van het onderzoek, en gaan over tot de orde van de dag."*

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M3.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Voorzitter! In mijn eerste termijn heb ik al gezegd dat er twee onzekerheden zijn: een rond de BZV en een rond de Q-koorts. De BZV is hier al uitvoerig over tafel gegaan. Ik ben er nog steeds voorstander van dat wij de BZV vertrouwen geven. Wij moeten bedenken: het betere is de vijand van het goede. Als wij te lang studeren, blijven wij te lang in die fase hangen. Wij moeten het risico aandurven om met

de BZV van start te gaan, inclusief een BZV voor de geiten en schapen. Ik heb daarom samen de Partij van de Arbeid de motie ingediend.

Over de tweede onzekerheid heb ik een aantal opmerkingen gemaakt. Ik heb nog geen antwoord gehad van de gedeputeerde. Er zijn nog steeds een aantal bedrijven besmet met Q-koorts, ondanks vaccinatie en ondanks allerlei maatregelen. Ik heb er dringend behoefte aan om van het college te horen welke druk er op kennisinstellingen wordt uitgeoefend -- ik bedoel dan instellingen in Lelystad, in Wageningen en universiteiten -- om onderzoek te doen naar de verspreiding van de bacterie en naar maatregelen die op bedrijfsniveau genomen kunnen worden. Ik hoor graag welke inspanningen het college zich hier heeft getroost.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voorzitter! Ik kan kort zijn. Wij hadden in eerste termijn twee punten: geen geit erbij en de volksgezondheid mag absoluut niet in het geding komen. Helaas hebben GS op beide punten onvoldoende harde toezeggingen gedaan. Wij zullen tegen dat deel van het voorstel stemmen. Wij steunen wel de voorgestelde correctie op het eerdere voorbereidingsbesluit.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voorzitter! Na wat er in eerste termijn is gezegd, heb ik toch nog steeds moeite met het voorstel. Ik worstel met de vraag wat ik moet doen. Ik ben helemaal niet tegen een verbetering van de stallen, maar ik denk dat wij niet verder kunnen gaan en dat wij het hierbij moeten laten. De afgelopen jaren hebben deskundigen dat ook verteld. De grootste deskundigen vertellen dingen die zij niet waar kunnen maken. Het meest heeft mij gestoken dat van iemand die overleden is aan Q-koorts werd gezegd: Hij is wel ziek geworden, maar hij had ook suiker of hij had het aan zijn hart en dan loop je het risico dat je ziek wordt.

Ik wacht nog even het antwoord van de gedeputeerde af, maar ik denk toch dat ik tegen ga stemmen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! Ook wij hebben ons nog niet laten overtuigen door de argumenten die over tafel zijn gekomen. Wij vinden het ook niet zo noodzakelijk om op deze korte termijn in te stemmen met het opheffen van de bouwstop. Volgens ons zijn er genoeg bezwaren geuit. Die bezwaren zijn niet ontkracht, noch door andere fracties noch door de gedeputeerde.

Het opheffen van de bouwstop leidt tot schaalvergroting. Waarom zou je anders een bouwstop opheffen? In het Brabantberaad is heel duidelijk naar voren gekomen en het is zelfs opgenomen op aanraden van de GGD en ondersteund door alle partijen dat er een direct verband is tussen schaalvergroting, meer dieren, en de risico's op ontstaan van zoönose. Ik wil benadrukken dat het in veel gevallen niet zo veel uitmaakt of een bedrijf heel erg afgelegen ligt of bij een dorp, zeker als de stal helemaal dicht is. Het gaat uiteindelijk om de vraag wie ermee geconfronteerd wordt. Dat kunnen ook mensen zijn die in stallen werken. Als die eenmaal besmet zijn, is het goed mogelijk dat ook andere mensen besmet raken. Dat is de afgelopen periode ook gebleken. Dat is voor ons de voornaamste reden dat wij nu niet kunnen instemmen met het opheffen van de bouwstop.

De heer **Kap** (OSN): Voorzitter! Ik kan ook erg kort zijn. Ik heb in mijn eerste termijn aandacht gevraagd voor een in mijn optiek omissie in dit Statenvoorstel. Daardoor is

hervestiging in of rondom de kern nog steeds mogelijk. Ik heb in eerste termijn aangegeven dat wij daar geen voorstander van zijn en grote aarzelingen hebben, vooral uit het oogpunt van volksgezondheid. De gedeputeerde heeft mij inderdaad van een antwoord voorzien. Ik dank hem daarvoor. Hij heeft gezegd dat bij die kernen sprake is van extensiveringsgebieden waarin hervestiging c.q. omschakeling niet is toegestaan. Volgens mij is dat antwoord niet volledig. Als wij een blik werpen op de kaart van de Verordening ruimte zien wij heel veel kernen waar verwevingsgebied omheen ligt en daar is deze omschakeling wel toegestaan. Ik dien dan ook een amendement in om dit te ondervangen.

De **voorzitter**: Door het lid Kap wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 1 november 2013, behandelend Statenvoorstel 65/15 inzake wijziging Verordening ruimte 2012, besluiten:

het in het ontwerpbesluit 65/13B, artikel 2.1 als volgt te wijzigen:

Artikel 9.6 komt te luiden:

"In afwijking van het bepaalde in dit hoofdstuk geldt tot 1 juni 2014 de regel dat: hervestiging/omschakeling naar een geiten- of schapenhouderij niet is toegestaan in of rond kernen of bebouwingsconcentraties tenzij er bij hervestiging/omschakeling sprake is van een verplaatsing van een geiten- of schapenhouderij uit of rond een kern of een bebouwingsconcentratie onder het feitelijk, planologisch en juridisch opheffen van de achterblijvende locatie."

Dit amendement maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. A3.

De vergadering wordt voor enkele minuten geschorst

De **voorzitter**: Het amendement is uitgedeeld en ondertussen ook al door verschillende fracties besproken. Mevrouw Knoet van de fractie van de Partij van de Arbeid heeft mij gemeld dat er een nieuwe versie is van motie M3. Die ligt ondertussen bij u allen op de tafeltjes onder stuk nr. M3a.

In motie M3 zijn bij "Verzoeken Gedeputeerde Staten" de woorden "van de eis" geschrapt.

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. M3a.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Ik heb in mijn eerste termijn een antwoord gegeven. Uit de bijdrage van mevrouw Knoet in tweede termijn blijkt dat ik haar verkeerd heb begrepen. Ik heb wel een goed antwoord gegeven maar zal dat nu in de breedte herhalen. Ik denk dat ik daarmee ook tegemoet kom aan de vraag van mevrouw Kardol. Naar aanleiding van de opmerking "stel dat het allemaal niet lukt binnen de termijnen" heb ik gezegd dat het gewoon moet lukken, want wij werken daar met zijn allen heel hard aan. Ik ging uit van de concept-Verordening ruimte 2014, maar mevrouw Knoet sprak over de BZV. Ik zal mijn antwoord opnieuw formuleren. De concept-Verordening ruimte 2014 is gewoon in februari in de Staten. Daarbij kunnen wij ook de BZV betrekken. Stel nu voor dat dit om welke redenen dan ook niet zou kunnen, wat gebeurt er dan? Dat was

de vraag van mevrouw Knoet. Dan gebeurt er eigenlijk niets want dan kunnen wij gewoon terugvallen op de concept-Verordening ruimte 2014. Daarin staat dat als de BZV er dan nog niet is, alles gewoon op slot zit. In een ander artikel staat dat de ondernemer kan ondernemen mits hij voldoet aan.... Alleen hebben wij dat extra instrument van de BZV op dat moment nog niet gereed. Dat is dus de juridische borging dat de negatieve effecten voor de samenleving op dat moment voorkomen worden. De ondernemer heeft nog steeds de mogelijkheid om de dingen te doen die hij moet doen, mits dit in lijn is met wat door de Staten is geformuleerd, mede op aandringen van de samenleving.

Mijn excuses, mevrouw Kardol, dat ik even bij u langs moest komen om uw vragen scherp te krijgen. Ik kon namelijk niet zo snel meeschrijven. Mevrouw Kardol stelt dat er een suggestie gewekt zou worden dat gemeenten niet helemaal hun best doen of dat zij oneerbare praktijken zouden uitvoeren. Je kunt er allerlei dingen aanhechten en waardeoordelen uitspreken. Het is absoluut niet de bedoeling geweest van het college om welke gemeente dan ook in Brabant in de positie te brengen dat zij niet voldoet aan... Men is pas schuldig als dat bewezen is, of als men niet heeft voldaan aan wat wij met elkaar hebben afgesproken. Het enige dat wij in de beantwoording van een aantal vragen hebben gezegd, is dat wij niet van dag tot dag en van uur tot uur weten wat er bij gemeenten op de plank of op de bureaus van de medewerkers ligt. Op het moment dat gemeenten in gebreke blijven, zullen wij hen daarop wijzen en adequate maatregelen nemen. Ik heb geenszins bedoeld gemeenten in een bepaald daglicht te zetten.

De vraag van mevrouw Kardol over de borging in de concept-BZV heb ik al in eerste termijn beantwoord. Wij hebben destijds bij de ontwikkeling van de geitenhouderijen alle systemen benoemd en afgesproken dat wij zouden kijken of een en ander in de BZV kon worden gerealiseerd. In het voorbereidingsbesluit dat wij op 20 september hebben vastgesteld, hebben wij in de twee betreffende artikelen geprobeerd de waarborgen in te bouwen voor de periode van nu tot februari 2014. Met die twee artikelen wordt primair door de gemeenten en secundair door ons gekeken of de juiste stappen zijn genomen door de ondernemer en de gemeente om uiteindelijk recht te doen aan wat wij in deze Staten hebben besproken.

Ja, mevrouw Klitsie, wij gaan de kennisinstituten van welke aard dan ook, zo veel mogelijk benaderen. Wij zijn op dit moment in gesprek met universiteiten, de Provinciale Raad Gezondheid en de GGD. Met Lelystad heb ik zelf nog geen direct contact, maar onze medewerkers wel. De staatssecretaris maakt geld vrij voor nader onderzoek en wij proberen op grond van de druk die wij hier elke dag voelen de processen op gang te brengen. Wij houden daarbij rekening met wat de Staten nu en in het verleden hebben uitgesproken.

De heer Kap heeft een amendement ingediend. In een extensiveringsgebied kan niets. Daar zijn wij het samen over eens. In de verwevingsgebieden kan omgeschakeld worden. Dat kan echter alleen maar op duurzame locaties en op het moment dat de gemeente daaraan nadrukkelijk aandacht geeft, met name in het kader van de gezondheid. De formulering in het amendement is lastig. Ik maak allereerst een formele opmerking zoals ik dat ook heb gedaan tegen mevrouw Knoet toen zij sprak over een eventueel amendement. Er wordt iets ingebracht waarvan wij juridisch niet kunnen overzien of dit de juiste maatregel is. Wij weten niet of er mogelijk negatieve effecten zijn van zo'n wijziging. Een nog formelere opmerking is dat dit amendement niet ter inspraak heeft gelegen bij de samenleving. Dat hebben wij wel gedaan met de aanpassingen van de vorige ronde.

Met alle respect voor de inzet van de heer Kap om na te blijven denken om het zo goed mogelijk te regelen voor enerzijds de burger en anderzijds de ondernemer, moet ik dit amendement ontraden.

De heer **Kap** (OSN): Volgens mij is het college bevoegd om ambtshalve wijzigingen door te voeren. Ik beoog de veronderstelling die de gedeputeerde uitte als antwoord op mijn eerste termijn nu feitelijk vorm te geven in juridische zin. Ik probeer de opmerking dat er altijd sprake is van extensiveringsgebied te nuanceren. Laten wij het stukje van de omschakeling c.q. hervestiging er voorlopig uithalen. Dat is mijn verhaal. Volgens mij zijn er geen termen aanwezig om te stellen dat er geen enkele mogelijkheid is om akkoord te gaan met dit amendement.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Gemeenten kunnen naast het planologische spoor ook altijd het milieuspoor gebruiken. Wij proberen de schapen en de geiten in een level playing field te brengen met de andere veesoorten. Met dit amendement wordt nadrukkelijk een specificatie gemaakt voor deze sectoren en worden andere sectoren uitgesloten of bevoordeeld. Ik zou ondanks het hartstochtelijke pleidooi van de heer Kap dit amendement toch willen ontraden op grond van de overwegingen die ik zojuist heb gegeven.

Anders is het gesteld met de motie van de fracties van de PvdA en D66, motie M3a. Het college heeft geen enkel bezwaar tegen deze motie.

De heer **Kap** (OSN): De gedeputeerde zegt: alle dieren zijn gelijk. Dat is een prima uitgangspunt, maar het is wel zo dat heel recent mensen zijn overleden en dat komt, hoe triest ook, met name door de schapen- en geitenhouderijen. In die zin vind ik een onderscheid wel gerechtvaardigd.

De heer **Boer** (GS;VVD): Ik verwijs naar mijn betoog in de richting van de heer Mondriaan. Uw opmerking is raak, mijnheer Kap, maar je kunt het ook vertalen naar andere dieren en dan is de opmerking van de heer Mondriaan net zo valide. Ik heb proberen aan te geven dat er in deze sector ontwikkelingen zijn die dierziekten kunnen genereren maar dat dit ook mogelijk is bij andere veesoorten, zelfs bij paarden en huisdieren. Die kunnen ook ziektes meedragen die uiteindelijk effect kunnen hebben op de menselijke gezondheid. Ik probeer het level playing field te handhaven en blijf toch bij mijn standpunt dat ik de Staten dit amendement wil ontraden.

In stemming komt amendement A3

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Tegen.

De heer **Van Vught** (CDA): Tegen.

Voorzitter. Het is al goed geregeld via de extensiveringsgebieden.

Mevrouw **Slegers** (SP): Tegen.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voor.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Tegen.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voor.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voor.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De heer **Kap** (OSN): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV, de PvdA, GroenLinks, 50PLUS, de PvdD en de OSN voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

In stemming komt Besluit 65/13 B1

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Voor.

De heer **Van Vught** (CDA): Voor.

Mevrouw **Slegers** (SP): Voor.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Tegen.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Voor.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Tegen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De heer **Kap** (OSN): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP, de PvdA en D66 voor dit besluit hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

In stemming komt Besluit 65/13 B2

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Voor.

De heer **Van Vught** (CDA): Voor.

Mevrouw **Slegers** (SP): Voor.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voor.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Voor.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voor.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voor.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De heer **Kap** (OSN): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat dit besluit met algemene stemmen is aangenomen. Nu dit besluit is aangenomen, is de correctie ik daarstraks al noemde dus van kracht. Het gaat in artikel 9.4 om Verordening ruimte 2011 en niet 2012.

In stemming komt motie M3a

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Voor.

De heer **Van Vught** (CDA): Voor.

Mevrouw **Slegers** (SP): Voor.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voor.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Voor.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voor.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voor.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De heer **Kap** (OSN): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

Vragenuurtje: jachtmisstanden Deurne

De **voorzitter**: Er is een onderwerp ingediend. Er is al eerder gezegd dat dit niet per se een uur hoeft te duren, zeker vandaag niet. Ik geef de indiener van de vragen, de heer Van der Wel van de Partij voor de Dieren, de gelegenheid om zijn vragen te stellen. Namens het college zal gedeputeerde Van den Hout antwoorden.

De heer **Van der Wel** (PvdD) Voorzitter! Een zogenoemde klokkenluider die door verschillende partijen betrouwbaar wordt geacht, heeft onlangs in de media gesteld dat er o.a. jonge vossen worden doodgeslagen tegen bomen, de reeën illegaal worden bijgevoerd en vanuit een toren worden beschoten. Volgens die bron is dit het werk van de Wildbeheereenheid in Deurne. De klokkenluider wordt veelvuldig bedreigd sinds hij in de media is geweest.

Wat hier is voorgevallen, heeft ons ernstig geschokt en wij vinden dit zeer betreurenswaardig. Wij verwachten dan ook dat er maatregelen worden genomen tegen deze misstanden. Dit heeft ons geleid tot de volgende vragen:

1. Bent u bekend met bovenstaand geval? Zo ja, wat is uw mening hierover?
2. Bent u bekend met concrete andere gevallen van dierenmishandeling of misstanden tijdens de jacht in Brabant?
3. Zijn er meer signalen van specifieke misstanden tijdens de jacht in Brabant?
4. Bent u bekend met het feit dat bezoekers waaronder deze klokkenluider zich bedreigd voelen als zij zich in de natuur begeven? Welke maatregelen denk u hiertegen te nemen?
5. Bent u met ons van mening dat bovenstaande een concreet probleem vormt? Zo nee, waarom niet?
6. Deelt u met ons de vrees dat dit, omdat zoals de klokkenluider aangeeft de jachtwereld een gesloten wereld is, geen op zichzelf staand incident is? Bent u bereid om hier onderzoek naar te doen? Dat vinden wij heel belangrijk.
7. Bent u bereid om bij het Openbaar Ministerie aangifte te doen tegen de misstanden die in het nieuwsbericht worden genoemd? Zo nee, waarom niet?
8. Bent u bereid om een diepgaand onderzoek naar de deze misstanden te laten uitvoeren?
9. Voert u controles of evaluaties uit op de werkzaamheden van de Fauna Beheereenheid (FBE)? Zo ja, op welke wijze?
10. De FBE werkt in samenspraak met de provincie Noord-Brabant. Welke methoden heeft de provincie in deze om de misstanden in de jacht tot een halt te roepen en de FBE op haar verantwoordelijkheden te wijzen?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Voorzitter! Zijn wij bekend met dit geval? Het antwoord ja, wij hebben hetzelfde artikel gelezen op de website van Omroep Brabant. De heer Van der Wel spreekt over een klokkenluider die door de sommigen betrouwbaar wordt genoemd. Ik geloof dat graag, maar onze kennis beperkt zich tot het stuk op de website van Omroep Brabant.

De tweede vraag is of wij weten of dit soort misstanden zich meer voordoen. Ik ben het met de heer Van der Wel eens dat dit inderdaad misstanden zijn. Wij hebben daarvan

geen melding gekregen. Wij hebben geen concrete aanwijzingen dat dit meer regel dan uitzondering is.

Op de vraag of wij bekend zijn met het feit dat bezoekers zich bedreigd voelen, is mijn antwoord dat wij daarvoor geen aanwijzingen hebben, behalve hetgeen de heer Van der Wel zojuist naar voren heeft gebracht.

Is dat een probleem? Natuurlijk is het een probleem als mensen zich bedreigd voelen. De oplossing daarvoor ligt niet bij de provincie. Die mensen moeten zelf aangifte doen bij de politie. Via u, mijnheer Van der Wel, adviseer ik de klokkenluider om dat vooral te doen.

Zijn wij als provincie bereid een onderzoek te laten doen naar de vermeende misstanden in die jacht? Eigenlijk hebben wij daarvoor te weinig aanleiding, behalve dit incident. Als dit een incident is, moet het uitgezocht worden. Het is echter geen grond om een diepgaand onderzoek naar allerlei vermeende misstanden in de jacht te ondernemen.

De heer Van der Wel vraagt of de provincie bereid is om aangifte te doen bij het OM. Dat kan natuurlijk niet, want wij hebben die misstanden niet geconstateerd. Dat heeft de klokkenluider gedaan en die moet aangifte doen bij de politie of bij het Openbaar Ministerie. Ik zou hem dat ook aanraden.

Voeren wij controles uit op de werkzaamheden van de FBE? Zeker, elk jaar rapporteert de FBE ons. Zij verstrekt ons o.a. cijfers over afschot. Ontheffingen voor het doden van dieren in het kader van beheer en bestrijding van schade worden alleen verstrekt aan de Faunabeheereenheid. In dit geval houden de toezichthouders van de Omgevingsdienst Noord daar toezicht op. Overigens houden wij geen toezicht op de jacht. De provincie heeft hier geen enkele bevoegdheid. Dat is een taak van de politie en van de nieuwe Voedsel- en warenautoriteit. Die zou u hierop moeten aanspreken.

Ik geloof dat ik alle vragen hiermee heb beantwoord.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! Wij willen nogmaals benadrukken dat wij deze zaak zeer ernstig vinden.

Het is heel lastig dat wij klaarblijkelijk geen vinger achter dit specifieke geval kunnen krijgen. Wij hebben aanwijzingen dat er méér aan de hand is dan dit ene geval. Wij hebben gisteren schriftelijke vragen gesteld over een ander concreet geval. Het zou enorm helpen als wij samen met de provincie iets kunnen bedenken om klokkenluiders of mensen die jachtmisstanden constateren te faciliteren. De gedeputeerde zegt dat zij naar de politie moeten gaan. Ja, dat is mogelijk. De gedeputeerde zegt ook dat hij geen gegevens heeft en dus ook niets kan doen. Als iemand die aangifte doet bij de politie daarna wordt bedreigd, is dat voor veel mensen een belemmering om dingen aan te kaarten. Wij vinden het enorm prettig als wij daar meer inzicht kunnen krijgen, bijvoorbeeld door het hebben van een telefoonnummer hier in de provincie waar mensen hun punten kunnen neerleggen. Op die manier wordt inzichtelijk wat er aan de hand is. Nogmaals, dit is één geval, er is inmiddels een tweede en bovendien hebben er twee mensen gebeld uit het landelijk gebied. Dat zijn er dus al vier. Dat zijn voor ons wel aanwijzingen, maar het is niet aan de Partij voor de Dieren om een meldpunt te maken, alles te verzamelen en steeds schriftelijke vragen aan het college te stellen. Ik zou graag gefaciliteerd worden.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): De heer Van der Wel verlegt het probleem als hij zegt dat het beter is als mensen hier een klacht kunnen neerleggen dan wanneer zij dat bij

hem doen. Wij zijn niet bevoegd om op te treden. Zij zijn hier aan het verkeerde adres. Zij moeten zich melden bij de politie. Heel veel meer kan ik er niet over zeggen. Dat geldt ook voor verkeersovertredingen die geconstateerd worden door burgers. Daarmee moeten zij niet bij ons aankomen maar bij de politie.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Als er jachtmisstanden geconstateerd worden, ook al gaat het om een individuele jager of een lokale afdeling van de FBE, blijft de Faunabeheerseenheid Brabant ten principale medeverantwoordelijk. De gedeputeerde kan zeker een dialoog met de FBE aangaan.

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Wel, ik moet u nu toch vragen bij de feiten te blijven. Het gaat hier in het debat nu om de verantwoordelijkheid om een aangifte in ontvangst te nemen. De eenheid die van zaken wordt beschuldigd heeft in dat proces geen verantwoordelijkheid wat so ever. Laten wij proberen bij de feiten te blijven. Het gaat om een ernstige zaak. Bedreigd worden is per definitie een groot probleem. De gedeputeerde doet bij deze de oproep om daarvan aangifte te doen bij de bevoegde autoriteiten. Daarbij moeten wij het nu echt laten, anders belanden in een casuïstiek die op dit moment echt niet in deze zaal thuishoort.

Zijn er nog anderen die het woord willen voeren over deze kwestie?

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter! Ik heb een vraag over iets waarvoor de provincie wel bevoegd is. De provincie verleent de ontheffingen voor de FBE. Het toezicht vindt plaats door de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant, zo neem ik in dit geval aan. Als dergelijke misstanden plaatsvinden, wordt dan onderzocht of er gehandeld is in strijd met de voorwaarden van de ontheffing? Daar houden wij immers wel toezicht op.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Wij houden geen toezicht op de jacht. Wij hebben een beperkte rol als het gaat over beheer en schadebestrijding. Het gaat over de vraag of de FBE ontheffingen door mag verlenen. Wij verlenen een ontheffing aan de FBE en zij kan vervolgens jagers aanwijzen of aanvragen honoreren. Wij kunnen kijken of dat gebeurt binnen de regels die wij hebben gesteld. Alle andere bevoegdheden zitten bij de politie en bij de Voedsel- en warenautoriteit.

De heer **Van Hattem** (PVV): Mijn vraag is niet helemaal beantwoord. Als de provincie een ontheffing verleent en daaraan voorwaarden verbindt, moet de Omgevingsdienst er toch op toezien dat aan die voorwaarden wordt voldaan. Bij dergelijke misstanden zou het zo kunnen zijn dat er gehandeld in strijd met die voorwaarden. Wordt daar dan naar gekeken?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Nee, wij kijken of de FBE zich houdt aan de voorwaarden die wij haar opleggen. Wij kijken niet of de jagers zich daaraan houden. Dat is de taak van de Voedsel- en warenautoriteit.

De heer **Van Hattem** (PVV): De FBE is het uitvoerend orgaan. Als die in de uitvoering door de jagers in de fout gaat, neem ik aan dat zij ter verantwoording kan worden geroepen voor die ontheffing.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Het heeft allemaal weinig met elkaar te maken. U kunt ook niet de garagehouder die bij uw auto een APK heeft gedaan verantwoordelijk houden als u te hard gaat rijden. Dit soort vergelijking gaat hier ook op. Wij verlenen een ontheffing aan de FBE, die verleent die door aan jagers. Als jagers zich op wat voor manier dan ook misdragen, is het de bevoegdheid van de politie en de Voedsel- en warenautoriteit.

Interpellatiedebat van de fractie van GroenLinks over de gang van zaken rondom de besluitvorming rondom het voorbereidingsbesluit

De **voorzitter**: Wij komen nu bij het laatste onderdeel van deze vergadering: het interpellatiedebat. Omdat dit niet zo vaak voorkomt, leg ik de procedure even uit. Ik zal zo dadelijk het woord geven aan de aanvrager van dit interpellatiedebat, de heer Smeulders. Hij zal spreken namens de oppositiepartijen. Daarna antwoordt het college bij monde van gedeputeerde De Boer. Daarna kan het antwoord van GS onderwerp van discussie zijn in maximaal twee spreektermijnen, waarin de interpellant als eerste het woord zal voeren.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voorzitter! Dit interpellatiedebat gaat over het proces dat geleid heeft tot het voorbereidingsbesluit én de informatievoorziening aan Provinciale Staten daarover. Zoals u net heeft gezegd, tijdens de eerste termijn van dit debat voer ik het woord namens de PVV, de PvdA, D66, GroenLinks, 50PLUS, de Partij voor de Dieren en de OSN. Dat betekent dat deze bijdrage tot stand is gekomen in nauw overleg tussen deze fracties; een unieke samenwerking die aangeeft hoe serieus we deze kwestie als oppositiepartijen nemen.

Op 20 september namen we als Provinciale Staten een voorbereidingsbesluit, op initiatief van Gedeputeerde Staten. Laten wij helder daarover zijn, het was een stap die wij als oppositiepartijen toejuichten. Vanwege de grote juridische en mogelijk ook financiële consequenties gold er strikte vertrouwelijkheid, ook naar de eigen fractieleden, vanaf het moment dat we als fractievoorzitters in het presidium voorafgaand aan de Statenvergadering werden geïnformeerd door gedeputeerde De Boer.

Inmiddels is duidelijk dat er fors werd geanticipeerd op het voorbereidingsbesluit. Uit een overzicht dat de provincie vorige week bekend maakte, blijkt dat 30 Brabantse gemeenten kort voor het voorbereidingsbesluit van 21 september nog van 55 veehouders vergunningaanvragen voor stallen binnen hebben gekregen; een veel hoger aantal dan in andere weken.

Volgens onderzoek van het Brabants Dagblad was het voorbereidingsbesluit lokaal al volop bekend voordat wij als Brabantse Staten wisten dat we hierover moesten beslissen. Oirschot en Alphen Chaam ontvingen op 17 en 18 september incomplete bouwaanvragen die woordelijk direct in verband worden gebracht met het op handen zijnde voorbereidingsbesluit. Er moet dus haast wel zijn gelekt. Dat is heel ernstig. Ernstig omdat er nu in Brabant tientallen stallen verrijzen, die niet voldoen aan onze nieuwe eisen voor dierenwelzijn, leefbaarheid en volksgezondheid en ernstig omdat het vertrouwen van veel Brabanders in het openbaar bestuur is geschaad.

Als commissaris van de Koning riep u na de Statenvergadering op 27 september over schaliegas de fractievoorzitters bijeen voor een extra vergadering van het presidium. In het openbare gedeelte van deze vergadering deelde u mee aangifte te hebben gedaan vanwege een mogelijk lek. Een stap die volledig werd onderschreven door alle aanwezigen. Voorzitter. Laten we duidelijk zijn. Het onderzoek naar de oorzaak van dit mogelijke lek ligt na uw aangifte bij de politie en het Openbaar Ministerie en is dus niet de insteek van deze interpellatie. Hopelijk haalt de Rijksrecherche de onderste steen boven. Als Statenleden van de gezamenlijke oppositiepartijen hebben we wel vragen bij de handelswijze van Gedeputeerde Staten in het proces waarmee tot een voorbereidingsbesluit is gekomen. Dat is dan ook het eerste punt waar we u zo over bevragen. Het tweede punt waar we een aantal fundamentele vragen over hebben, is de actieve informatieplicht van Gedeputeerde Staten.

Want tijdens dezelfde presidiumvergadering op 27 september vertelden de fractievoorzitters van coalitiepartijen VVD, CDA en SP dat ze door Gedeputeerde Staten al de woensdag voor de desbetreffende Statenvergadering zijn geïnformeerd over het voorbereidingsbesluit. "We wisten het al" zeiden de coalitiefracties : "We wisten het al, we wisten het al." Wij konden onze oren niet geloven. We voelden ons en voelen ons geschoffeerd als volksvertegenwoordigers. Hoewel we beseffen dat er in coalitieverband vooroverleg is, en hoewel we ook beseffen dat juist in dit geval zo weinig mogelijk mensen geïnformeerd moesten worden om het risico op lekken te minimaliseren, is het voor ons moeilijk te verteren dat we bij zo'n belangrijke beslissing als oppositie later zijn geïnformeerd.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter! Staat u mij toe om twee vragen te stellen aan de heer Smeulders die naar mijn mening heel cruciaal zijn als hij spreekt over de actieve informatieplicht. Dan is het namelijk heel belangrijk om te beoordelen wat informatie is en vervolgens wat onder de actieve informatieplicht valt. Dat zal hij met mij eens zijn.

Beschouwt de heer Smeulders het stellen van een vraag als het verstrekken van informatie? En zou hij mij kunnen aangeven om wat voor soort informatie het gaat als hij spreekt over de actieve informatieplicht? Om een voorbeeld te geven. Elke dag wordt er wel een vergunning verstrekt, maar ik neem aan dat de heer Smeulders niet bedoelt te zeggen dat hij dan onmiddellijk een sms'je moet krijgen van gedeputeerde Van den Hout dat er weer een vergunning is afgegeven. Om welke informatie gaat het bij de actieve informatieplicht?

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): De volgende alinea van ons gezamenlijke betoog gaat precies op dit punt in. Wij hopen van GS te horen welke informatie er precies is gegeven in dat overleg met de coalitiepartijen. Ik zeg u nu wat wij weten, namelijk wat de heer Heijmans ons zelf heeft gezegd tijdens de presidiumvergadering, namelijk dat hij het al wist.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, maar ik heb de heer Smeulders ook gevraagd of hij van mening is dat het stellen van een vraag hetzelfde is als informatie verstrekken. Laat ik een voorbeeld geven. Ik kom straks naar u toe, mijnheer Smeulders, en zeg: de SP wil over twee weken bij de begrotingsbehandeling een amendement indienen om 20 miljoen

euro beschikbaar te stellen voor de ecologische verbindingzones. Gaat u mij dan steunen?

Heb ik u dan informatie verstrekt of vraag ik u dan om informatie?

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Volgens mij is dat allebei het geval. Ik vind echter wel dat er een fundamenteel verschil zit tussen of wij als Statenleden elkaar iets vragen of dat Gedeputeerde Staten, het kabinet van deze provincie dat ons allemaal dient en niet alleen de coalitiepartijen, óf via een vraag óf via een opmerking bepaalde informatie geeft aan een gedeelte van de Staten. Daardoor wisten de coalitiepartijen namelijk dat er twee dagen later een debat was over het voorbereidingsbesluit en zij zich op een andere manier op dat debat hebben kunnen voorbereiden dan wij als oppositiepartijen die pas 's ochtends werden geïnformeerd dat dit debat ging plaatsvinden.

De heer **Heijmans** (SP): Dat betekent dat u geen onderscheid kunt maken tussen consultatie...

De **voorzitter**: Sorry, mijnheer Heijmans, u hebt al twee keer geïnterrupteerd. Ik geef het woord nu aan de heer Kap.

De heer **Kap** (OSN): De heer Heijmans vraagt wat de heer Smeulders of iemand anders hiervan vindt. Maar dat is van secondair belang. Het gaat om de vraag wat de wet hierover zegt. Er is namelijk sprake van een bepaalde plicht. Het is vooral interessant om te weten of aan de plicht voldaan is of niet en niet zozeer welke invulling de heer Smeulders daar verder aan geeft.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): De grote vraag is dus wat de wet zegt. Laat ik dat nu willen gaan vertellen, want dat hebben wij natuurlijk uitgezocht. Wij hebben dat niet helemaal alleen uitgezocht, dat heeft de Zuidelijke Rekenkamer voor ons gedaan. Heel toevallig stuurde die ons begin deze maand een boekje over de actieve informatieplicht. Die bestaat als sinds de invoering van het dualisme en dat is meer dan tien jaar geleden. De basis voor de actieve informatieplicht wordt gevormd door het tweede lid van artikel 167 van de Provinciewet. Dit artikel gaat over Gedeputeerde Staten en zegt: "Zij geven Provinciale Staten alle inlichtingen die Provinciale Staten voor de uitoefening van hun taak nodig hebben."

De Zuidelijke Rekenkamer is duidelijk over wat dit betekent. Zij schrijft namelijk: "De wet spreekt van Provinciale Staten en niet van leden van Provinciale Staten, waarmee benadrukt wordt dat er geen onderscheid wordt gemaakt in informatievoorziening aan afzonderlijke leden van Provinciale Staten."

Als leden van de oppositie dachten we altijd dat alle Statenleden gelijk zijn. Voor Gedeputeerde Staten zijn sommige Statenleden blijkbaar meer gelijk dan anderen. Wij vinden de hele gang van zaken schokkend en stellen Gedeputeerde Staten een reeks vragen. Een aantal vragen gaat over het proces waarin tot een voorbereidingsbesluit is gekomen en een aantal vragen gaat over actieve informatieplicht van Gedeputeerde Staten. We sluiten af met één of eigenlijk twee vragen die misschien wel het belangrijkste zijn, die gaan namelijk over de toekomst.

- Wanneer is door het college van Gedeputeerde Staten het initiatief besproken om Provinciale Staten voor te stellen een voorbereidingsbesluit te nemen? Wie was de initiatiefnemer? En welke leden van Gedeputeerde Staten waren van dit voornemen op de hoogte?
- Wanneer heeft het college van Gedeputeerde Staten het besluit genomen om op 20 september 2013 het voorbereidingsbesluit voor te leggen aan Provinciale Staten?
- Welke afspraken heeft het college van Gedeputeerde Staten op dát moment concreet gemaakt over de wijze van communicatie en informatievoorziening rond het te nemen voorbereidingsbesluit?
- Hebben Gedeputeerde Staten expliciete geheimhouding op dit dossier opgelegd richting de ambtelijke organisatie? Zo ja, onder welke condities?
- Zijn er buiten de ambtelijke organisatie in de loop van het proces personen op de hoogte gesteld en is met deze personen geheimhouding afgesproken? Zo ja, wie waren dit en waarom zijn deze mensen hierover geïnformeerd? Wat is er met hen afgesproken over vertrouwelijkheid?
- Klopt het dat de fractievoorzitters van coalitiepartijen eerder zijn geïnformeerd over het voornemen om dit besluit aan Provinciale Staten voor te leggen? Wanneer was dit? Is er tijdens deze bijeenkomst alleen mondelinge informatie uitgewisseld, of zijn er ook documenten besproken? Zo ja, welke?
- Vond deze bijeenkomst plaats op initiatief van één gedeputeerde of op initiatief van het volledige college van Gedeputeerde Staten? Hoe is de afstemming binnen Gedeputeerde Staten hierover gegaan?
- Onder welke condities zijn de fractievoorzitters van de coalitiepartijen door een lid van of door het college van Gedeputeerde Staten geïnformeerd? Is hun daarbij expliciet duidelijk gemaakt dat deze informatie met niemand mocht worden gedeeld, dus ook niet met de eigen fracties?
- Waarom hebben Gedeputeerde Staten in het presidium op vrijdagochtend 20 september niet aan alle fractievoorzitters duidelijk gemaakt dat zij de fractievoorzitters van de coalitiepartijen reeds op de hoogte hadden gesteld?
- Vindt het college van Gedeputeerde Staten het voor goed functioneren van een democratie en voor goede besluitvorming in de Staten van groot belang dat alle volksvertegenwoordigers gelijktijdig over essentiële informatie beschikken? Zo nee, waarom niet?
- Waarom hebben Gedeputeerde Staten of een individuele Gedeputeerde ervoor gekozen om niet de volledige Staten, maar slechts een deel te informeren?
- Hoe rijmt u deze handelwijze met artikel 167 van de Provinciewet, waarin nadrukkelijk gesproken wordt over een informatieplicht aan Provinciale Staten, en niet aan een deel van Provinciale Staten? Bent u met ons van mening dat dit uitgangspunt in dit geval met voeten getreden is? Zo nee, waarom niet?
- Wat gaan Gedeputeerde Staten doen om te voorkomen dat dit in de toekomst nogmaals gebeurt? En welke garanties geeft het college van Gedeputeerde Staten aan ons als leden van Provinciale Staten, het Brabantse parlement, dat wij voortaan gelijktijdig en gelijkwaardig worden geïnformeerd?

Tot zover voorzitter. Het antwoord van Gedeputeerde Staten zal bepalen of onze fracties nog vertrouwen hebben in dit college van Gedeputeerde Staten.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Smeulders voor zijn bijdrage. Het woord is nu aan het college. Dat spreekt bij monde van gedeputeerde De Boer.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Ik weet niet of de heer Smeulders verwacht dat ik steeds een van zijn vragen voorlees en vervolgens de beantwoording van het college daarbij zet. Ik zal dat doen bij de cruciale punten van zijn betoog om ervoor te zorgen dat hij het letterlijk van zin tot zin kan blijven volgen.

Omdat hier een serieus interpellatiedebat plaatsvindt, prijs ik dit initiatief. Dit stelt ons in de gelegenheid om voor Brabant de juiste beslissingen te nemen op de manier zoals die democratisch ons het beste past. Ik wil namens het college die verantwoordelijkheid nemen ook omdat ik deze portefeuille mag beheren, en ik wil ook graag verantwoording afleggen.

Het initiatief om het voorbereidingsbesluit op 20 september 2013 te nemen, is op dinsdag 10 september, dinsdag 17 september en vrijdag 20 september 2013 in het college besproken. Het was mijn initiatief om een mondelinge mededeling te doen. Alle collegeleden waren vanaf de eerste bespreking op 10 september op de hoogte. Het college heeft op 17 september besloten om in een extra collegevergadering direct voorafgaand aan het presidium op 20 september het voorbereidingsbesluit te agenderen. Wij hebben de ambtelijke organisatie opdracht gegeven dit voor te bereiden. Dit voornemen van 17 september is in strikte beslotenheid van het college gedaan. Buiten de orde van de vergadering van het college hebben de aanvoerders van de collegevormende partijen aangegeven dat zij zich voorafgaand aan die besluitvorming van 20 september van de steun van hun politieke aanvoerders wilden verzekeren. Daartoe heeft op 18 september een coalitieoverleg plaatsgevonden. Er is in dit dossier geen expliciete opdracht tot geheimhouding gegeven aan de ambtelijke organisatie. Dat is ook niet nodig, omdat ambtenaren functioneren onder de ambtelijke eed of gelofte waarin zij verklaard hebben dat zij en ik citeer de wet: "zaken die mij uit hoofde van mijn functie vertrouwelijk ter kennis komen of waarvan ik het vertrouwelijk karakter moet inzien, geheim zal houden voor anderen dan die personen met wie ik ambtshalve tot mededeling verplicht ben."

Daarnaast waren de direct betrokken ambtenaren zich terdege bewust van het vertrouwelijke karakter van dit initiatief en van de gevolgen van een vroegtijdige bekendwording. Buiten de ambtelijke organisatie en het college was met niemand een afspraak gemaakt noch heeft er communicatie over plaatsgevonden of is wie dan ook erover geïnformeerd. Er hoefde dus ook niets te worden afgesproken over die vertrouwelijkheid.

Het klopt, zoals de heer Smeulders namens de gezamenlijke oppositiepartijen meldt, dat de fractievoorzitters van de coalitiepartijen eerder zijn geïnformeerd over dit voornemen tot het nemen van een besluit. Zoals ik heb gemeld, is dat gebeurd tijdens het coalitieoverleg van 18 september. In die bijeenkomst is alleen mondeling informatie uitgewisseld. Naar aanleiding van vragen van de fractievoorzitters over de juridische houdbaarheid van het voorbereidingsbesluit is door mij op donderdag 19 september een concepttekst van het voorbereidingsbesluit gestuurd aan de fractievoorzitters.

De heer Smeulders vraagt of deze bijeenkomst heeft plaatsgevonden op initiatief van één gedeputeerde of op initiatief van het volledige college van Gedeputeerde Staten. Het antwoord daarop is dat deze bijeenkomst is belegd op initiatief van de drie aanvoerders

van de coalitiepartijen. De drie aanvoerders van de coalitievormende partijen hebben dit buiten de orde van de collegevergadering besproken.

De fractievoorzitters van de coalitiepartijen en de direct betrokken gedeputeerden hebben onder de voorwaarde van strikte vertrouwelijkheid over dit geheel gesproken en er is niet expliciet duidelijk gemaakt of iemand anders binnen de fractie daarvan op de hoogte mocht worden gebracht, want dat was naar mijn mening duidelijk vanwege het feit dat wij in strikte vertrouwelijkheid met elkaar spraken.

De heer Smeulders vraagt vervolgens waarom het college van Gedeputeerde Staten op vrijdagochtend in het presidium niet alle fractievoorzitters duidelijk gemaakt heeft dat het de fractievoorzitters van de coalitiepartijen reeds op de hoogte had gesteld. Het antwoord is dat het college van Gedeputeerde Staten geen overleg heeft gevoerd met de fractievoorzitters van de coalitiepartijen.

Vindt het college van Gedeputeerde Staten het voor goed functioneren van een democratie en voor goede besluitvorming in de Staten van groot belang dat alle volksvertegenwoordigers gelijktijdig over essentiële informatie beschikken? Ja

Ja. Het college van Gedeputeerde Staten heeft alle Statenleden tegelijkertijd geïnformeerd op het moment dat bij het desbetreffende agendapunt de stukken werden uitgedeeld. De drie aanvoerders van de coalitievormende partijen hebben overleg gevoerd met hun politieke aanvoerders om er zeker van te zijn dat het voorbereidingsbesluit op vrijdag 20 september in uw Staten kon rekenen op een meerderheid. Het uitsluiten van het risico dat het voorbereidingsbesluit wel openbaar zou worden maar niet zou kunnen worden vastgesteld, was daarbij het motief.

Ik kom dan bij de twee laatste vragen. De heer Smeulders geeft die terecht het gewicht dat zij verdienen. De eerste is hoe wij deze handelswijze rijmen met artikel 167 van de Provinciewet en of wij dit artikel met voeten treden.

Nee, voorzitter, wij vinden eigenlijk niet dat wij dit met voeten hebben getreden. Wij hebben de fractievoorzitters voor aanvang van de Statenvergadering gelijktijdig en eenduidig geïnformeerd en alle Statenleden gelijktijdig geïnformeerd toen bij het betreffende agendapunt de stukken werden uitgedeeld. Het is in het politieke veld gebruikelijk dat in dat soort zaken consultatie vooraf plaatsvindt. Feitelijk heeft het college om half negen 's ochtends besloten tot de dit stuk plus nog een wijziging. Op dat moment is door de voorzitter voorgesteld om daar direct geheimhouding op te leggen.

Tot slot vraagt de heer Smeulders wat Gedeputeerde Staten gaan doen om te voorkomen dat dit in de toekomst nogmaals gaat gebeuren.

Het college heeft nooit de intentie gehad om zich te onttrekken aan de informatieplicht en is ook niet voornemens om dat te doen. Ik voeg daaraan toe dat ik mij de gevoeligheid realiseer over de manier waarop dit proces heeft plaatsgevonden. Namens mijzelf en ook namens het college wil ik opmerken dat het absoluut niet de bedoeling is om hier een gewoonte van te maken. Het belang van de zaak heeft het college en zeker mij ertoe gebracht op voor deze route te kiezen, zonder daarmee deze Staten bewust te willen schofferen.

Tot zover mijn eerste termijn, voorzitter.

De **voorzitter**: Zoals ik al heb aangekondigd, kan er in twee termijnen worden gesproken over de beantwoording door het college. Als wij dat doen, krijgt de heer Smeulders als interpellant als eerste het woord.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voorzitter! De antwoorden van de gedeputeerde roepen vragen op, niet alleen bij mij maar ook bij de andere oppositie partijen. Ik zou daarom willen vragen om in ieder geval een schorsing van een halfuur.

De **voorzitter**: Is een halfuur nodig?

De heer **Leenders** (PvdA): Voorzitter! Ik wil benadrukken dat er minimaal een halfuur nodig is.

De vergadering wordt van 16.00 uur tot 16.30 uur geschorst

De **voorzitter**: Zoals ik zojuist heb aangekondigd, krijgt de interpellant als eerste het woord. Daarna komen eerst de oppositiefracties en daarna de coalitiefracties. Ik stel voor de spreektijd te bepalen op twee minuten per fractie, maar de interpellant wat meer tijd te geven.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voorzitter! Wij hebben zojuist overleg gehad met de oppositiepartijen over wat wij gehoord hebben van het college. Wij hebben de volgende afspraak gemaakt. Wij hebben nog een aantal aanvullende vragen naar aanleiding van de informatie die GS zojuist hebben gegeven. Ik zal die vragen namens de oppositiepartijen stellen. Daarna komen de andere fracties ook aan het woord. Misschien vullen die nog wat aan, want wij hebben natuurlijk niet alles kunnen opschrijven omdat er weinig tijd voor was. Tegelijkertijd zal ik proberen meteen een analyse te maken over wat er in die week precies gebeurd is en afsluiten met een voorlopig politiek oordeel.

Wij weten nu dat op 10 september voor het eerst is gesproken over een mogelijk voorbereidingsbesluit. Uit het antwoord van GS is ons niet helemaal duidelijk geworden of vanaf dat moment ook al vertrouwelijkheid gold. Was dat inderdaad het geval?

Nu staat ook onomstotelijk vast dat de coalitiepartijen vooral zijn geïnformeerd. Op 18 september was er een overleg met de coalitie. De heer Heijmans deed zojuist alsof het ging om het stellen van vragen. De gedeputeerde heeft echter aangegeven dat op 19 september, de dag voor de Statenvergadering en dag voordat de rest van de fracties in de Staten werden geïnformeerd, er een concepttekst is voorgelegd aan de 3 fractievoorzitters van de coalitiepartijen, dus aan 3 van de 55 Statenleden! Van die opmerking zijn wij het meest ontdaan; ontdaan is misschien niet het juiste woord, maar wij vonden het vreemd. Voor ons staat vast dat daar de actieve informatieplicht zeker zou moeten gaan gelden.

Wat vonden wij merkwaardig in het antwoord van gedeputeerde De Boer? Hij sprak over de "aanvoerders van de coalitiepartijen in het college". Dat is volgens mij een nieuwe functie die gecreëerd is om enigszins acceptabel op deze vragen te kunnen antwoorden. Wie zijn die aanvoerders precies? Het is goed voor ons om dat te weten. En wat is volgens het college het verschil tussen een aanvoerder van een coalitiepartij in Gedeputeerde Staten en een gedeputeerde? Op 20 september 's ochtends voor aanvang van de Statenvergadering heeft de heer De Boer als gedeputeerde de fractievoorzitters van alle partijen in Provinciale Staten geïnformeerd. Volgens mij was dat precies dezelfde

gedeputeerde die als aanvoerder van een coalitiepartij al een dag eerder een tekst heeft voorgelegd aan drie Statenleden.

Wat gebeurde er vervolgens? Aan het einde van de Statenvergadering van 20 september kregen wij een vertrouwelijk stuk aangereikt. Dat was het eerste moment waarop de volledige Staten dit stuk zagen en dat was strikt vertrouwelijk. Maar de fractievoorzitters van de coalitiepartijen konden gaan koffiedrinken, want die hadden dat stuk al een dag eerder gezien. Ik wil in dit verband nog vragen of het stuk op basis van het gesprek met de coalitiepartijen twee dagen eerder nog is aangepast.

Voor mij staat in ieder geval vast -- en dat is de politieke conclusie waarover sprak -- dat Gedeputeerde Staten de oppositiepartijen bewust en weloverwogen op een informatieachterstand hebben geplaatst. Volgens mij is dat een politieke doodzonde, aangezien de Provinciewet nadrukkelijk spreekt over de informatieplicht aan Provinciale Staten, niet aan een deel van Provinciale Staten.

Ik ga afsluiten. Wij hebben nog één vraag gesteld over de toekomst. Wij hebben die vraag gesteld om GS een soort uitweg te bieden uit wat hier is gebeurd en wat zeker niet fraai is. Wij hebben opgeschreven wat GS daarop hebben geantwoord, namelijk dat er naar de toekomst geen intentie is om ons te onttrekken aan de informatieplaats, maar wij zijn er nu van afgeweken in het belang van de zaak. Daarmee geven GS impliciet toe dat de actieve informatieplicht is geschonden. Wie gaat in de toekomst bepalen wat het belang van de zaak is? Zijn dat GS weer?

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter! Ik kan heel kort zijn, want ik kan mij volledig aansluiten bij de woorden die de heer Smeulders heeft uitgesproken namens de oppositiepartijen.

Ik heb nog een vraag voor de fractievoorzitters van de coalitiepartijen. Toen zij te horen kregen dat zij al eerder werden geïnformeerd over het voorbereidingsbesluit, hebben zij toen aan GS gevraagd of alle fracties, dus ook de oppositiefracties, hiervan gelijktijdig op de hoogte worden gesteld. Als zij dat inderdaad gedaan hebben, waarom hebben GS ons dan niet op de hoogte gesteld. En als zij dat niet gedaan hebben, is de vraag waarom zij dat niet gedaan hebben. Was er geen vertrouwen richting de oppositie?

De heer **Leenders** (PvdA): Voorzitter! Het moet mij van het hart dat wij dit een zeer ernstige situatie vinden. Het moet mij ook van het hart dat ik het vreemd vind dat het feit dat wij een halfuur schorsing vroegen, leidde tot enig rumoer bij de coalitiepartijen. Zij hebben kennelijk niet begrepen hoe ernstig deze situatie is. Ik wil dat toch even zeggen namens mijn fractie.

Ik dank Paul Smeulders die namens ons al het een en ander heeft gezegd. Ik wil daaraan nog drie punten toevoegen die ik gemist heb, maar wellicht is er sprake van enige overlap.

De heer **Heijmans** (SP): Ik zou de heer Leenders willen vragen of hij veel last heeft van al die boter op zijn hoofd. Ik kan u vertellen dat ik hier ooit bij het Provinciehuis heb gestaan en mij de toegang werd geweigerd, terwijl drie fractievoorzitters, waaronder die van zijn partij, naar binnen gingen om te overleggen met het college en met de directeurs van vervoersbedrijven om te kijken hoe zij eruit kwamen. Hoe zit dat nu? Spreekt de heer Leenders nu in de oppositie een heel andere taal en kijkt hij heel anders

aan tegen hoe een college en coalitiepartijen met elkaar moeten omgaan? Hoe zit hij daarin? De heer Wagemakers weet waarover ik het heb.

De heer **Leenders** (PvdA): Ik weet niet wat de heer Heijmans van mij heeft verstaan. Het enige wat ik heb gezegd, is dat dit wat ons betreft een ernstige kwestie is en dat wij alle tijd willen krijgen die wij nodig hebben om hier goed met elkaar uit te komen. Ik weet niet waarop ik moet reageren. De heer Heijmans heeft kennelijk iets heel anders begrepen dan wat ik heb bedoeld. Ik vind zijn opmerking wel essentieel. Als hij die nog even wil toelichten, heel graag.

De heer **Heijmans** (SP): De heer Leenders zegt dat dit een heel ernstige zaak is. De feiten die tot zover duidelijk geworden, zijn dat het college de coalitiepartijen geconsulteerd heeft en iets met hen heeft afgestemd. Dat noemt de heer Leenders een ernstige zaak. Als ik dan kijk naar het verleden, weet ik nog wel wat ernstiger zaken.

De heer **Leenders** (PvdA): Het is goed dat de heer Heijmans zijn opmerking even heeft toegelicht. Ik heb dat niet willen zeggen, maar misschien ga ik het nog wel zeggen, mijnheer Heijmans. Ik was daar nog niet aan toe gekomen.

Ik kom bij mijn drie punten. Er is geen expliciete vertrouwelijkheid afgesproken met de ambtenaren noch met de coalitiepartijen op het moment dat zij op de hoogte werden gesteld van dit voorbereidingsbesluit. Dat verbaast ons in hoge mate. Wij vinden het ook ontzettend knullig. Als ik mij realiseer wat tegen ons als fractievoorzitters werd gezegd in het betreffende presidium toen wij in vertrouwelijkheid de mededeling kregen dat op het eind van de dag dat voorbereidingsbesluit aan de orde zou komen, wat ons toen door de commissaris is verteld over de strafbaarheid van eventueel lekken, vraag ik het college hebben wij dan geen eed afgelegd. Moest het ons nog eens nadrukkelijk worden meegedeeld terwijl u niet de moeite neemt om dit te bespreken met uw ambtenaren en met de coalitiepartijen? Ik vind dat ongeloofwaardig en in ieder geval erg knullig.

Mijn tweede punt gaat over de ambtelijke voorbereiding. Ik heb uit het verhaal begrepen dat gedeputeerde De Boer op 10 september een initiatief heeft genomen. Ik mag toch aannemen dat er voor 10 september al ambtelijk aan dit voorbereidingsbesluit is gewerkt? Ik vond het ongeloofwaardig dat het pas 10 september gebeurd zou zijn. Kan de gedeputeerde daarop ingaan?

Ten derde wil ik even het feit aanhalen dat de coalitiepartijen eerder de beschikking hadden over het stuk en wij het stuk hier kregen met slechts een halfuur om het te lezen. Dat geeft een grote ongelijkwaardigheid.

Voor de rest is alles gezegd wat volgens ons gezegd had moeten worden.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Voorzitter! In 2005 had ik het voorrecht om voor het eerst in 35 jaar geschiedenis een motie van wantrouwen in te dienen tegen het college o.a. op basis van het feit dat bepaalde informatie over Moerdijk niet gedeeld was. Ik heb mijn bijdrage van destijds nog eens nagelezen. Een van de verwijten die wij als oppositiepartijen waaronder de SP het college toen maakten, was dat het college totaal vergat dat het een college was van ons allemaal, niet alleen van de coalitie. Dat besef is blijikbaar op dit moment niet voldoende aanwezig bij dit college. Ik vind dat heel erg.

Ik ben ook geschrokken van een aantal dingen die de gedeputeerde heeft gezegd. Ik en denk wij allemaal hadden verwacht dat hij gezegd zou hebben: Sorry, zo hadden wij het niet moeten doen; wij hadden het anders moeten aanpakken. Ik kan er met mijn verstand niet bij dat de gedeputeerde dat niet zegt. Ik vind het zo vreemd dat hij niet zegt: wij hadden het zo niet moeten doen, natuurlijk hadden wij jullie erbij moet betrekken, jullie horen bij ons. Wij zijn allemaal bestuur van Brabant, wij hebben allemaal het beste voor met Brabant. Het is zo raar dat de gedeputeerde dat niet gewoon bedacht heeft.

In de wetenschappelijke literatuur wordt het niet gelijktijdig informeren van Statenleden, zoals dat nu gebeurd is, machtsmisbruik genoemd. Dat is geen woord van mij, zo staat het in de wetenschappelijke literatuur. Wij krijgen het gevoel dat dit woord waarde heeft. Het college spreekt impliciet een soort wantrouwen uit tegenover de oppositiepartijen. Bij de vorige bouwstop hebben GS dat anders georganiseerd. Dat was naar ons idee veel beter. Wij werden erbij betrokken. Het feit dat het college denkt dat wij als oppositiepartijen er niet bij betrokken moeten worden omdat wij dan de boel zouden verraden of zoiets en wij niet het belang van Brabant voor ogen zouden hebben. Ik vind het echt schokkend dat de hele handelwijze van het college zo weinig vertrouwen in de oppositie uitstraalt. Ik hoop oprecht dat er excuses worden aangeboden. Het is voor ons ontzettend belangrijk dat het college laat zien dat het ons begrijpt.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voorzitter! Ik als jongste bediende in de politiek sta toch een beetje raar van te kijken van de opmerking van de heer Heijmans van de SP, dat dit in het verleden zijn partij ook werd aangedaan. Het is een beetje zo van dan mag ik het nu ook doen. Hoezo?

Aan de andere kant kan ik best een klein beetje begrip opbrengen voor het feit dat het college probeert om een en ander in goede banen leiden, want ik hoorde dat het moeilijk lag bij de coalitiepartijen en dat daar misschien wel een grotere oppositie was tegen dit besluit dan bij de oppositiepartijen. Op zeker moment moet het college ook ons inlichten en ons niet vergeten anders wek je zo veel agressie. Ik snap niet waarom het zo gebeurt. Ik verlang ook begrip van het college.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! Wij staan geheel achter de opmerkingen die door de diverse oppositiepartijen gemaakt zijn, met name de bewoordingen van de heer Smeulders zijn zeer treffend gekozen.

Wij zijn in het geheel niet blij met deze aanpak. Wij voelen ons echt op het tweede plan gezet. Wij proberen als oppositie echt met man en macht om iets aan dat gevoel te doen. Ik hoop dat het college ons in dezen toch tegemoet wil treden. Als dat niet gebeurt, betreuren wij dat zeer.

Een punt dat niet besproken is maar waarover wij een besluit hebben genomen, is de bouwstop schapen- en geitenhouderijen. Wij hebben eerder een voorbereidingsbesluit bereid. Het voorbereidingsbesluit is ter sprake gekomen in dezelfde vergadering en al heel snel is er een procedure geschetst waarmee alles in kannen en kruiken zou kunnen komen. Ik vraag het college of er op voorhand overleg heeft plaatsgevonden met een of meer coalitiepartijen over het opheffen van de bouwstop? Zo ja, heeft college daarin actief gehandeld dan wel voorstellen gedaan richting een of meer coalitiepartijen om dit goed af te kunnen kaarten?

De heer **Kap** (OSN): Voorzitter! Ook ik wil mij uiteraard aansluiten bij de vorige sprekers en bij de heer Smeulders in het bijzonder. Ook de OSN is geschokt door deze gang van zaken. Wij hadden dit totaal niet verwacht. Zoals mevrouw Lestrade al heeft gezegd, wij snappen niet dat er geen woord van een excuus of een verontschuldiging uitgesproken is die deze lading zou kunnen ontkrachten. Ik sluit mij aan bij het ongeloof zoals dat door mevrouw Lestrade is verwoord.

Het gaat hier om een heel belangrijke zaak voor de provincie Noord-Brabant. Sommigen hebben het weleens een cruciaal dossier genoemd. Juist omdat iedereen van de oppositie pro zo'n voorbereidingsbesluit was, kan ik mij eigenlijk niet voorstellen dat er zo'n selectieve invulling is gegeven aan deze informatieplicht. Het is een maatschappelijk belang voor ons allen.

In antwoord op vragen van mevrouw Lestrade en mevrouw Aarts over RWE gaat het college in op de actieve informatieplicht. Ik hecht eraan iets voor te lezen uit dat antwoord: "Conform het bepaalde in de Provinciewet betekent de actieve informatieplicht dat het college van GS en de commissaris van de Koning Provinciale Staten van alle informatie voorzien die Provinciale Staten voor de uitoefening van hun taken nodig hebben. Buiten de informatie via de reguliere P&C-cyclus geven wij gestructureerd invulling aan de actieve informatieplicht via de openbaarmaking van onze besluitenlijst. Verder informeren wij u wanneer er bij een onderwerp sprake is van bijvoorbeeld maatschappelijke aandacht, voor de provincie relevante veranderingen of risico's, politieke gevoeligheid of afwijkingen van het coalitieakkoord, de programmabegroting of van gangbaar of ingezet beleid. De beoordeling hiervan ligt bij het college op voorstel van de verantwoordelijke portefeuillehouder."

Voorzitter! Wij als volksvertegenwoordigers mogen er toch van uitgaan dat wij op basis van vertrouwen met elkaar samenwerken? Wij vinden het dan ook zeer vreemd dat er op zo'n cruciaal punt op deze manier gehandeld is. Wij betreuren dat ten zeerste en hechten er waarde om dat hier uit te spreken.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Voorzitter! Er zijn nog nadere vragen gesteld aan het college. Zou het college die vragen niet eerst willen beantwoorden?

De **voorzitter**: Dat kan aan het college gevraagd worden.

De heer **Heijmans** (SP): Ik zou het op prijs stellen als wij onze eerste termijn kunnen gebruiken, mevrouw Geeraedts.

De **voorzitter**: Misschien leven er ook bij uw fractie nog vragen, dat is nooit uit te sluiten. Voor de goede orde merk ik op dat er nog een tweede termijn voorzien is. Er is nog ruimte om te reageren op wat het college in tweede termijn antwoordt op vragen die in eerste termijn door u allen kunnen worden gesteld.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter, daar ging ik van uit, anders had ik deze interruptie niet geplaatst.

De **voorzitter**: Vanwege het bijzondere karakter van het debat licht ik graag nog even toe.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Voorzitter! Ik moet u zeggen dat ik een beetje beduusd ben door wat wij hier allemaal te horen hebben gekregen van de oppositie. Ik moet u eerlijk zeggen dat ik mij in het hele proces van geen kwaad bewust ben geweest. Toen ik hoorde dat er een interpellatiedebat zou komen en de vragen kwamen, heb ik die toch wel met enige verbazing bekeken.

Wat is er nu eigenlijk gebeurd? In maart hebben wij gesproken over de mogelijkheid van een voorbereidingsbesluit. De heer Smeulders heeft toen wijd en zijd verspreid dat een voorbereidingsbesluit wenselijk zou zijn. Wat was het resultaat? Er kwamen 350 bouwaanvragen in een situatie die wij niet wilden, want wij waren toen al aan het praten over veranderingen richting een duurzame veehouderij. Dat hebben wij dus allemaal gemist.

Iedereen zou hebben kunnen bedenken dat het voorbereidingsbesluit opnieuw aan de orde moest komen omdat er een verordening ter inzage lag waarin dat al kenbaar werd gemaakt. De activiteiten omtrent de BZV waren ook al gaande, dus iedereen kon bedenken dat de eisen in de toekomst veel zwaarder zouden worden. Als je wat wilde en je zou niet echt te goeder trouw zijn, om die term nu maar even te gebruiken, zou je nu bouwaanvragen indienen. Het was dus zaak om heel voorzichtig om te gaan met een voorbereidingsbesluit, op een andere manier dan eerder is gebeurd.

Hoe dat allemaal in het college is gegaan, hebt u van het college gehoord. Op enig moment, en de data zijn genoemd, heeft het college de coalitiepartijen geconsulteerd -- ik hecht eraan dat woord te noemen -- hoe zij daartegenover stonden. Wij hebben meteen gezegd dat wij denken dat het logisch is omdat wij anders niet weten wat er allemaal gaat gebeuren, gezien wat de heer Smeulders in eerdere instantie zelf bewerkstelligd heeft. Wij hebben toen wel gevraagd of het juridisch allemaal kan, hoe het moet en of het college daarover een goed idee heeft, want het moet meteen op de goede manier gedaan worden. Wij kunnen namelijk niet hebben dat wij straks een discussie gaan voeren in de Staten en dat als blijkt dat het niet deugt iedereen meteen weet dat er een voorbereidingsbesluit aankomt en wij weer honderden bouwaanvragen krijgen. Wij zijn geconsulteerd en wij hebben gevraagd of het juridisch allemaal deugde.

Gezien mijn achtergrond was ik natuurlijk zeer belangstellend om te weten of alles wat hier werd voorbereid juridisch klopte. De gedeputeerde heeft toen gezegd: we sturen jullie een tekst van het voorbereidingsbesluit, dan kunnen jullie het bekijken. Dat is overigens niet de uiteindelijke tekst want er nog van alles omheen gekomen. Dat hebben wij bekeken en wij dachten dat het allemaal in orde was. Wij hebben dat op 19 september gekregen. Vervolgens is het presidium op 20 september 's ochtends om negen uur ingelicht dat wij het voorbereidingsbesluit gingen nemen.

Ik heb iemand horen zeggen dat de oppositiepartijen het 's avonds snel moesten bekijken en dat de coalitiepartijen konden gaan koffiedrinken. Zo was het niet, want de tekst was best ingewikkeld. Het ging ons er alleen om of de kern van het verhaal juist zou zijn en juridisch haalbaar. Nogmaals, als dat niet zo was, zouden de ongelukken niet te overzien zijn. Dat is er gebeurd.

Ik heb mij geen moment afgevraagd of het in grote kring bekend moest worden gemaakt. De gedeputeerden hebben het ons voorgelegd. Wij konden natuurlijk zelf beoordelen dat wij daarover niet in grote kring moesten praten. Het was helemaal niet nodig om ons

vertrouwelijkheid op te leggen, want wij hadden heel goed in de gaten dat wij daar natuurlijk niet over moesten praten.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): In het betoog van mevrouw Geeraedts vallen mij eigenlijk twee dingen op. Zij vertrouwt namelijk niet alleen ons als oppositie niet, zij vertrouwt GS eigenlijk ook niet zo erg. Eerst zegt zij: wij hebben in maart gezien wat er gebeurt als je er met te veel mensen over praat, dus laten wij het vooral in heel kleine kring houden. Ik herleid dat tot: laten wij er dan ook maar niet met de oppositie over praten, want wie weet, gaat die lekken.

Daarnaast zegt zij dat zij op die woensdagavond vragen had bij de juridische houdbaarheid. Het lijkt mij dan normaal dat mevrouw Geeraedts aan haar eigen gedeputeerde vraagt of hij denkt dat het juridisch houdbaar is. Als hij zegt dat het zo is, lijkt het mij normaal dat u dat aanneemt, mevrouw Geeraedts, en niet dat u een dag daarna het stuk krijgt om zelf te controleren of dat inderdaad het geval is. Dan is namelijk de actieve informatieplicht geschonden.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Dat ben ik helemaal niet met u eens, mijnheer Smeulders. U zou misschien op de gedeputeerde afgaan, maar ik vond het zo belangrijk dat ik zeker wilde weten of wij dat besluit hier zouden kunnen nemen en het niet onderuit zou gaan. Daarom wilde ik inderdaad graag zien of het juridisch houdbaar was. Ik zie niet in wat fout daaraan is en ik zie al helemaal niet in wat de relatie is met de actieve informatieplicht.

De her **P. Smeulders** (GroenLinks): Ik heb een tweede vraag. Mevrouw Geeraedts, twee en een half jaar geleden waren de Statenverkiezingen. U was lijsttrekker van de VVD en ik was lijsttrekker van GroenLinks. Wij hebben toen samen debatten gevoerd en uiteindelijk hebben de inwoners van Brabant ons allebei gekozen tot lid van Provinciale Staten. Wat geeft u dan het recht om eerder informatie van Gedeputeerde Staten te krijgen dan ik?

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Dat is een heel goede vraag, mijnheer Smeulders. U hebt toevallig de pech dat u niet in de coalitie zit en ik wel.

Het gaat om de vraag wat wij als het belang van Brabant zagen toen wij met dat stuk geconfronteerd werden. Het belang van Brabant was dat wij dit voorbereidingsbesluit konden nemen zonder dat dit tevoren publiekelijk bekend was. Dat was het belang van Brabant. U hebt zelf gezien wat er gebeurd is toen u overal riep: er moet een voorbereidingsbesluit worden genomen.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Ik heb het al een keer gezegd: u vertrouwt ons dus blijkbaar niet, mevrouw Geeraedts. U denkt dat als wij als fractievoorzitters in vertrouwelijkheid worden geïnformeerd het zal uitlekken en dat is niet in het belang van Brabant. Ik denk dat een coalitiegenoot van u dat wel heeft gedaan en dat wij beter te vertrouwen waren.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Ik vertrouw iedereen in deze Staten. Dat is helemaal geen probleem. De praktijk leert echter dat hoe meer mensen op de hoogte zijn van een besluit dat genomen moet worden en dat vergaande consequenties heeft als het van te voren

uitlekt, hoe moeilijker het is om het geheim te houden. De heer Smeulders heeft zelf gezegd dat het kennelijk uitgelekt was. Hopelijk komen wij er ooit achter waardoor het uitgelekt is. Dat had al consequenties, want er zijn al 55 aanvragen ingediend. Wij hebben geleerd dat je zo min mogelijk mensen iets moet vertellen als je in zo'n situatie verkeert. Dat heeft niets met vertrouwen te maken, maar met wat ik net uiteen heb gezet.

De heer **Van Hattem** (PVV): Volgens mij heeft het alles met vertrouwen te maken, mevrouw Geeraedts, zeker als u vooraf stukken ontvangt die eigenlijk strikt vertrouwelijk behoren te zijn. Het intrigeert mij vooral dat u zegt: wij zijn geconsulteerd op de 18de. Door wie bent u geconsulteerd, uit hoofde waarvan en hebt u zich op dat moment niet afgevraagd waarom u alleen samen de twee voorzitters van de andere coalitiefracties geconsulteerd bent?

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Mijnheer Van Hattem, dit is toch een redelijk naïeve opmerking van u. Wij zitten in een coalitie. Wij hebben coalitieoverleg. Vindt u het niet logisch dat een gedeputeerde die in de coalitie zit, ons vraagt wij ervan vinden? Als jullie het al niets vinden, kan ik er beter niet mee komen. Dat is toch logisch? Dat gebeurt toch overal? Dat gebeurt in Den Haag en dat gebeurt in elke gemeente. Hoezo is dat nu zo merkwaardig?

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat is inderdaad merkwaardig. Als het nu een zeer algemeen iets was, maar de stukken en teksten zijn op tafel gekomen. Dat is eigenlijk heel actieve informatievoorziening en reikt veel verder dan een globaal overleg over de richting of de koers die de coalitie wil volgen. Het is flagrant in strijd met het principe van gelijktijdige informatievoorziening. Dat had u als jurist, mevrouw Geeraedts, zeker moeten kunnen doorzien.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Daar hebt u gelijk in, mijnheer Van Hattem. Dat kan ik als jurist ook goed doorzien. Ik ben het dus ook niet met u eens en dat is het verschil tussen u en mij. Omdat het om zo'n belangrijk iets ging, een onderwerp waarmee wij allemaal bezig zijn, vond ik dat wij daarmee geen enkele risico konden lopen. Dat is het enige, maar dat heeft niets te maken met het vertrouwen in de oppositie. Ik vertrouw de hele oppositie.

De heer **Leenders** (PvdA): Voorzitter! Wij hebben nu een rondje gesproken over het consulteren en dat hangt samen met de actieve informatieplicht. Maar er is ook nog een ander punt en dat hangt samen met wat er allemaal gebeurd is in de twee dagen voorafgaand aan het voorbereidingsbesluit, namelijk dat er een heleboel aanvragen zijn ingediend, af of niet af, of alleen maar meldingen, die wij nu juist wilden voorkomen. Dat suggereert dus dat er gelekt is. Niet voor niets heeft de commissaris aangifte gedaan. Laten wij ervan uitgaan dat dit inderdaad gebeurd is. Het gaat ook om de vraag wat er gebeurd is in het proces naar 20 september waardoor dit kon plaatsvinden. Daar gaat mevrouw Geeraedts helemaal aan voorbij.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Dat is een goede vraag van de heer Leenders, maar ik kan daarop geen antwoord geven. Dat is heel duidelijk. Dat is nu in onderzoek.

De heer **Leenders** (PvdA): Dat klopt, u hoeft daar ook geen antwoord op te geven, mevrouw Geeraedts. Maar ik haak een beetje aan op het feit dat u verbaasd bent dat wij hier een debat hebben over het feit dat er zich ernstige zaken hebben voorgedaan die de moeite van een interpellatiedebat zeer waard zijn, die samen kunnen hangen met het proces waarvoor het college verantwoordelijk is. Ik spreek niet alleen u aan maar ook het college.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Prima, mijnheer Leenders. Ik vind het ook bijzonder vervelend dat dit gebeurd is. Ik hoop dat het OM erachter komt hoe het gebeurd is. Wij hadden het over de actieve informatieplicht en ik weet niet of dat lekken ook iets te maken heeft met de actieve informatieplicht.

De **voorzitter**: Dit is geen debat zoals alle andere, dus ik wil best wat ruimte geven om in deze fase wat met elkaar van gedachten te wisselen. Ik bewaak wel de orde, zodat ook de andere fracties in reguliere zin hun inbreng kunnen doen. Ik geef nog één keer de heer Leenders de gelegenheid om te interrumperen en daarna de heer Van der Wel.

De heer **Leenders** (PvdA): Het gaat ons er ook niet om wat onder de rechter is of om wat er nog uitgezocht moet worden, het gaat ons om de vraag wat er in het proces onder verantwoordelijkheid van het college gebeurd is waardoor dit kon gebeuren. Daar gaat het ons om.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Mijnheer Leenders, u kunt mij die vraag steeds stellen, maar dat weet ik ook niet.

De heer **Leenders** (PvdA): Ik stel u die vraag niet, mevrouw Geeraedts, die stel ik aan het college.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Oh, neem mij niet kwalijk.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Het verbaast mij dat mevrouw Geeraedts meteen "ja" zei toen het college kwam met de vraag: zullen wij een voorbereidingsbesluit nemen. Een aantal maanden daarvoor hebben wij een uitgebreid debat gevoerd. Toen hadden wij een besluit kunnen nemen en nu waren enkel de woorden "zullen wij een voorbereidingsbesluit nemen?" voor haar voldoende om "ja" te zeggen. Heel vreemd. Zij krijgt de stukken en heeft iets gezien. Heeft zij dat uitgebreid teruggekoppeld en is het stuk daarna weer aangepast? Dat is allemaal commissiewerk. Mevrouw Geeraedts kan zeggen wat zij wil, maar hierdoor neemt zij plaats in het college en dat is niet de bedoeling.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): En wat is nu uw vraag, mijnheer Van der Wel?

De heer **Van der Wel** (PvdD): U zegt dat het de normaalste zaak van de wereld is om zo samen te werken.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Ik heb net al uiteengezet waarom ik in ieder geval tegen het college heb gezegd: ik vind het juist dat er nu een voorbereidingsbesluit wordt genomen. Nu was het opportuun, want nu kwamen de Verordening ruimte met veel strakkere regels en de BZV in procedure. Op dat moment was het voor iedereen duidelijk dat er hier wat zou gebeuren. Als je zou wachten totdat die verordening of de BZV van kracht zouden zijn, zou je met zwaardere eisen geconfronteerd worden. Dat betekent dat er een hausse -- meer dan de 55 aanvragen die om welke reden dan ook zijn gedaan -- aan bouwaanvragen zou zijn gekomen. Ik denk dat wij dan best grote problemen hadden gekregen met de plannen die wij hadden om naar die duurzame veehouderij te gaan. Toen vond ik het niet, maar nu op dit moment wel. Dat was de aanleiding dat ik bij de consultatie of ik het juist vond om nu een voorbereidingsbesluit te nemen "ja" heb gezegd. Dat is de enige reden.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik heb nog een tweede vraag gesteld, namelijk of uw opmerkingen zijn verwerkt in het voorstel.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Nee, het zag er helemaal goed uit, het was een prima verhaal. Wij konden ons er helemaal in vinden, althans ik want wij hebben het individueel bekeken.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Toch was het een ander stuk.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik hoor u zeggen, mevrouw Geeraedts, dat u alle risico's wilt uitsluiten. Ik wil u graag een wedervraag stellen. Beschouwt u de fractievoorzitters van de oppositiepartijen als een risico en de fractievoorzitters van de coalitiepartijen niet?

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Ik beschouw de fractievoorzitters van de oppositie helemaal niet als een risico. Ik heb u vaak genoeg meegemaakt, mijnheer Van Hattem, ik heb daar zo mijn ideeën over, maar ik beschouw u niet als een risico. Wat ik net zei: hoe groter het aantal mensen is dat op de hoogte is, des te groter wordt het risico dat het uitlekt. Dat wilden wij graag voorkomen in het belang van de provincie Noord-Brabant.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het waren wel allemaal mensen die een klein gezelschap vormen. Zij zitten allemaal in het presidium en hebben allemaal de eed of belofte gezworen, ook in het belang van de provincie Noord-Brabant. Daaraan gaat u eigenlijk voorbij, mevrouw Geeraedts, en dat vind ik toch een kwalijke zaak.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Ondanks dat wij dat allemaal hebben gedaan, is er toch gelekt. Zelfs in kleine kring is er gelekt, laat staan de kring groter was geweest, mijnheer Van Hattem.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat mevrouw Geeraedts de kans krijgt om haar betoog af te maken. Ik wil nog graag twee interrupties toestaan.

De heer **Wijers** (VVD): Ik wil kort reageren op de opmerkingen van de oppositie. Als je als buitenstaander zit de luisteren, vallen je dingen op. De crux van de hele discussie is

dat de oppositie de coalitie kennelijk het recht ontzegt, althans het heel erg vreemd vindt, om regelmatig te worden geconsulteerd door het dagelijks bestuur. Mevrouw Geeraedts heeft al toegelicht dat dit volstrekt normaal is. Ik kan mij dit voorstellen van de PVV en D66, die hebben geen ervaring met regeringsverantwoordelijkheid en dat zal ook nog wel even duren. Maar van mijnheer Leenders verbaast het mij want als er nu één partij is met grote bestuurlijke ervaring dan is dat de Partij van de Arbeid. Of wij nu over monistisch of over een duaal stelsel spreken, het is altijd zo dat als je coalitiepartij bent en je hebt een college zitten dat kan linksaf of rechtsaf kan gaan, er regelmatig met de coalitie wordt overlegd en gevraagd wat die ervan denkt. Dat is normaal consulteren, daar hoeven wij ons helemaal niet voor te schamen.

De heer **Leenders** (PvdA): Als u goed geluisterd hebt, mijnheer Weijers, hebt u gehoord dat de heer Smeulders daarstraks heeft gezegd dat het consulteren in coalitieverband op zichzelf helemaal niets merkwaardigs is en dat vinden wij ook als ervaren bestuurspartij. Daar gaat het dus helemaal niet om.

De heer **Wijers** (VVD): Dat zegt u nu wel, mijnheer Leenders, maar als u dat werkelijk zou menen, zouden wij deze hele discussie niet hebben. Ik kan u nog iets verklappen, wij als coalitie wisten al veel eerder dan de oppositie wat er in het coalitieakkoord stond. Dat is ook zoiets, dat overleg je van tevoren met elkaar. Daarover bent u pas naderhand geïnformeerd.

De heer **Leenders** (PvdA): Wij kunnen hier lang over praten, maar ik heb de indruk dat de heer Wijers, en misschien ook nog anderen van de VVD-fractie, niet helemaal goed begrijpt waar het vanmiddag over gaat.

De **voorzitter**: Mevrouw Lestrade.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Mijnheer van de PvdA, vindt u dat niet een ontzettend slap...

De **voorzitter**: Mevrouw Geeraedts, mevrouw Lestrade heeft het woord.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Ik mag toch nog even reageren, mijnheer de voorzitter?

De **voorzitter**: Nee, ik had het woord aan mevrouw Lestrade gegeven.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Dank u wel, voorzitter! Ik heb twee vragen. Wat vindt mevrouw Geeraedts van de wetenschappelijke opvatting dat er sprake is van machtsmisbruik als de ene helft van PS niet wordt ingelicht en de andere wel als het om belangrijke zaken gaat? Het ging hier om belangrijke zaken.

Mevrouw Geeraedts zei dat zij het niet in al te grote kringen wilde delen, maar zij heeft het blijkbaar wel in kringen gedeeld, want anders had zij de term "niet al te grote kringen" niet gebruikt. Voor ons is dan natuurlijk de vraag in welke kringen zij dat dan wel gedeeld heeft. Zo safe waren die kringen ook niet want er is gelekt. Nog steeds is de vraag: Waarom wij niet?

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Ik ben het helemaal met mevrouw Lestrade eens dat ik het bijzonder jammer vind dat er toch gelekt is. Met "niet al te grote kring" bedoelde ik alleen de fractievoorzitters van de coalitie. Die zijn geconsulteerd zoals wij weten. Ik ben niet alleen geconsulteerd en daarom zeg ik een "niet al te grote kring". Dat zijn de drie fractievoorzitters van de coalitiepartijen.

Ik hoorde mevrouw Lestrade net heel emotioneel zeggen dat het machtsmisbruik is en dat dit schokkend voor haar is dat het college zo optreedt. Ik begrijp daar helemaal niets van, echt niet. Ik zie niet wat het in coalitieverband consulteren en ons op ons verzoek iets voorleggen zodat wij kunnen kijken of het zo kan, machtsmisbruik is. Mevrouw Lestrade, waar haalt u het vandaan?

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Uit de wetenschappelijke literatuur. Het is niet iets wat ik zelf verzin. Dat zou hier niet gepast zijn. Ik kan u het notenapparaat erbij leveren. Ik heb aangegeven dat dit in de wetenschappelijke literatuur machtsmisbruik wordt genoemd.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Ik ben het daarmee dus niet eens.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Ik was aan het woord, voorzitter.

De **voorzitter**: U gaat ook gewoon door.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Ik vind het wel schokkend dat het voor mevrouw Geeraedts zo verbazingwekkend is dat wij ons geschoffeerd voelen als wij niet op tijd worden ingelicht, als er duidelijk sprake is van informatieachterstand. Ik vrees dat het heel moeizaam wordt om daar enig gezond verstand in te krijgen.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): U bent toch gewoon op tijd ingelicht, mevrouw Lestrade? U hebt ook de gelegenheid gehad om het te bekijken. Wij konden echt niet gaan zitten slapen, want de tekst die wij die ochtend allemaal gekregen hebben was aanzienlijk uitgebreider dan wat wij ooit onder ogen hebben gehad als fractievoorzitters van de coalitie. U hebt alle tekst gehad, u hebt alles kunnen bekijken. Op dat moment was iedereen geïnformeerd. Ik begrijp helemaal niet dat u steeds spreekt over een achterstand of machtsmisbruik. Ik moet zeggen dat ik het erg gezocht vind.

De heer **Van Lopik** (VVD): Voorzitter! Nog even ter ondersteuning van mevrouw Geeraedts merk ik op dat wij als fractie in ieder geval niet op de hoogte waren van deze gang van zaken. Dat werd daarstraks gesuggereerd. Het is duidelijk dat het alleen een punt was in dat coalitieoverleg. Dat wil ik nog even ondersteunen.

De **voorzitter**: Ik wil nu eigenlijk mevrouw Geeraedts de kans geven om haar betoog af te ronden, tenzij er heel dringende vraag is.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik heb een laatste korte vraag, voorzitter! Wat verstaat mevrouw Geeraedts precies onder consulteren? Valt daar ook het opgestuurd krijgen van een letterlijke tekst onder?

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Consulteren is inderdaad vragen wat iemand ervan vindt. Als ik zeg ik denk dat het goed om redenen die ik net uiteen heb gezet, maar dat het wel heel goed in elkaar moet worden gestoken zodat er op het moment dat het in de Staten komt niet ergens fouten zitten of wat dan ook, waardoor het voorbereidingsbesluit die avond niet zouden kunnen nemen. Die zekerheid moet er wel komen, anders kunnen wij het er beter niet over hebben. Dat is de reden waarom wij gevraagd hebben ons even die tekst te laten zien.

De heer **Van Hattem** (PVV): Wie zijn "wij"?

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Dat weet u, mijnheer Van Hattem, dat heb ik al gezegd: de fractievoorzitters van de coalitiepartijen!

De **voorzitter**: Als u nu even via de voorzitter spreekt, gaat het net even wat ordelijker. De heer Van Hattem was nog aan het spreken. Valt u hem dan niet in de reden. Dan kan hij zijn vraag afmaken en daarna kunt u reageren, mevrouw Geeraedts.

De heer **Van Hattem** (PVV): Wie zijn "wij"? Dat is namelijk maar steeds de vraag in dit soort constellaties. Waarom vertrouwde u er niet op dat uw eigen gedeputeerde en de ambtelijke organisatie met een fatsoenlijk en houdbaar stuk konden komen? Waarom moest er zo nodig door u en andere fractievoorzitters nog inhoudelijk gekeken worden of de houdbaarheid wel deugde, mevrouw Geeraedts?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik snap niet wat de relevantie van deze vraag is. Misschien kan de heer Van Hattem dat toelichten?

De heer **Van Hattem** (PVV): Normaal kunnen wij erop vertrouwen dat een stuk dat van GS komt fatsoenlijk door de ambtelijke organisatie in elkaar is gestoken. Wij als Staten vertrouwen GS om die uitvoering op poten te zetten. Waarom moet u hier dan interveniëren? Ik vind dat een rare gang van zaken, dat is niet de gebruikelijke handelswijze die wij hier hebben, toch?

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Dan weet u er niets van! Afgezien daarvan, natuurlijk vertrouwen wij het college en het ambtelijk apparaat, maar omdat het om zo'n belangrijk punt ging wilden wij zeker weten dat hier niets mis zou kunnen gaan. Het had best zo kunnen zijn dat de hele oppositie tegen had gestemd maar dan was dat op andere gronden dan de inhoudelijke tekst van het voorbereidingsbesluit. Ik moet u nogmaals zeggen, ik heb daar geen enkele moeite mee. Ik vind het heel gebruikelijk dat het zo gaat, dat kan.

Ik zie ook niet dat daarmee de actieve informatieplicht van GS is geschonden. Daar hebben wij het uiteindelijk over. Alle vragen die mij worden gesteld, zijn wel boeiend, maar wij moeten wel bij het onderwerp blijven.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Uw vice-fractievoorzitter, de heer Van Lopik, zegt nu dat hij namens de fractie wil bevestigen dat zij het niet eerder van mevrouw Geeraedts hebben gehoord. Kunt u dat zelf ook bevestigen, mevrouw Geeraedts?

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Ik was de enige die het wist; sterker nog, ik heb het zelfs niet eens met onze woordvoerder besproken.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Wat vindt u ervan dat de fractievoorzitter van het CDA het wél met een paar vertrouwelingen in haar fractie heeft besproken?

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Mijnheer Smeulders, ik zou zeggen stelt u die vraag aan mevrouw Kerkhof. Dan kan zij die beantwoorden.

Voorzitter! Ik ben nu een beetje van mijn à propos. Ik had een beeld van wat ik allemaal zou zeggen, maar nu zijn er zo veel vragen gesteld dat ik niet weet of ik eigenlijk nog iets toe te voegen heb voor de eerste termijn. Ik denk dat mijn standpunt duidelijk is. Nogmaals, er is niets tegen de oppositie, integendeel. Ik vind zelf overigens dat wij hier een hele fijne oppositie hebben, in die zin dat wij altijd best met elkaar door één deur kunnen komen. Ik vind ook dat wij een redelijke oppositie hebben. Op onderdelen kunnen wij weleens met elkaar van mening verschillen, maar ik heb het nooit op deze manier zo ervaren. Dat verklaart misschien ook mijn verbazing over wat er nu gebeurt. Dat is dan mijn eerste termijn. Ik krijg vast nog wel een tweede termijn.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Voorzitter! Het is naar aanleiding van het debat uiteraard maar ook naar aanleiding van de vele vragen die namens de oppositiepartijen hier aan GS zijn gesteld, dat ik namens het CDA wel het een en ander wil zeggen over het proces en de informatievoorziening.

Laat ik beginnen met namens mijn fractie op te merken dat wij vinden dat de actieve informatieplicht van Gedeputeerde Staten natuurlijk geldt voor het PS, niet alleen voor de coalitie maar ook voor de oppositie. Alle PS-leden behoren ten behoeve van de besluitvorming te beschikken over alle essentiële informatie. Ik denk dat wij daarover in deze zaal absoluut niet van mening verschillen met de oppositie, integendeel.

Ik wil ook een aantal dingen zeggen die ook mevrouw Geeraedts al heeft gezegd, maar in mijn eigen woorden. Het lijkt erop alsof niemand van de huidige oppositie eens aan partijgenoten die lid zijn van een college van B&W of aan een lid van de Tweede Kamer van zijn of haar partij heeft gevraagd hoe het nu eigenlijk gaat met oppositie en coalitie. Ik vraag de oppositie op de vrouw en de man af of zij nu echt dacht dat de fracties van de VVD en de PvdA in de Tweede Kamer niet eerder op de hoogte zijn van kabinetsvoornemens dan de oppositiepartijen. Hebt u nooit gehoord van fractieoverleg met de eigen bewindslieden? Dacht u altijd dat de oppositie daar ook op schoot zat?

De heer **Leenders** (PvdA): Ik heb het gevoel dat mevrouw Kerkhof een beetje om de hete brei heen draait. Volgens mij gaat het hier helemaal niet om. Natuurlijk gebeurt dat, natuurlijk wordt er in coalitieverband met elkaar overlegd. Dat gebeurt in Den Haag, dat gebeurt hier en dat gebeurt in de gemeenteraden. Daar hebben wij het al uitgebreid over gehad, maar daar gaat het volgens mij niet om in deze case. Het gaat hier over het feit dat er dingen zijn gebeurd die wij onwenselijk achten, zijnde dat er een aantal aanvragen

is ingediend terwijl wij dat niet hadden gewild en dat juist hadden willen voorkomen. In dat proces zijn dingen fout gegaan, die wij nu willen uitzuiveren om ervan te leren voor de toekomst. Daar gaat het om. Het gaat wat de hele oppositie betreft niet over het overleg in coalitieverband. De heer Smeulders heeft dat uitdrukkelijk gezegd in zijn eerste betoog.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Het gaat over de actieve informatieplicht. Ik zeg dat ik vind dat de oppositiepartijen natuurlijk recht hebben op dezelfde informatie. Naar mijn stellige overtuiging hebben zij die ook gekregen. Ik wil ook met u spreken over de manier waarop de coalitiepartijen met hun college omgaan, overigens ook uw college, maar wij hebben daar een extra verantwoordelijkheid. Ik kom daarover nog te spreken.

De heer **Leenders** (PvdA): Ik wil het graag hebben over de actieve informatieplicht, maar laten wij ophouden over het feit dat consultatie in coalitieverband niet zou kunnen. Daar gaat het volgens mij niet over.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Dat is voor mij wel erg belangrijk, want naar mijn idee worden wij door de oppositie op een heel indringende wijze geconfronteerd met het feit dat wij overleggen met een gedeputeerde. Zij vindt dat kennelijk bedenkelijk, terwijl ik denk dat voor het goed functioneren van PS het van groot belang is dat een gedeputeerde af en toe bij ons checkt of er draagvlak is bij de eigen coalitiepartijen. Dat is nu precies wat er op 18 september tijdens een regulier coalitieoverleg is gebeurd. Ik verklap absoluut geen geheim als ik u zeg dat wij heel vaak coalitieoverleg hebben, niet alleen naar aanleiding van dit stuk. Wij stemmen met elkaar af en fine tunen zaken juist om het belang van Brabant met elkaar te dienen. Op 18 september is dit dossier dus aan de orde gesteld door de verantwoordelijke gedeputeerde. Ik vind het een uitstekende zaak dat hij dat afcheckt. Ik heb overigens op zijn vraag of er bij ons draagvlak zou zijn, niet direct een antwoord kunnen geven. Dat zeg ik er eerlijk bij. Wat was mijn probleem? Ik ben op 22 maart niet in de gelegenheid geweest hier het Statendebat bij te wonen. Ik weet van mijn fractie dat zij grote problemen heeft met voorbereidingsbesluiten. Ik heb die middag niet kunnen zeggen dat de gedeputeerde bij voorbaat een blanco cheque van mij kreeg. Die uitspraak heb ik niet gedaan. Dat was tegelijkertijd ook mijn dilemma. Wij hebben gezegd: als u er dan toch mee komt, laat het dan in vredesnaam een juridisch helder document zijn zonder fouten. Toen heeft de gedeputeerde ons gezegd dat wij het stuk kregen. Ik zat daar persoonlijk helemaal niet op te wachten. De volgende dag was namelijk het grote schaliegasdebat in de Tweede Kamer en ik had mij daarvoor aangemeld. Ik ben vanaf 's ochtends zeven uur op pad gegaan en het debat ging onafgebroken door tot twee uur 's middags. De gedeputeerde had ons die woensdag al gevraagd om vóór een uur te reageren op het stuk. Ik moet u eerlijk bekennen dat ik het stuk gisteravond voor het eerst heb gelezen. Ik heb het toen niet eens open kunnen maken en heb mij daarvoor 's avonds bij de heer De Boer verontschuldigd en uitgelegd hoe dat kwam. Gisteravond heb ik geconstateerd dat het niet hetzelfde stuk was als wij hier allemaal op de 20ste hebben gekregen. Wij kregen hier zes pagina's en op mijn mail stonden ongeveer 1,5 A4, namelijk sec het voorbereidingsbesluit. Dat zouden wij juridisch kunnen checken en wij hadden de vrijheid om dat te doen met onze woordvoerders.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Mevrouw Kerkhof gebruikt een stortvloed aan woorden. In essentie kijkt de Partij voor de Dieren heel anders aan tegen dualisme dan een aantal partijen in het college. De kernvraag is of mevrouw Kerkhof de beschikking had over informatie waardoor zij een voordeel had in het debat of in de voorbereiding daartoe ten opzichte van andere partijen? Ik denk dat wij alleen maar kunnen controleren dat dit inderdaad het geval was. Ik kan dat staven. Wij hebben dat stuk op het laatste moment in een gesloten envelop gekregen. Ik denk dat ik namens de hele oppositie kan zeggen dat wij er niet in gekeken hebben en het ook niet hebben gezien. Wij moesten over dit belangrijke stuk dat enorm ver strekkend is voor Brabant en de veehouderij en wat ons betreft voor het dierenwelzijn te elfder ure onder grote druk proberen een amendement voor elkaar te krijgen dat houdbaar was. Wij hebben daar enorm veel moeite in gestoken. Het amendement heeft het echter niet gehaald en waarom niet? Ik denk omdat wij daarover geen goed gesprek konden hebben. Als ons dat wel gegund was en wij hadden met andere fracties kunnen overleggen, was volgens ons het voorstel veel beter geworden. Dat heeft de coalitie ons ontnomen door ermee te stemmen. Zij wist wat er stond, al of niet in grote lijnen.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Mijnheer Van der Wel, wat u nu vertelt, is echt je reinste flauwekul. Als wij niet geconsulteerd waren, had u hetzelfde dilemma gehad. U had namelijk onverwachts een voorbereidingsbesluit gekregen en in dezelfde korte tijd uw reactie moeten maken. Het heeft er dus echt niets mee te maken.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Feit is dat de coalitie geïnformeerd was over het voorstel en er op dat moment dus sprake was van een ongelijk speelveld. Wij hadden net als de coalitie in grote lijnen het voorstel willen zien zodat wij een oordeel hadden vellen.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Ik heb net duidelijk gemaakt dat ik geen enkel stuk heb gelezen en in dezelfde positie verkeerde als de heer Van der Wel op 20 september toen hier een besluit genomen werd. Noch mijn fractiegenoten beschikten over dat stuk. Het enige dat ik heb gedaan, dat kunt u mij verwijten maar die ruimte hebben wij wel gekregen van de gedeputeerde, is dat ik enkele fractiegenoten op vrijdagmorgen om kwart voor negen heb geïnformeerd over het feit dat er die dag aan het eind van de vergadering een vertrouwelijk stuk zou komen. Dat kunt u mij verwijten. Daar is ook in de zaal over gepraat door een van onze fractieleden, dat had niet gemogen, maar niemand heeft een stuk gezien, zelfs ik niet. Ik verkeerde in exact dezelfde situatie als u, mijnheer Van der Wel.

De heer **Van Hattem** (PVV): Mevrouw Kerkhof zegt nu dat het gedeeld mocht worden met de woordvoerders van haar fractie en dat dit expliciet duidelijk gemaakt is door de gedeputeerde?

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): U moet mijn woorden niet verdraaien, mijnheer Van Hattem. De gedeputeerde heeft gezegd: ik begrijp dat als u dat stuk niet juridisch zelf wilt beoordelen, u dat doet met de woordvoerders of met een woordvoerder. Dat is aan u. Ik heb daar geen gebruik van gemaakt. Ik vond het gênant om niemand van mijn fractie op

de hoogte te stellen, dus ik heb om kwart voor negen een aantal mensen van mijn fractie mondeling geïnformeerd dat dit stuk zou komen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat is hoogst verbazingwekkend. Want in het presidium is toen om negen uur aan alle fractievoorzitters meegedeeld dat wij niet met onze fracties mochten overleggen. Waarom hebt u op dat moment niet aangegeven dat u een halfuur eerder is verteld dat u wel mocht overleggen met uw fractie?

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Ook dat is niet correct. Het was niet een halfuur eerder. Op de dag dat wij coalitieoverleg hadden, heeft de gedeputeerde gezegd dat wij het stuk dat hij ons nog moest toesturen natuurlijk met onze woordvoerder konden bespreken. Ik heb dat niet gedaan, maar ik vond het vervelend om niemand van de fractie te informeren dat er zo'n stuk zou komen. Ik heb dat op vrijdagmorgen om kwart voor negen alsnog gedaan.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat vonden wij dus net zo vervelend.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Overigens wist u dat, mijnheer Van Hattem, want dat heb ik u in het presidium ook al verteld.

De heer **Kap** (OSN): Mevrouw Kerkhof heeft geschetst hoe het gaat tussen oppositie en coalitie. Ik neem daarvan kennis. Wij als OSN werken ook op basis van vertrouwen met de coalitie. Ik verwijs even naar de vragen die haar fractie mede gesteld hebben en die ingaan op de actieve informatieplicht. Ik heb daarover zelf ook iets gezegd in de eerste termijn. Er staat o.a.: "Verder informeren wij u wanneer er bij een onderwerp sprake is van bijvoorbeeld maatschappelijke aandacht of politieke gevoeligheid." Vindt mevrouw Kerkhof dat hier die actieve -- met de nadruk op actieve -- informatieplicht hier geschonden is?

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Nee, dat vind ik absoluut niet, mijnheer Kap. Ik denk dat u net zoals mijn fractie op vrijdag gelijkelijk bent geïnformeerd en dat u tegelijk met de CDA-fractie over dezelfde stukken hebt beschikt en dat u zich in dezelfde korte tijd als wij moest voorbereiden op het debat dat daarop volgde. Ik denk dus niet dat er in dit geval sprake is van schending van de actieve informatieplicht. Bovendien kan die op diverse wijzen door het college worden ingevuld. U herinnert zich misschien dat mijn fractie daar weleens vragen gesteld heeft over de actieve informatieplicht naar aanleiding van het ontslag van Essent-medewerkers, terwijl wij in het kader van de verkoop van aandelen daarover afspraken hadden gemaakt. Het college heeft zelfs de mogelijkheid om dat te doen via de P&C-cyclus. Het kan op allerlei mogelijke manieren invulling daaraan geven. De heer Kap heeft wel gelijk als hij zegt dat als er sprake is van een informatieplicht het college dan PS gelijkelijk moet informeren en wat mij betreft ook gelijktijdig.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Hoe kunt u dit nu zeggen, mevrouw Kerkhof, terwijl u een minuut geleden zegt dat u een stuk heeft gekregen van GS dat ook met uw woordvoerder mocht bespreken? Dat is iets heel anders dan GS zojuist tegen ons

hebben gezegd. Zij hebben de vragen al twee dagen en hadden die dus picobello kunnen beantwoorden! Vindt u dat ook niet een beetje raar?

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Ik heb daar geen oordeel geven. Ik geef u mijn eerlijke zienswijze op de gang van zaken zoals ik die heb ervaren en daar is geen woord Spaans bij.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Ik wil daarop ook graag reageren. Het is een pittig debat en ik denk dat wij allemaal wel weten waarom. Ik wil wel zeggen dat ik de houding van mevrouw Kerkhof buitengewoon waardeer, hoe zij hier staat, hoe open zij is en het feit dat zij wel toegeeft dat een aantal dingen niet goed is gegaan. Dat maakt het voor ons in ieder geval weer wat makkelijker om dit debat positief te blijven voeren.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Mevrouw Kerkhof, bent u van mening dat wat de informatie betreft de uitgangspositie van oppositie en coalitie in principe gelijkwaardig moet zijn?

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Absoluut.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Of u er gevolg aan kon geven of niet, dat doet er nu niet toe, maar u kreeg van de gedeputeerde een stuk en daar mocht u met uw woordvoerder over spreken, terwijl wij 's ochtends vroeg in het presidium expliciet te horen kregen dat wij er zelfs niet eens met onze woordvoerders over mochten praten dat er een stuk zou komen. Los van het feit dat wij het hele stuk nog niet gezien hadden. Vindt u dat niet een enorm verschil in informatievoorziening? Dacht u toen niet dat het toch raar was dat het nu opeens helemaal niet meer gedeeld mocht worden en waarom zou dat dan zijn?

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Ik moet heel eerlijk bekennen dat ik dat niet een vreemde gang van zaken vond. Bij iedereen die te maken krijgt met een mededeling over een voorbereidingsbesluit gaan in feite alle lichten op rood staan. Je weet dat er een heel belangrijk besluit genomen moet worden dat enorme maatschappelijke consequenties kan hebben. Dat hebben wij gezien in maart toen hier een enorm aantal bouw aanvragen binnenkwam, meer dan 300 heb ik begrepen. Je weet dus dat het heel erg gevoelig ligt, dat het ook niet strookt met de doelstellingen die je als PS nastreeft, namelijk een zorgvuldige duurzame veehouderij. Je wilt absoluut niet dat het uitlekt naar buiten, dus wij gaan er allemaal uitermate prudent mee om. Dat is ook de reden dat ik pas op vrijdagmorgen mijn eigen fractie heb geïnformeerd. Ik wil niet de oorzaak zijn van mogelijke uitlekken. Dat het toch gebeurd is in deze zaal vind ik uitermate vervelend.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Ik weet niet of het in deze zaal gebeurd is of elders. Daar laat ik mij niet over uit. Dat zal onderwerp van onderzoek zijn.

Nogmaals het feit dat de coalitiepartijen vooroverleg hebben met hun college is logisch, maar daarbij speelt timing een belangrijke rol. Als het gaat om een besluit dat over drie weken genomen moet worden en de coalitiepartijen krijgen van te voren informatie en daar zit een week tussen, is dat niet cruciaal. Wat hier het probleem veroorzaakte, was

dat de coalitiepartijen beduidend eerder over die informatie hebben kunnen beschikken dan de oppositiepartijen die het stuk echt pas hier in de zaal kregen. Dat u het zelf later geopend heeft, doet er even niet toe, mevrouw Kerkhof. Het gaat om het principe. U had toegang tot die informatie. En het gaat ons om het feit dat de toegang tot die informatie op dit cruciale moment voor u eerder geregeld was. Het is logisch dat er vooroverleg plaatsvindt. Daar hoort u helemaal niemand over, maar in dit geval gaat het om de timing. Begrijpt u dat wij daar moeite mee hebben?

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Dat begrijp ik heel erg goed. Toch denk ik dat het niet anders had gekund. Als de gedeputeerde bij de coalitiepartijen naar draagvlak wil informeren, kan hij het niet anders doen dan hij gedaan heeft. Ik denk dat het op een uitstekend moment is gebeurd, namens in het vaste coalitieoverleg op de woensdag die voorafgaat aan de Statenvergadering. Het is dus geen enorme lange tijd eerder maar vlak ervoor. Het stuk hebben wij pas donderdagmorgen vroeg aangeleverd gekregen, zo heb ik gisteravond geconstateerd, en dat is dus een dag van te voren.

De heer **Van Hattem** (PVV): Had mevrouw Kerkhof het niet chiquer gevonden als op hetzelfde moment of direct nadat de coalitiepartijen waren geïnformeerd de oppositiepartijen direct waren geïnformeerd en niet pas een paar dagen later?

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Daar moet ik nog eens over nadenken, mijnheer Van Hattem. Ik begrijp dat dit u heel erg hoog zit, maar ik moet zeggen dat je in het kader van het reguliere coalitieoverleg dat wij natuurlijk als drie fracties met onze gedeputeerde hebben, weleens dingen met elkaar deelt die niet direct met anderen worden gedeeld. Ik vind dat heel normaal en uitermate dienstbaar aan een goede besluitvorming in deze Staten en dienstbaar aan het Brabantse belang. Ik moet u eerlijk zeggen dat ik mij helemaal niet schuldig voel omdat ik die woensdag tijdens het coalitieoverleg niet meteen tegen de gedeputeerde heb gezegd: Denk erom, mijnheer De Boer, u moet ook de andere fracties nog even informeren. Nee, dat vind ik eerlijk gezegd te veel gevraagd van mij.

De heer **Van Hattem** (PVV): U ziet het als regulier coalitieoverleg, maar ik kan mij niet voorstellen dat binnen normale dualistische verhoudingen het delen van een expliciete tekst van een voorbereidingsbesluit gezien kan worden als regulier coalitieoverleg. Het is een stap die veel verder gaat. Hoe ziet u dat dan?

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): In het coalitieoverleg is geen tekst over tafel gekomen. Het is een mondelinge informatie-uitwisseling geweest op die woensdag. Ik had zelf geen behoefte aan een tekst. Dat heb ik ook uitgesproken, want ik wist dat ik geen tijd had om die te beoordelen. Ik had immers een afspraak om die dag naar Den Haag te gaan. Ik wilde de tekst ook niet doorsturen naar de woordvoerder. Je moet sowieso uitkijken om vertrouwelijke stukken over de mail te sturen, zeker nu wij de NSA-problemen hebben gelezen.

De **voorzitter**: Obama wist het.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Ja, die was absoluut geïnteresseerd.

Sorry, mijnheer Van Hattem, ik ben even uw vraag kwijt. Kunt u die even herhalen?

De heer **Van Hattem** (PVV): Of het nu op woensdag of op donderdag krijgt, u krijgt in het kader van een coalitie overleg een stuk aangereikt en krijgt letterlijk te horen wat er gaat gebeuren. Vindt u dat passen binnen de normale dualistisch verhoudingen? Zeker als u zelf al een vorm van inspraak krijgt op het stuk, is het eigenlijk al een vorm van monisme in plaats van dualisme zoals wij hebben afgesproken.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Ik heb dat toch een beetje anders opgevat, moet ik u eerlijk zeggen. Nogmaals, het waren niet dezelfde stukken als die vrijdag zijn uitgedeeld. Het was een veel beknopter en meer een typisch juridisch stuk dan het voorbereidingsbesluit zelf. Ik ben geen jurist en kon dat niet echt op zijn juridische merites beoordelen. Mevrouw Geeraedts kan dat wel en ik heb er veel vertrouwen in dat zij dat goed kan. Zij en wij hebben het toegestuurd gekregen. Ik heb er geen gebruik van kunnen maken en zou dat waarschijnlijk ook niet gedaan hebben als ik wel aanwezig was geweest. Ik heb die specialistische juridische kennis immers niet, dus ik zat er eerlijk gezegd een beetje mee. Wat mij betreft was het overbodig.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter! Ik wil mevrouw Kerkhof even op het volgende wijzen. Zij heeft het juist verwoord. Toen wij geconsulteerd werden, heeft zij niet onmiddellijk gezegd: ja fijn, voorbereidingsbesluit, doe maar. Nee, toen moest u nadenken. Het is heel logisch dat op dat moment geen van de drie fractievoorzitters hebben bedacht om de andere partijen in de Staten te gaan informeren. Het stond immers nog helemaal niet vast of op die vrijdag het voorstel ook werkelijk gedaan zou worden. Het definitieve besluit om het aan de Staten voor te leggen, is genomen op vrijdagochtend om half negen. Naar mijn idee behoort de actieve informatieplicht in te gaan op het moment dat een college besluit om een voorstel aan de Staten voor te leggen. Op dat moment behoren alle Statenleden in gelijke mate geïnformeerd te zijn. Als u die heilige informatieplicht zo belangrijk vindt, hebben wij wel een probleem met fractievoorzitters die hun eigen fractie niet informeren als het gaat om de actieve informatieplicht, maar dit is een grapje!

De **voorzitter**: Daar moeten wij mee uitkijken vandaag!

De heer **Van Hattem** (PVV): Goed dat er even expliciet wordt gezegd dat het een grapje is!

De heer Heijmans zegt dat pas op vrijdagochtend het besluit genomen is om het aan de Staten voor te leggen. Ik heb volgens de gedeputeerde straks iets anders horen zeggen. Hij heeft duidelijk gezegd dat het zijn voornemen was om het die vrijdag aan PS voor te leggen. Het voornemen was dus al veel langer bekend?

De heer **Heijmans** (SP): Het is in het college besproken en toen is gezegd dat er wel gekeken moest worden of het voorstel voldoende draagvlak heeft. Is dat niet het geval, dan wordt het niet aan de Staten voorgelegd. Dat lijkt mij de reden tot consultatie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Had in uw visie dan volgens gezonde dualistische verhoudingen die consultatie dan niet gewoon met heel PS kunnen plaatsvinden in het presidium op vrijdagochtend?

De heer **Heijmans** (SP): Dat lijkt mij niet verstandig. Stel dat wij daarover op vrijdagochtend voor de eerste keer waren begonnen, dan hadden wij nog juridische adviezen moeten inwinnen. Wij waren nu om kwart over elf klaar, maar ik kan zo uitrekenen dat wij die dag niet tot het nemen van een voorbereidingsbesluit waren gekomen.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Ik heb een reactie op de opmerking van de heer Heijmans. Dat had natuurlijk ook voorkomen kunnen worden door ons twee dagen eerder uit te nodigen. Wij weten allemaal dat alle oppositiepartijen eigenlijk voor waren. Als u had gedaan wat u altijd zou doen, mijnheer Heijmans, dan waren er al. U zou juist heel blij met ons geweest zijn.

De heer **Heijmans** (SP): Mijnheer Smeulders, ik vraag mij op zo'n moment af of het nu theater is of dat u dit werkelijk meent. Het college is de club mensen die het bestuursakkoord van de drie coalitiepartijen uitvoert. Denkt u nu echt dat daarmee geen overleg en afstemming plaatsvindt? Dat begrijpt u toch wel? Ik heb verschillende colleges gekend waar uw partij ook inzit, mijnheer Smeulders, en daar gaat het echt niet anders.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Ik begrijp als geen ander dat er coalitieoverleg plaatsvindt. Volgens mij is er echter een fundamenteel verschil tussen coalitieoverleg dat plaatsvindt nadat Gedeputeerde Staten een stuk sturen aan Provinciale Staten en waarin afstemming plaatsvindt over hoe iedereen het ziet en de situatie waarin de romp van een heel belangrijk stuk slechts aan drie partijen in plaats van aan alle tien partijen wordt voorgelegd, terwijl u draagvlak zo belangrijk vindt, mijnheer Heijmans.

Mag ik u daar nog een vraag over stellen? Ik ben nu ongeveer zeven jaar actief in de provinciale politiek. Toen ik hier binnenkwam als burgercommissielid was u de grote oppositieleider. U had de meeste ervaring en ik had echt respect voor wat u deed. U probeert ons nu allerlei verwijten te maken, maar mag ik u een vraag stellen? Als u hier op mijn plaats had gestaan, had u dan ook niet wat vraagtekens gehad bij hoe dit is gegaan?

De heer **Heijmans** (SP): Nee, nee, omdat hier de grootste monist uit deze Staten staat, ik hier in de Staten menig pleidooi gehouden heb voor het behoud van het monisme en tegen het verderfelijke dualisme, ik mij er altijd van bewust geweest ben dat als een college niet om de twee maanden wil vallen, het vooral moet overleggen met de coalitiepartijen. Dat is iets anders dan dat ik in het verleden gevonden zou hebben dat het college informatie moet verstrekken aan coalitiepartijen die zij niet verstrekt aan oppositiepartijen. Mijn insteek is dat er hier absoluut geen sprake is van schending van de actieve informatieplicht.

De **voorzitter**: Ik geef de heer Kap en de heer Van Hattem de gelegenheid om nog één vraag aan de heer Heijmans te stellen. Daarna gaan wij terug naar mevrouw Kerkhof en vraag haar haar betoog af te ronden.

De heer **Kap** (OSN): Mijnheer Heijmans, volgens mij zei u net dat de actieve informatieplicht pas ingaat op het moment wanneer er Statenvoorstellen worden voorgelegd? Klopt dat inderdaad en wat verstaat precies onder actieve informatieplicht?

De heer **Heijmans** (SP): Je zou kunnen zeggen dat die eigenlijk moet ingaan op het moment van een beleidsvoornemen van een college, maar u gelooft toch ook niet dat dit echt zo gebeurt, mijnheer Kap? Ik vind het belangrijk dat er op het moment dat er een besluit genomen is door het college om een voorstel aan de Staten voor te leggen alle fracties over dezelfde informatie beschikken.

De heer **Kap** (OSN): Dat is inderdaad een heel natuurlijk moment, maar ik vind wel dat de heer Heijmans die actieve informatieplicht een beetje verengt. Ik vind dat wanneer er een beleidsvoornemen is met een duidelijk maatschappelijk belang PS integraal geïnformeerd moet worden.

De heer **Heijmans** (SP): Ik ken ook wel fracties die hier overleggen met de gedeputeerde over een voorstel dat zij willen gaan doen. Dat is ook een beleidsvoornemen, maar dat wordt toch ook niet met ons allemaal gedeeld?

De **voorzitter**: Ik stop dit debatje nu.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat is geen beleidsvoornemen van GS, maar dat terzijde. Ik hoorde de heer Heijmans net zeggen dat draagvlak ontzettend belangrijk is. Dat was in ieder geval de reden dat hij het overleg nuttig vond. Nu hoor ik mevrouw Kerkhof echter zeggen dat zij niet eens zeker wist of er wel draagvlak was bij haar partij. Waarom zijn u en uw college waartussen schijnbaar zo'n innig monistisch overleg plaatsvindt, dan niet actief gaan zoeken naar steun bij de oppositie door de informatie op gelijke voet te delen?

De heer **Heijmans** (SP): Dat was op dat moment niet nodig omdat mevrouw Kerkhof duidelijk te kennen gaf dat zij er in principe positief tegenover stond, maar er nog niet zeker van kon zijn dat zij de steun van de CDA-fractie zou krijgen. Als je als coalitiepartners vertrouwen in elkaar hebt, moet je elkaar ook de tijd gunnen.

De **voorzitter**: Mevrouw Kerkhof rondt haar betoog af.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Ik wil nog een opmerking maken over de Verordening ruimte in relatie tot de bouwstop voor de geiten- en schapenhouderijen. Er was een vraag hoe dat proces precies gelopen is.

In een van de daar vlak aan voorafgaande coalitie-overleggen of misschien tijdens hetzelfde hebben mevrouw Geeraedts en ik gesproken over het feit dat die bouwstop er nog steeds was. Ik heb gezegd dat die eigenlijk zou moeten ophouden omdat wij de

Verordening ruimte in procedure aan het brengen zijn met een beleidsrijke wijziging en die hoort daar niet bij, terwijl dat eigenlijk wel zou moeten want de BZV is in ontwikkeling. Dat is toegezegd. Mevrouw Geeraedts heeft vervolgens heel verstandig ambtelijk geïnformeerd hoe snel dat zou kunnen om dat nog mee te laten wegen. Zij heeft naar ons teruggekoppeld dat dit misschien wel heel snel zou kunnen. Er is dus ook overleg geweest met de gedeputeerde over de vraag of dat niet gewoon zou kunnen worden meegenomen. Zo is dat gelopen. Het initiatief lag bij ons. De gedeputeerde zei dat hij dacht dat hij het misschien wel mee kon nemen maar het nog even zou uitzoeken. Dat is gebeurd. U hebt het voorstel gekregen en wij zijn gelijk geïnformeerd.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Het is een prachtig verhaal. Er is een voorbereidingsbesluit en daar worden weer extra onderdelen bijgehaald waar de oppositie niets van weet. Die staat met 1-0 achter. Mevrouw Geeraedts stelt ter plekke de vraag aan de gedeputeerde en de gedeputeerde komt met een pasklaar antwoord en met een voorstel hoe dit gerealiseerd kan worden. Wij zijn principieel tegen dit voorstel, maar wij staan ook in die informatievoorziening 1-0 achter op het moment dat wij hier een besluit nemen waarover wij niet geïnformeerd zijn. Het doet mij een beetje denken aan het verhaal van het dak repareren in Helmond. Er wordt iets gevraagd aan het college en het college komt met een voorstel. Ik dacht dat je dat zelf op papier moest zetten samen met de ambtenaren. Dat hebben wij in eerste instantie ook moeten doen bij het voorbereidingsbesluit. Je kunt niet zomaar aan het college vragen om dat voor te bereiden.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Ik begrijp dat u nu boos bent, mijnheer Van der Wel, omdat u de kans hebt gemist om zelf die vraag te stellen. Ik begrijp niet waarom u ons dat verwijt maakt. Als wij vinden dat zoiets moet worden opgelost, stel je die vraag aan je gedeputeerde. Als hij de ambtelijke oplossing dan ter plekke meebrengt, zijn wij blij. Wij wisten niet van te voren dat die oplossing zou komen. Is dat duidelijk?

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Mevrouw Kerkhof, ik waardeer uw openheid in bepaalde zaken. In het presidium werd gezegd: wij krijgen nu een heel geheim stuk, daar mag je met niemand over praten. Iedereen hield zijn mond dicht en wij dachten het is wel heel erg geheim, maar het was allang besproken in de coalitie. Als zij dat toen hadden gezegd, hadden wij het geweten. Pas toen in het volgende presidium naar buiten kwam dat er over en weer gesproken werd, sloeg de vlam in de pan en kregen wij dit toneelstuk!

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Wat is uw vraag, mijnheer Mondriaan.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Waarom is tijdens dat eerste presidium niet gewoon verteld dat jullie het al wisten? Dan was dit allemaal niet gebeurd.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Ja, dat had misschien gekund, maar ik zag geen enkele aanleiding om dat te doen, met alle respect.

Wij verwachten dat na dit debat, hoe het ook afloopt, fractievoorzitters van coalitiepartijen niet meer eerder op de hoogte worden gesteld van voorbereidingsbesluiten. Ik kan u zeggen, voorzitter, dat het CDA dat zeer toejuicht.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter! Na heel wat interrupties en al een heleboel termijnen heb ik eigenlijk niet zo heel veel meer toe te voegen. Ik wil echter nog eens duidelijk maken dat hier een overtuigd monist staat en dat is niet voor niets. Ik heb altijd geweten dat dualisme wel heel leuk lijkt, maar vaak veel monistischer is dan wij denken. Ik heb 24 jaar ervaring in de oppositie als gemeenteraadslid, ik heb 16 jaar in deze Staten in de oppositie gezeten en ik mij nooit illusies gemaakt dat coalitieoverleggen niet zouden bestaan, dat er niet afgestemd werd tussen college en coalitiepartijen; ik heb dat altijd verstandig gevonden. In die zin moet ik een beetje mijn excuus maken aan de PvdA. Toen de heer Leenders met zijn betoog begon, had ik de indruk dat zijn verwijt zich vooral richtte op het feit dat de coalitie overleg had gehad, maar ik begrijp dat dit niet de reden was van zijn woede. In die zin wil ik hem oprecht mijn excuses aanbieden, ik had daar niet op moeten reageren, mijnheer Leenders.

Even terugkomend op wat er nu werkelijk gebeurd is op die woensdag van het coalitieoverleg. Dat was op 18 september. Ik heb dat heel nadrukkelijk ervaren als een consultatie, als het stellen van een vraag. De vraag luidde: als het college met een voorstel komt tot een voorbereidingsbesluit, zou u dat dan kunnen steunen. Dan doet zich het fenomeen voor dat het stellen van een vraag tegelijkertijd het geven van informatie is. Ik heb in het begin van het betoog van de heer Smeulders niet voor niks die vraag gesteld. Op het moment dat het college dat vraagt, kan ik bedenken dat het van plan is om misschien met een voorbereidingsbesluit te komen. Vervolgens is het dan ook logisch dat de coalitiepartijen niet zeggen dat zij het hartstikke leuk vinden om dat te horen, dat zij het goed vinden en wij zien elkaar vrijdag weer. Zoals mevrouw Kerkhof al duidelijk heeft aangegeven, leidt een dergelijke vraag tot bedenkingen, tot de opmerking die mevrouw Geeraedts heeft aangehaald, dat het juridisch wel goed in elkaar moet zitten. Op dat moment waren er nog veel vragen en wat het nog niet zeker dat er binnen de coalitie een draagvlak was voor een voorbereidingsbesluit. Daarvoor is ons een heel beperkt stuk toegestuurd, een heel ander stuk dan hier op vrijdag heeft voorgelegen. Naar mijn idee is eigenlijk in de loop van donderdag duidelijk geworden dat er op grond van dat stuk voldoende vertrouwen was bij de drie coalitiepartijen om met een dergelijk voorbereidingsbesluit in te stemmen. Op grond daarvan heeft het college op vrijdagochtend om half negen definitief besloten een voorbereidingsbesluit voor te leggen aan deze Staten. Stel dat het CDA had volhard, de VVD bezwaren had gehouden en het niet tot een voorstel aan deze Staten was gekomen, was er dan sprake geweest van tekortschieten in de actieve informatieplicht? Volgens mij niet, volgens mij kan dat pas op het moment dat het college besluit, een standpunt inneemt, met een voorstel komt en vervolgens maar een deel van de Staten informeert. In die zin is er volgens mij geen sprake van schending van de actieve informatieplicht.

De heer Kap vraagt zich af of de actieve informatieplicht niet verder gaat en of er al niet op grond van beleidsvoornemens informatie moet worden verstrekt. Mijnheer Kap, u bent een beetje bekend in gemeenteland. Ziet u voor zich dat het college bij een eerste schets van een bestemmingsplan al met omwonenden en buurtbewoners gaat praten? Men gaat over het algemeen pas informeren als er een plan ligt, als er iets ligt wat waarschijnlijk ingediend gaat worden.

Voorzitter. Ik kan mij voorstellen dat wij het misschien iets anders zouden doen mocht zich zo'n situatie nog eens voordoen, maar ik vind dat er op wezenlijke punten geen

fouten zijn gemaakt door het college, dat partijen in deze Staten niet ongelijk zijn behandeld, er geen schending is geweest van de actieve informatieplicht en dat wij uiteindelijk op die vrijdag nog net op tijd een heel goed besluit hebben genomen. Dat telt voor mij!

De **voorzitter**: Ik kan mij voorstellen dat het college behoefte heeft aan beraad over de beantwoording. Dat valt mooi samen met de actieve voedingsplicht. Ik zie dat een aantal van u wel behoefte heeft aan iets. Ik heb van de griffie begrepen dat u een klein hapje kunt eten op het Statenveld.

Ik vraag even aan het college en aan de gedeputeerde in het bijzonder hoeveel tijd hij nodig heeft om de beantwoording voor te bereiden.

De vergadering wordt van 18.00 uur tot 18.30 uur geschorst

De **voorzitter**: Aan de orde is de tweede termijn van de zijde van het college. Het woord is aan gedeputeerde De Boer.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Het debat naar aanleiding van de eerste termijn van de zijde van het college heeft voor mij een aantal inzichten bevestigd. Ik zie dat bij een aantal Statenleden een gevoel van irritatie is ontstaan, een gevoel van rechtsonzekerheid of van feilen in het recht en ik zie ook dat zij betrokken willen zijn en blijven bij het debat en dezelfde informatie willen hebben. Er zat nog een juridische component bij en dat was het fenomeen lekken. Ik denk dat ik op deze manier de zaken die uitdrukkelijk door de Staten zijn verwoord eruit gehaald heb. Ik wil daaraan graag aandacht besteden als u mij dat toestaat.

Ik merk dat er geen enkel causaal verband is tussen de discussie over het fenomeen lekken en het coalitieoverleg dat heeft plaatsgevonden. Dat is ook nooit de bedoeling geweest. Het doel van het coalitieoverleg was niet meer dan te consulteren om te weten hoe wij in het proces zaten. U weet immers dat wij in het voorbereidingsbesluit niet alleen sec het besluit genomen hebben om de stop erop te zetten, zoals sommigen dat noemen, maar wij hebben ook gekeken hoe wij een doorbreking konden maken voor goedwillende ondernemers. Met name dat laatste is een uitermate belangrijk onderdeel in de beoordeling en de weging van dat proces door het college. Dat was ook de reden voor die consultatie. Dat alleen was de bedoeling. Het was niet de bedoeling om het zo klein mogelijk te houden, maar wel om eens goed met elkaar door te praten over de vraag of wij in dit proces zodanige besluiten kunnen nemen dat het blijft lopen zoals wij ons hebben voorgenomen. Die overwegingen zaten er achter en onder. Ik doe dat met ontzettend veel energie, veel passie en soms ook met emotie en ik wil dat ook zo doen. Ik kan u verzekeren dat het landbouwdossier voor Brabant een heel kwetsbaar dossier is. Het is belangrijk voor Brabant omdat iedereen, ook de rest van Nederland en ook onze minister en staatssecretaris, meekijkt wat wij hier aan het ontwikkelen zijn. De hypotheek op dat proces is groot.

Degenen die bij het Ruwenbergberaad waren hebben ook gezien dat in dat heel brede spectrum van belangen het iedere keer uitermate complex is om die weg met elkaar te bepalen die het grootst mogelijke draagvlak in de samenleving heeft. Daarin past zo'n moment van een voorbereidingsbesluit. De heer Smeulders heeft ook zelf erop gewezen

dat dit ook al in het voorjaar aan de orde is geweest en waarom? De reden dat de heer Smeulders en anderen dat toen hebben voorgesteld was precies dezelfde reden als die ik nu uitspreek. Hoe kunnen wij met z'n allen bereiken dat ook agrarische ondernemers begrijpen dat zij de goede kant op moeten gaan en hoe kunnen wij ondernemers die echt vooruit willen en kunnen, belonen? In dat ingewikkelde proces heeft het college geprobeerd de juiste beslissingen te nemen. Uiteindelijk is het voorbereidingsbesluit unaniem aangenomen en ik was daar apetrots op. Het betekende namelijk dat wij in deze Staten de handen in elkaar hadden geslagen om die stap te kunnen zetten. De heer Heijmans heeft met zijn betoog precies aangegeven waar het staatsrechtelijk om gaat. Ik denk dat anderen dat ook hebben willen zeggen, maar bij de heer Heijmans heb ik het zeker gehoord. Hij heeft gezegd dat wij met elkaar dat proces zijn ingegaan en dat het college uiteindelijk op 20 september om half negen 's ochtends het besluit neemt om het finale stuk aan de Staten voor te leggen. In dat proces hebben wij gezegd dat het vertrouwelijk moest blijven. Dat is die ochtend ook duidelijk gebleken in het vertrouwelijk deel van het presidium. Toen heeft de voorzitter van het college de Staten uitgenodigd om namens het college te vertellen welk besluit er op die betreffende ochtend was genomen.

Terugkijkend beseffen wij dat het college nog alerter moet zijn in dit soort procedures om ervoor te zorgen dat iedereen in positie blijft voor die majeure onderwerpen die Brabant aangaan. Sinds het aantreden van deze Staten zijn wij met elkaar in discussie over dat landbouwdossier. Het betekent wel dat wij zeer prudent moeten zijn om te voorkomen dat dit soort discussies achteraf moeten plaatsvinden, terwijl wij eigenlijk allemaal achter het besluit stonden. De consultatie heeft achteraf verwarring gezaaid, maar staatsrechtelijk gezien konden wij het op deze manier doen. Als ik luister naar het debat van zo-even moet ik constateren dat de politieke cultuur ook heel belangrijk is voor de besluitvorming. Wij moeten het niet alleen staatsrechtelijk beschouwen maar ook naar de inhoud kijken en naar de politieke cultuur die deze Staten wensen. Het siert Brabant dat de oppositie en de coalitie op zo'n moment de handen in elkaar willen slaan. Het laatste wat het college zou willen is die handen uit elkaar trekken. Het gaat uiteindelijk om Brabant. Als dat niet goed gegaan is in de communicatie is dat een excuus waard, mevrouw Lestrade. Terecht dat u dat heeft gezegd. Je moet samen constateren waar het niet goed gaat. Ik ben er stellig van overtuigd dat het moment waarop het college ten finale besluit om het te gaan doen -- vrijdagochtend om half negen -- het moment is waarop het college alle Statenleden gelijktijdig en op een gelijkwaardige manier dient te informeren. Dat is ook gebeurd. Het proces daarvoor betrof het politieke handwerk waarmee je probeert om zo veel mogelijk resultaat voor Brabant te halen.

Ik denk dat in de debatten van zo-even al heel veel aanvullende vragen zijn beantwoord door de verschillende mensen op het spreekgestoelte. U moet het mij zeggen als het niet zo is.

Ik wil in tweede termijn nadrukkelijk opmerken dat dit proces voor Brabant zeer belangrijk is en dat wij met zijn allen vooruit moeten. Het komende kwartaal moeten er veel beslissingen genomen worden en veel debatten worden gevoerd om uiteindelijk het beste te doen. Het landbouwdossier gaat ons allen aan. Dat proberen wij met politiek draagvlak maar op een prudente wijze te doen. De Staten hebben hun mening hierover geventileerd. Nogmaals staatsrechtelijk kon het zo, maar de politieke cultuur vereist blijkbaar dat er nog meer in wordt geïnvesteerd. Ik denk dat wij komende maanden op

verschillende podia met elkaar verder kunnen spreken over de vraag welke actieve informatieplicht de politiek terecht vraag en eist. Wellicht kunnen wij deze casus daar inbrengen.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voordat wij aan de tweede termijn beginnen, heb ik nog een heel concrete vraag aan de gedeputeerde. Wij hebben eergisteren onze vragen naar de voorzitter opgestuurd, met het verzoek die door te geleiden naar GS zodat wij vandaag een goed debat zouden kunnen hebben.

De gedeputeerde heeft in reactie op mijn vragen gezegd dat het overleg op die woensdagmiddag in strikte vertrouwelijkheid met die fractievoorzitters heeft plaatsgevonden. De fractievoorzitter van het CDA heeft zojuist in haar eerlijkheid gezegd dat de gedeputeerde heeft gezegd dat de stukken die hij een dag daarna aan deze drie fractievoorzitters heeft toegestuurd, besproken mochten worden met de woordvoerders. Waarom heeft de gedeputeerde dat daarstraks niet tegen ons gezegd?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Ik heb daarstraks op de vragen van de oppositie verwoord door de heer Smeulders aangegeven, dat wij met de drie fractievoorzitters gesproken hebben onder de voorwaarde van vertrouwelijkheid. Die vertrouwelijkheid was er niet op gericht om te voorkomen dat er naar buiten gesproken zou worden, maar die vertrouwelijkheid zat in het proces waarmee wij met elkaar keken of wij de goede dingen aan het doen waren en of er draagvlak was. Ik heb inderdaad gezegd dat ik niet kan verbieden als een of meer van de drie fractievoorzitters daarover willen praten met hun woordvoerder. Ik heb gezegd dat het vertrouwelijk is en meer kon ik op dat moment ook niet opleggen. Ik ben in dat overleg gewoon een gedeputeerde met een portefeuille. Ik heb niet de mogelijkheid om zoals de voorzitter van de Staten in het presidium heeft gedaan om rechtsgeldige vertrouwelijkheid op te leggen. Ik heb gevraagd om op die manier vertrouwelijkheid te betrachten. Iedereen weet immers dat breder verspreiden consequenties heeft. Nogmaals, ik heb u geïnformeerd over het aantal aanvragen dat gedaan is. Ik kan geen causaliteit leggen tussen dat gesprek en die aanvragen. De voorzitter van het college heeft daarover een vraag aan justitie gesteld.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Ik verbaas mij een beetje over dit antwoord, maar het is tenminste een antwoord. In de eerste termijn van de Staten zijn heel veel vragen gesteld. Als ik deze vraag niet had gesteld, had u geen enkele vraag beantwoord, mijnheer De Boer. U hebt een beetje zalvend verhaal gehouden en gezegd dat het college het toch wel een beetje vervelend vindt.

Ik heb nog een concrete vraag. U hebt straks in uw reactie aangegeven dat er een verschil is tussen u als gedeputeerde die 's ochtends in het presidium samen met de commissaris van de Koning alle fractievoorzitters informeert en u als een van de aanvoerders van een coalitiepartij. Kunt u mij zeggen wie de aanvoerders zijn van de coalitiepartijen en wat het verschil is tussen een aanvoerder van een coalitiepartij en een gedeputeerde?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Het zit misschien in het woordgebruik en het heeft geen enkele juridische status. Wij hebben met elkaar afgesproken dat als wij overleg plegen van elke partij aanwijzen wie er zeker aanwezig moet zijn en wie de plaatsvervanger is.

Wij doen dat om het wat praktisch te maken in onze drukke agenda's. Als ik dat aanvoerder heb genoemd, is dat een way of speaking. U hebt al gezien dat er een paar handen in de lucht gestoken zijn hier achter de collegetafel om aan te geven wie zich aanvoerder acht. Het is niet meer dan een werkafpraak die wij met elkaar hebben gemaakt over wie op welk moment aanwezig is.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): U bent altijd gedeputeerde en het maakt niet uit of u als gedeputeerde praat met drie fractievoorzitters of met de leden van het presidium.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Jawel.

De heer **Smeulders** (GroenLinks): U moet eerlijk zijn.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Ik ben altijd eerlijk, mijnheer Smeulders. Ik trek het mij aan als u zegt ik niet eerlijk zou zijn. Dat ik zalvend spreek, zit misschien in mijn stem en komt misschien door mijn verleden. Bij het presidium zit ik als lid van het college. Dat is wat ik probeer aan te geven. Mij is verzocht om op dat moment in het presidium te spreken over het besluit dat in mijn tas zit.

Als ik bijvoorbeeld hier in kamer 127 met collega's aan tafel zit, bijvoorbeeld met collega Van den Hout, en met u een gesprek voer over de ecologische hoofdstructuur (EHS) en kaartaanpassingen, zit er op dat moment geen college aan tafel. Nee, dat zijn twee gedeputeerden die op dat moment zonder collegebesluit in de tas met u of anderen bespreken hoe zij het beste met de EHS of met een kaartaanpassing kunnen omgaan, welke problemen er zijn, welk dispuut en hoe kan een en ander verbeterd worden of knelpunten weggenomen worden. Dat is het verschil dat ik heb proberen te maken in mijn beantwoording van uw vragen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik vind het wel opvallend. De gedeputeerde zegt dat dit niet namens het college was. Ik vraag mij dan wel af wie van het college op de hoogte waren van de consultatie -- ik weet niet of de gedeputeerde deze term ook deelt -- maar in ieder geval van het gesprek dat heeft plaatsgevonden en van het feit dat daar de tekst van het voorbereidingsbesluit gedeeld is. Was het hele college daarvan op de hoogte, inclusief de commissaris van de Koning? Stond iedereen erachter? Als niet iedereen ervan op de hoogte was, wie was er dan van op de hoogte?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Mijnheer Van Hattem, zoals ik in mijn eerste termijn heb aangegeven, waren alle collegeleden van alle stappen op de hoogte evenals de commissaris die de voorzitter van het college is. Het is algemeen bekend dat de coalitiepartijen met minimaal de aanvoeders de woensdag voorafgaand aan de Statenvergadering met elkaar overleg hebben. Dat is geen geheim. Iedereen wist dat wij op dat moment een consultatie hadden -- ik onderschrijf die term, die heb ik gebruikt -- en er geen stukken op tafel lagen. Dat is ook bevestigd door de andere aanwezigen. Er is door mij mondeling gecommuniceerd over een idee dat is geboren in maart van dit jaar.

De heer **Van Hattem** (PVV): U hebt vervolgens wel per email het stuk aan de betreffende fractievoorzitters gezonden, mijnheer De Boer. Was dat met medeweten van alle leden van GS, inclusief de commissaris?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Of de CdK het wist, weet ik niet om de doodeenvoudige reden dat de commissaris van de Koning op dat moment ook geen deel uitmaakt van het politieke overleg.

De heer **Van Hattem** (PVV): U weet toch wel aan wie u het verzonden heeft en aan wie het cc is gegaan?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Mijnheer Van Hattem, het betrokken stukje is naar de drie fractievoorzitters gegaan en in cc naar mijn politieke collega's.

De heer **Van Hattem** (PVV): En het besluit om het aan hen te zenden met wie is dat overlegd?

De heer **De Boer** (GS;VVD): De woensdag daaraan voorafgaand is daarover gesproken.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dus met heel het college?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Daarover is gesproken met het hele college. Niet iedereen was aanwezig, maar het wordt wel teruggekoppeld binnen het collegegremium.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik herhaal voor de orde dat er dus een besluit in het presidium genomen is.

De gedeputeerde gaf zelf al aan dat ergens in maart het idee geboren is om een voorbereidingsbesluit te nemen. Waarschijnlijk vanuit het college of vanuit het apparaat.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Per interruptie, voorzitter, het idee is hier in de Statenzaal geboren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): De gedeputeerde zegt dat er op 10 september over gesproken is in het college. Het kan natuurlijk niet zo zijn dat er tussen 10 en 20 september in een keer een heel voorbereidingsbesluit ligt waarvan de hele coalitie zegt dat het een heel ingewikkeld besluit is. Wanneer exact heeft het college de opdracht gegeven aan het ambtelijk apparaat om dit uit te werken? Uiteindelijk is er een stuk uitgekomen, een complex stuk. Mevrouw Geeraedts heeft dit bevestigd. Waarom heeft de coalitie slechts een deel daarvan toegestuurd gekregen, waarom niet het hele stuk want het was toch klaar?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Die vraag is al beantwoord door mevrouw Geeraedts, mijnheer Van der Wel. Het was het juridische deel.

Ik heb in mijn eerste termijn gezegd dat er op 10 en 17 september over gesproken is in het college. Dat was oriënterend om te kijken wat wij ermee wilden. Ik houd het college wekelijks op de hoogte van het landbouwdossier gezien de complexiteit en de vele

raakvlakken met de collega's en de samenleving. Toen wij erover spraken, had ik niet meer in mijn hoofd dan wat persoonlijke aantekeningen over wat de voor- en de nadelen van een voorbereidingsbesluit in brede zin en welke specifieke maatregelen er genomen zouden kunnen worden om het beoogde doel, een duurzame veehouderij, te borgen. Het besluit is met elkaar op die woensdag besproken. Toen is de ambtelijke organisatie ook aan de gang gegaan om het juridisch te kunnen vertalen. Dat stukje tekst hebben de fractievoorzitters gekregen. Er is tot donderdagavond laat doorgewerkt om uiteindelijk een Statenvoorstel in concept te maken en dat aan het college voor te leggen. Daarover is op 20 september om half negen 's ochtends een besluit genomen. Dat is het verhaal. Ik begrijp dat er heel veel vragen zijn, maar hoop dat ik die hiermee heb kunnen beantwoorden.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter!

De **voorzitter**: Ik moet wel opmerken dat veel vragen over feitelijke kwesties die al beantwoord zijn, voortdurend opnieuw gesteld en beantwoord worden. Ik wil daarvoor best een beetje ruimte geven, maar ik kijk ook even naar de zaal en naar de tijd die voortschrijdt. Wij moeten het debat goed afronden met een goede oordeelsvorming, maar niet steeds dezelfde vragen stellen waarop steeds dezelfde antwoorden komen. Ik denk dat mijn waarneming correct is. Dat kunnen wij later ook teruglezen. Ik geef u nog een keer de gelegenheid mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! Ik begrijp de gedeputeerde dus goed als hij zegt dat er op 10 september daadwerkelijk begonnen is met de tekst.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Nee, dat heb ik niet gezegd.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Daarvoor is er al begonnen met een voorstel?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Nee, het spijt mij, voorzitter, ik denk dat wij de band moeten afluisteren, maar het is echt niet waar wat de heer Van der Wel nu zegt.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik vraag wanneer het ambtelijk apparaat begonnen is met het schrijven van het stuk, mijnheer De Boer. U zegt dat u op 10 september een gedachtespinsel had en dat het daarna op papier is gezet. Is het nu voor of na 10 september?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Feitelijk is door de ambtelijke organisatie geschreven op woensdag 18 september. Daarvoor heb ik met het college een aantal dingen gedeeld, net zoals u thuis ook deelt wat u van plan zou kunnen zijn, bijvoorbeeld wel of niet op vakantie gaan. Dan is er nog geen besluit genomen, maar u hebt wel in uw hoofd om daar een keertje verder over door te praten. Dat hebben wij vanaf de 10de in het college gedaan omdat ik steeds met het landbouwdossier bezig ben en de collega's steeds op de hoogte houd. Op dat moment heb ik gezegd: herinnert u zich nog dat wij in maart een discussie hadden over het voorbereidingsbesluit? Ik heb daar eens over nagedacht, collegae en ik heb er de volgende gedachten over. Tut, tut, tut, daar komen die dan. Op

dat moment hebben wij een gesprek en dat hebben wij twee weken op die manier gevoerd. Uiteindelijk hebben wij op die vrijdag om half negen 's ochtends besloten om dat vast te stellen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): De coalitie heeft dus maar een deel gekregen omdat het hele stuk nog niet klaar was? Het is mij niet duidelijk.

De **voorzitter**: Ik geloof dat dit vastgesteld is.

De heer **Kap** (OSN): Laat ons dit hele proces eens in retroperspectief bekijken. Wij hebben ook mensen gehoord die zeggen dat wij de dingen misschien toch net iets anders moeten doen. Er zijn oppositiepartijen die zich zo betrokken voelen dat zij ook een bijdrage willen leveren aan dit debat. Als zich weer een soortgelijke zaak zou voordoen, zou de gedeputeerde het dan iets anders doen, met name het proces dat hij als "politiek handwerk" heeft benoemd.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Mijnheer Kap, ik hoop zeer van harte dat wij in ieder geval in mijn carrière in deze Staten nooit meer een voorbereidingsbesluit hoeven te nemen, omdat wij dan een stabiel verhaal hebben rond de Verordening ruimte en de BZV. Dat hoop ik echt van harte.

In het algemeen merk ik op dat je in het kader van de vraag hoe je omgaat met de actieve informatieplicht gaat kijken hoe jij dat proces gaat aanvliegen en mede aan de hand van het boekje van de Zuidelijke Rekenkamer het debat met elkaar kunt voeren hoe je dat op de best mogelijke manier kunt doen om ervoor te zorgen dat alle Statenleden gelijk zijn en daarmee in positie komen.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Volgens mij is dit precies het punt waarover het met het oog op de toekomst gaat. GS zijn bijna klaar met het antwoord. Daarna gaan wij schorsen en gaan wij met de oppositie kijken welke politieke conclusie wij aan dit debat verbinden. Ik wil u wel zeggen dat het antwoord op de vraag die ik nu ga stellen voor ons ontzettend belangrijk is om dat oordeel te vormen. Wij willen een keiharde toezegging van GS dat zoiets in de toekomst niet meer gebeurt en dat coalitie- en oppositiefracties in het vervolg altijd gelijktijdig op de hoogte worden gesteld van cruciale informatie. Wat ons betreft vormt die toezegging het uitgangspunt voor een fundamentele discussie over de informatievoorziening aan PS die wij graag met de coalitiepartijen en het presidium willen gaan voeren.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Ik wil hierover graag het volgende zeggen. Ik heb net al aangegeven dat in dit soort processen een goede communicatie uitermate belangrijk is, allereerst in de routine van het college en vervolgens vanaf het moment dat het college de stukken heeft vastgesteld in de stappen die daarna komen.

Ik ben het volledig eens met uw opmerking, mijnheer Smeulders, dat coalitie- en oppositiepartijen gelijktijdig worden geïnformeerd. U hebt daarover ook al het debat met elkaar gevoerd. Ik heb dit ook bevestigd aan de hand van de woorden van de heer Heijmans.

Dan kom ik bij het proces en het leermoment daarvan. Wat mij betreft heb ik dit soort debatten waarbij het gaat over de politieke werkelijkheid graag, maar op deze manier op zo'n onderwerp liever niet. Het gaat mij echt om zorgvuldige besluitvorming. Alles wat ik daaraan kan bijdragen, zal ik doen. Die toezegging doe ik vanaf deze plek. Dat geldt niet alleen voor mij maar voor het hele college.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter! Dan kom ik toch terug op de allereerste vraag die ik in dit debat heb gesteld aan de heer Smeulders, namelijk of hij het consulteren, het stellen van een vraag, informatie verstrekken vindt? Als ik hem beluister, wil hij het college verbieden om vooraf te sonderen bij de coalitie of te consulteren bij de coalitie of er draagvlak is voor een bepaald voorstel. Ik zou met klem aan het college willen vragen daarop geen "ja" te zeggen.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Ik wil daarop natuurlijk heel graag reageren. Wij verbieden het college niets. GS beslissen zelf of zij ons wel of geen toezegging doen. Ik wil van GS de toezegging dat het nooit meer voorkomt dat op zo'n cruciaal dossier dat zo ongelooflijk politiek gevoelig ligt, de coalitiepartijen een dag van te voren de stukken krijgen.

De heer **Heijmans** (SP): Zou u antwoord op mijn vraag willen geven? U zegt nu opnieuw hetzelfde tegen de gedeputeerde, maar ik stelde u een vraag, namelijk wat u verstaat onder informatie verstrekken. Ik heb al duidelijk gemaakt dat het stellen van een vraag ook het verstrekken van informatie kan zijn. Wilt u het verstrekken van informatie scharen onder de actieve informatieplicht? Als het college in de toekomst dus sondeert bij de coalitie is dat voor u een doodzonde en mag dat niet? Wilt u daarop een duidelijk antwoord geven?

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Na het debat van vandaag is duidelijk dat er verschillende meningen zijn over de actieve informatieplicht. Mijnheer Heijmans, luister goed want nu ga ik uw vraag beantwoorden. Als GroenLinks vinden wij het niet kunnen dat vertrouwelijke informatie eerder wordt gedeeld met een coalitiepartij dan met een oppositiepartij. Dat vind ik schenden van de actieve informatieplicht. Ik wil dat dit hier nooit meer gebeurt. Ik vraag aan GS om dat toe te zeggen.

De heer **Heijmans** (SP): Dat is opnieuw geen antwoord. Laat ik het op deze casus toepassen. Mijn vraag is, of u het feit dat het college als vraag heeft gesteld: zou u een voorbereidingsbesluit kunnen steunen, vindt als verstrekken van informatie of als consulteren.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Mijnheer Heijmans, u was straks degene die zei als je consulteert dan verstrek je ook informatie. Ik dacht straks misschien hebt u een punt. Het moet inderdaad kunnen dat je elkaar een vraag stelt. Ik vind het echter iets heel anders -- en daarvan probeer ik een punt te maken -- als de coalitiepartijen een dag eerder vertrouwelijke stukken krijgen, dus een dag meer de tijd hebt om je voor te bereiden op een cruciaal debat dan de oppositie.

De heer **Heijmans** (SP): Wij hebben geen vertrouwelijke stukken gekregen.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Wij hebben een heel klein stuk gehad. Dat hebben wij uiteengezet. Wij hebben niet het volledige stuk gehad. Dat hebben wij allemaal tegelijk gehad. Bovendien is het ook zo dat in ieder geval in mijn fractie ik de enige was die het wist. Bij de SP was dat ook het geval. U kunt niet zeggen, mijnheer Smeulders, dat wij een voorsprong hadden bij de behandeling van het stuk. Dat kan gewoon niet, want wij hebben maar een klein stukje tekst van de kern gezien.

De **voorzitter**: Ik weet dat ik mij als voorzitter op dit soort momenten op glad ijs begeef, maar ik wil graag even uw aandacht. Er lopen in dit debat heel veel zaken door elkaar heen, maar een ding valt mij op en dat is wat de heer Smeulders aan het einde van zijn betoog heeft bepleit en waarin ik als voorzitter gaandeweg dit debat meer behoefte voel, namelijk dat wij niet in de casuïstiek maar in meer algemene zin fundamenteel behoefte hadden aan een debat over hoe de actieve informatieplicht wordt ingevuld, ook in moeilijke omstandigheden.

Wanneer wordt er informatie verschaft? Wanneer is iets vertrouwelijk? Wanneer is iets gevoelig? Wanneer is iets nog politieke consultatie? Wanneer is in formele zin de verhouding tussen GS en PS aan de orde in staatsrechtelijke zin? Als er nog zo veel verschillende dimensies in het verwachtingspatroon zijn in een zaal, is het moeilijk om daarop samen te werken. Ik stel sowieso indringend aan u voor om hierover op een nader te bepalen moment verder te spreken. U moet zelf de afweging maar maken wanneer dat gebeurt en in welke vorm wij dat gaan doen. Het is weinig zinvol om nu het debat over een casus verder te voeren als de verwachtingspatronen zo fundamenteel uiteenlopen. Ik doe een dringend beroep op u om ervoor open te staan om niet alleen over aspecten van politieke cultuur zoals de gedeputeerde naar voren heeft gebracht -- hoe gaan wij met elkaar om? -- maar ook gewoon feitelijk met elkaar eens heel precies te discussiëren over de vraag wanneer wij wat van elkaar mogen verwachten, wanneer die actieve informatieplicht terecht wordt ingeroepen en wanneer er schimmige discussies kunnen blijven ontstaan of het over informatie of politieke consultatie gaat. Ik constateer dat de behoefte aan een debat over verduidelijking en het management van verwachtingen op dat punt vanavond buitengewoon indringend is aangetoond. Ik doe dus een dringend beroep op u om open te staan voor mijn suggestie om daarover op een later moment een indringend debat met elkaar te voeren. Dan kan iedereen even goed voorbereid zijn, zeg ik met een knipoog naar het onderwerp.

Ik stel voor om te proberen nu tot een afronding van dit debat over deze casus te komen, mede gezien in dat perspectief. Staat u mij toe om als uw voorzitter deze interventie gepleegd te hebben.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Voorzitter! Wij vragen een schorsing aan.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik wil nog even kort reageren op de opmerking van mevrouw Geeraedts. Wat zij duidde bij de heer Smeulders was juist essentiële informatie. Het kan wel een kort stukje zijn, maar het was essentiële informatie.

Ik wil nog een aantal andere vragen stellen over deze casus. Ik vind die ook belangrijk voor het vervolgdebat dat u zojuist suggereerde.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat wij de tweede termijn waaraan wij nog niet eens begonnen zijn, afmaken. Ik heb mij algemene oproep voor een toekomstig moment gereserveerd, maar ik heb daarmee geenszins het debat over deze casus plat willen slaan.

Gezien het feit dat de gedeputeerde klaar was met zijn beantwoording, stel ik eigenlijk voor om nu met de tweede termijn van de zijde van uw Staten te beginnen. Ik heb echter net mevrouw Lestrade horen vragen om een schorsing. Hoeveel tijd hebt u nodig voordat wij kunnen beginnen aan die tweede termijn?

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Een kwartier, voorzitter.

De vergadering wordt van 19.05 uur tot 19.20 uur geschorst

De **voorzitter**: In de tweede termijn van uw Staten is de volgorde van woordvoering afwijkend van de normale volgorde. Wij beginnen bij degene die de interpellatie heeft geopend.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voorzitter! Het is inmiddels donker. Wij hebben de afgelopen uren gedebatteerd over hoe het voorbereidingsbesluit tot stand is gekomen en over de actieve informatieplicht van Gedeputeerde Staten.

Laat ik beginnen met de opmerking dat het voor ons tijdens het debat alleen maar erger werd, hoe meer antwoorden wij kregen. Ik hecht er ook aan om te benadrukken dat wij als oppositiepartijen vandaag een poging hebben gedaan om een bijdrage te leveren aan het debat over de actieve informatieplicht. Wij vinden het jammer dat de hand die wij hebben uitgestoken in ieder geval niet door alle partijen is aangenomen. Wij betreuren het dat het beeld is ontstaan dat Gedeputeerde Staten ons als oppositie blijkbaar niet vertrouwen. Zij hebben er immers voor gekozen om twee dagen eerder niet de volledige Staten te informeren maar alleen de fractievoorzitters van de coalitiepartijen en hebben hun een dag eerder ook nog eens het belangrijkste deel van de stukken te geven. Dat betekent dat wij op een informatieachterstand kwamen te staan.

Er is voor ons dus reden om een motie van wantrouwen tegen het college van Gedeputeerde Staten in te dienen. Dat zullen wij echter niet doen want wij wantrouwen Gedeputeerde Staten namelijk niet. Wij geloven de gedeputeerde als hij zegt dat hij in het belang van Brabant heeft gehandeld. Maar wat er is gebeurd, kan niet vanuit democratisch oogpunt. Het blijft daarom bij een motie van afkeuring.

Voorzitter. Laten wij duidelijk zijn, wat ons betreft is dit eens maar nooit meer. Coalitie- en oppositiefracties moeten in het vervolg altijd gelijktijdig op de hoogte worden gesteld van cruciale informatie. Voor ons vormt dat het uitgangspunt voor een fundamentele discussie over de informatievoorziening aan Provinciale Staten die wij graag met de coalitiepartijen in het presidium gaan voeren.

De **voorzitter**: Door de leden P. Smeulders, mw. Lestrade-Brouwer, Van Hattem, Mondriaan, Van der Wel en Kap wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2013, overwegende dat:

- *onder geheimhouding een voorbereidingsbesluit over de intensieve veehouderij werd aangekondigd tijdens een vergadering van het presidium, voorafgaand aan de PS-vergadering van 20 september jl.;*
- *de fractievoorzitters van Provinciale Staten, verzameld in het presidium, niet met hun fracties mochten spreken over dit door Provinciale Staten te nemen besluit tot het moment dat de voorzitter van Provinciale Staten dit onderwerp op verzoek van het college van Gedeputeerde Staten aan het einde van de PS-vergadering van 20 september jl. zou aankondigen met de vraag of Provinciale Staten zou kunnen instemmen met toevoegen van dit onderwerp aan de agenda van die vergadering;*
- *op 27 september jl. tijdens een vergadering van het presidium is gebleken dat de fractievoorzitters van de coalitiepartijen in Provinciale Staten door één of meerdere leden van het college van Gedeputeerde Staten al eerder op de hoogte waren gesteld van het voornemen tot het door Provinciale Staten op 20 september jl. te laten nemen van dit voorbereidingsbesluit;*
- *op 27 september jl. ook bekend is geworden dat binnen één fractie deze informatie wel gedeeld is;*
- *vandaag duidelijk is geworden dat essentiële stukken een dag eerder zijn verstrekt aan de fractievoorzitters van de coalitiepartijen;*
- *er daardoor ongelijkheid is gecreëerd tussen fracties van coalitie- en oppositiepartijen van Provinciale Staten waar het gaat om mogelijkheden tot goede voorbereiding op besluitvorming,*

tevens overwegende dat:

- *artikel 167 van de Provinciewet beschrijft dat het college van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten alle inlichtingen geeft die Provinciale Staten voor de uitoefening van hun taak nodig hebben, en*
- *de onder E genoemde ongelijkheid in strijd is met artikel 167 van de Provinciewet waarin over Provinciale Staten als geheel gesproken wordt en niet over individuele PS-leden of een gedeelte van de fracties van politieke partijen in Provinciale Staten,*

constaterende dat:

- *het college van GS zich dient te houden aan geest en letter van artikel 167 van de Provinciewet;*
- *het college van GS geen gevolg heeft gegeven aan de wijze waarop de actieve informatieplicht aan Provinciale Staten dient te worden ingevuld;*
- *het college van GS daarbij onvoldoende inzicht toont in de dualistische verhouding tussen GS en PS;*
 - *deze handelswijze de kwaliteit van de besluitvorming door Provinciale Staten niet ten goede komt,*

besluiten:

- *deze handelswijze van het college van GS af te keuren,*
en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M4.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter! Bij mij zijn nog enkele belangrijke vragen blijven liggen of opgekomen naar aanleiding van de discussie van zojuist.

De gedeputeerde stelt dat de impliciete geheimhoudingsplicht op ambtseed voor ambtenaren volstaat. Mocht nu blijken dat het lek toch bij de ambtelijke organisatie zit, hoe kijkt de gedeputeerde dan aan tegen de Carrington-doctrine?

Heel GS en de cdK bleken op de hoogte te zijn van de consultatie en het delen van essentiële stukken. Waarom heeft de CdK als voorzitter van heel de Staten niet ingegrepen om de actieve informatievoorziening aan heel de Staten veilig te stellen, althans wat zijn daar zijn gedachten over? Ik vraag dit ook met het oog op de door hem gesuggereerde fundamentele discussie die later zou kunnen volgen. Wij willen graag dat deze vragen beantwoord worden.

De heer **Heijmans** (SP): De heer Van Hattem spreekt over de actieve informatieplicht aan de hele Staten. Ik neem aan dat de motie van afkeuring dus ook ingediend zou zijn als de fractievoorzitters van de oppositiepartijen ook waren geïnformeerd. Als u het volgens de wet neemt, behoren heel de Staten geïnformeerd te worden en niet alleen de fractievoorzitters. Hoe ziet de heer Van Hattem dat?

De heer **Van Hattem** (PVV): In de motie van afkeuring staan iets andere overwegingen. Die moet u even los zien van mijn vraag hier in tweede termijn.

Er moet sprake zijn van een gelijkwaardig speelveld. Als alleen de fractievoorzitters van de coalitiepartijen en niet de fractievoorzitters van de oppositiepartijen geïnformeerd worden, is er geen gelijkwaardig speelveld bij het verstrekken van essentiële stukken.

De heer **Heijmans** (SP): De heer Van Hattem haalt een wettekst aan waarin sprake van Provinciale Staten en hij zegt nadrukkelijk "heel Provinciale Staten". Fractievoorzitter stelt niets voor, alle Statenleden zijn gelijk. Volgens de actieve informatieplicht behoren dan alle Statenleden geïnformeerd te worden, want anders is er een informatieachterstand bij de Statenleden die geen fractievoorzitter zijn.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat is in zekere zin waar, maar wij hebben een afspiegelingsprincipe afgesproken in het presidium. Wij kunnen een hele discussie voeren over de vraag of wij wel met afspiegelingsprincipes in het presidium moeten willen werken. Ik geloof dat de heer Heijmans er zelf een warm voorstander van is. Aangezien wij dat hebben afgesproken, moeten wij als wij gelijke uitgangspunten hebben, wel een gelijk speelveld hebben. Van dat gelijke speelveld is nu niets gebleken.

De heer **Leenders** (PvdA): Voorzitter! De heer Smeulders heeft net een motie ingediend, maar niet namens de hele oppositie. De Partij van de Arbeid dient deze motie niet mee in en zal die ook niet ondersteunen. Dat wil niet zeggen dat wij blij zijn, integendeel. Ik ben dit debat begonnen met aan te geven hoe ernstig wij deze situatie vonden. In het debat lijkt het af en toe alsof het over procedures gaat, maar het gaat ons om de Brabantse burgers, om duizenden mensen die de Q-koorts hebben gehad en nog dagelijks daaronder lijden; mensen met luchtwegproblemen die lijden onder de gevolgen van fijnstof dat onder meer wordt veroorzaakt door de intensieve veehouderij. Wij kennen dat allemaal en wij proberen met zijn allen in deze provincie daar wat aan te doen. Het voorbereidingsbesluit was daarvan een onderdeel.

Het ging vanavond in dit interpellatiedebat over twee dingen: de actieve informatieplicht en het proces waarvoor het college de verantwoordelijkheid had en waardoor kon gebeuren wat er is gebeurd. Wat is er gebeurd? Er is waarschijnlijk gelekt waardoor er een aantal aanvragen zijn ingediend waar wij niet blij mee zijn. Wij hebben geconstateerd dat het vooral ging over de actieve informatieplicht. Ik heb een paar keer geprobeerd om het debat wat te verleggen naar de andere richting die wij veel belangrijker vonden, namelijk: Wat hebt u gedaan, geacht college, waardoor dit kon gebeuren? Dat is er wat ons betreft veel te weinig uitgekomen.

Het is opvallend dat wij het unaniem eens waren met de doelstellingen van het voorbereidingsbesluit. Wij hebben dat besluit met zijn allen genomen. Vervolgens heeft de oppositie unaniem geconstateerd dat dit proces en de informatieverstrekking niet goed zijn verlopen.

Wij hebben het gehad over vertrouwelijkheid. Er is gezegd dat er noch ambtelijk noch met de coalitiepartijen afspraken zijn gemaakt over die vertrouwelijkheid. Dat vinden wij knullig en daarvoor hebben wij niet zo heel veel waardering.

Het ging ons te ver om een motie van afkeuring te ondersteunen om een heel simpele reden. Wij hebben in Brabant een groot probleem op te pakken en daarvoor hebben wij niet al te veel tijd. Wij willen daaraan graag zo veel mogelijk steun geven. Wij vertrouwen gedeputeerde De Boer volledig in de uitvoering daarvan.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Voorzitter! D66 ondersteunt de motie wel. Wij zijn niet zo gretig om allerlei moties van afkeuring of van wantrouwen te ondersteunen. Als wij dat doen, is het gevoel daarachter ook wel zeer ernstig. Ik denk dat u dat wel hebt begrepen van ons. Wij hebben goed naar de gedeputeerde geluisterd en hebben gehoord dat hij voor een deel van de gang van zaken een excuus heeft aangeboden. Dat waarderen wij ook. Wij hebben echter niet het gevoel dat de essentie van wat wij met dit debat aan het college willen vertellen, helemaal doorgedrongen is. Vandaar dat wij deze motie toch ondersteunen en mee indienen. Dat betekent niet dat wij niet opnieuw hard samen willen werken om de problemen op te lossen die Brabant kent. Natuurlijk willen wij dat. De oppositiepartijen waren juist die partijen die het voorbereidingsbesluit het meest enthousiast onthaald hebben. Die discussie hoeven wij niet meer over te doen. U kunt ervan verzekerd zijn dat D66 opnieuw weer hard wil meewerken aan het maken van een mooier en beter Brabant en het voorbereidingsbesluit zou dat ook moeten doen.

Ik heb veel werk verricht om te kijken hoe het zit met de actieve informatieplicht. Ik heb mij gestort op een scriptie die daarover onlangs is verschenen. Over het uitwerken van de actieve informatieplicht heb ik een motie opgesteld, die mede wordt ingediend door de fracties van de PvdA en de OSN. Met deze motie verzoeken wij het college om "de invulling van de actieve informatieplicht op heldere wijze en gekoppeld aan criteria in een beleidsnotitie op te nemen en aan PS ter goedkeuring voor te leggen." De toezegging die de gedeputeerde zojuist heeft gedaan, komt daaraan tegemoet, maar ik had de motie al klaar. Wij vinden elkaar dus opnieuw in het uitwerken van de actieve informatieplicht, zoals wij elkaar ook hadden kunnen vinden in de inhoud van het voorbereidingsbesluit. Ik hoop dat het college geen bezwaar heeft tegen deze motie. Dat zal waarschijnlijk niet het geval zijn bij de motie van afkeuring.

De **voorzitter**: Door de leden mw. Lestrade-Brouwer, Leenders en Kap wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 1 november 2013,

overwegend dat:

- *bij de invoering van het dualisme aan GS de verplichting tot actieve informatievoorziening is opgelegd (art. 167 van de Provinciewet);*
- *er, zoals geconstateerd in de studie "Zij die niet vragen worden overgeslagen" van D. Mueters, daarvoor nergens in Nederland een eenduidig kader is ontwikkeld;*
- *er vanaf de invoering van het dualisme diverse moties in Brabant zijn ingediend om de kwaliteit van de actieve informatievoorziening te verbeteren,*

constaterend dat in bovengenoemde studie wordt aangegeven dat:

- *in Brabant in verschillende documenten aan de actieve informatieverplichting wordt gerefereerd;*
- *GS geen eenduidige uitwerking van de actieve informatieverplichting hebben geformuleerd;*
- *het voor PS niet duidelijk is hoe, waar en wanneer GS aan deze verplichting voldoet,*

verzoeken GS:

- *de invulling van de actieve informatieplicht op heldere wijze en gekoppeld aan criteria in een beleidsnotitie op te nemen en aan PS ter goedkeuring voor te leggen, en gaan over tot de orde van de dag."*

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M5.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! Het was een lang en geen prettig proces. Wij hebben lang beraad gevoerd, ook voorafgaand aan deze vergadering, over wat wij wilden bereiken en over wat wij graag wilden horen van GS. De vorige sprekers hebben gevraagd om een handreiking. Er was een heel licht excuus van de gedeputeerde: ja, ja, wij hebben wel informatie gedeeld, maar het was niet zo bedoeld. Ik denk dat er verschillen van mening zijn tussen het college, de oppositie en de coalitie over de actieve informatieplicht. Wij hebben gemeend dat enigszins strikt te moeten uitleggen omdat wij echt vinden dat wij op een achterstand gezet zijn. Ik betrek het nu even op mijzelf, daardoor heb ik niet kunnen doen wat wij graag hadden willen doen in de veehouderij in Brabant. Ik vind dat jammer, misschien had ik daar harder mijn best voor moeten doen in de korte tijd die ik had. Als het voor alle fracties had gegolden, had ik geen bezwaar gehad, maar dat was helaas niet zo. Dat betreurt ik. Om die reden dienen wij de motie van afkeuring mee in.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Voorzitter! Ik heb alle vragen gehoord, maar kennelijk is niet helemaal duidelijk geworden wat dat consulteren precies inhield. Ik wil daarover toch nog iets zeggen.

Op 18 september zijn wij geconsulteerd in het coalitieoverleg. Daar heeft de gedeputeerde gezegd: Wij zouden misschien een voorbereidingsbesluit willen nemen, hoe kijken jullie daar tegenaan? In het kader van die consultatie hebben wij gezegd, dat wij niet zo maar "ja" of "nee" konden zeggen en dat wij iets meer handvat moesten om

dat te kunnen beoordelen. Daarom hebben wij de volgende dag een stukje concepttekst gehad waarin de kern van dat voorbereidingsbesluit stond.

De heer **Van Hattem** (PVV): De kern?

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Inderdaad de kern. Dat hoeft u niet weer te vragen, mijnheer Van Hattem, want ik heb al tien keer gezegd dat wij niet de complete tekst hebben gehad maar wel de kern van het verhaal.

De heer **Van Hattem** (PVV): Maar dat is wel de essentiële tekst waar alles om draait. Het feit dat je een voorbereidingsbesluit neemt. Meer hoeft er niet te staan. De essentiële informatie is "Wij gaan een voorbereidingsbesluit nemen".

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Ja, mijnheer Van Hattem, wij wilden niet zonder meer oordelen over het nemen van een voorbereidingsbesluit, want wij wilden eerst meer handvaten hebben om te kunnen beoordelen of wij dat moesten doen. Dat was dus gewoon in het kader van de consultatie. Wij hoeven daar verder niet meer over te discussiëren, want u zegt toch de hele tijd dat dat de belangrijkste informatie was. Wij hebben hier uren gediscussieerd over de teksten die wij wel hebben gekregen. De Staten zijn unaniem akkoord gegaan met dat voorbereidingsbesluit. Zij hebben dus unaniem het belang van Brabant gediend. Daar gaat het om en dan gaan wij hier uren discussiëren over dat ene tekstje dat wij gehad hebben op 19 september.

De heer **Van Hattem** (PVV): U gaat mij toch niet met de hand op het hart wijsmaken dat u een nietszeggende stukje tekst hebt gehad waar u verder niet mee kon?

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Dat hoort u mij niet zeggen. Ik heb niet gesproken van een "nietszeggende stukje tekst". Ik heb gezegd dat het concepttekst was waar de kern van dat voorbereidingsbesluit in stond.

De heer **Van Hattem** (PVV): Juist die kern is de essentiële informatie.

De **voorzitter**: Ik stop dit debat. Het is weer een herhaling van zetten. Deze informatie is al ruim gedeeld.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Dat ben ik met u eens, voorzitter. Daarom zei ik al tegen de heer Van Hattem: houd maar op met die vragen, want wij komen nooit tot elkaar. Ik wil alleen zeggen dat uit het feit dat wij hier op 20 september een prima besluit hebben genomen, toch wel blijkt dat de oppositie echt niet op achterstand heeft gezeten. Iedereen heeft op dezelfde manier mee gediscussieerd. Wij hebben uiteindelijk een goed resultaat neergezet en daar gaat het in deze Staten toch om, hoewel ik zo langzamerhand het vermoeden krijg dat veel Statenleden hier dubbele agenda's hebben.

De heer **Van Hattem** (PVV): Sorry, voorzitter, dat ik weer moet interrumpen. Allereerst komt er een suggestie dat wij hier met een dubbele agenda zouden zitten. Ik weet niet

waarop mevrouw Geeraedts dat baseert. Ik zou zeggen: geef meteen tekst en uitleg en noem het beestje bij de naam!

Vervolgens merk ik op dat mevrouw Geeraedts met haar opmerking dat het resultaat het voornaamste is, de plank toch wel even mislaat. Het gaat erom dat je in de voorbereiding gelijktijdig over gelijkwaardige informatie moet kunnen beschikken. Natuurlijk een goed resultaat telt, maar het moet wel op een fatsoenlijke manier worden bereikt. De weg ernaar toe is zeker net zo belangrijk als het resultaat.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Ik weet niet wat ik hiermee moet, mijnheer de voorzitter, het is een herhaling en geen vraag. Ik neem het maar voor kennisgeving aan.

Verder heb ik de heer Smeulders hier heel theatraal horen zeggen: Wat is gebeurd, dat kan niet; eens en nooit meer!

Ik moet zeggen dat ik toch wel even dacht van ach, ach, ach. Nogmaals, ik vind, en ik spreek nu helemaal voor mijzelf, dat wij hier echt geen fouten hebben begaan en dat wij onze actieve informatieplicht niet hebben verzaakt. Ik zal niet uitleggen waarom ik dat vind, want dat heb ik al gedaan. Ik moet wel zeggen dat ik vind dat hij wel heel zware woorden gebruikt, ook in de krant. "De actieve informatieplicht is met voeten getreden." Ik moet u zeggen, mijnheer Smeulders, dat ik daarvan misschien wel andere voorbeelden zou kennen.

De **voorzitter**: Mevrouw Geeraedts, komt u tot een afronding?

De heer **Van Hattem** (PVV): Is dat wat u bedoeld met die dubbele agenda, mevrouw Geeraedts, of kunt u dat misschien nog nader duiden. Ik vind het namelijk een zeer ernstige beschuldiging.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Ik heb helemaal geen zin om daarop in te gaan, mijnheer Van Hattem, want dan krijgen wij nog een uur discussie. Daar heb ik echt geen behoefte aan.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Ik hoor mevrouw Geeraedts praten over dubbele agenda's. Ik kijk die van mij na. Het staat er niet in. Ik wil toch wel graag weten wat zij met dubbele agenda's bedoelt en op welke Statenleden dat slaat. Ik vind dit een redelijk zware beschuldiging en voel mij daardoor wel gekwetst.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Kijk, wij weten precies hoe de PVV in deze Staten optreedt, mevrouw Lestrade. Ik heb het niet over u, maar wel over de PVV. De PVV is altijd overal tegen. Ik zal er heel eerlijk in zijn, als de PVV de kans krijgt om het college te laten vallen -- wij hebben alweer een motie van afkeuring gehad vandaag -- zal de PVV daar alles aan doen. Dat bedoel ik als ik zeg: het gaat niet om de zaak, maar om hoe hij hier zand in de raderen kan strooien. Mijnheer Van Hattem, dat is kennelijk uw levenstaak. Dat is jammer maar dat is wel de situatie. Dat bedoelde ik met een dubbele agenda en dat is specifiek voor u bedoeld.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik dank mevrouw Geeraedts dat zij nu heel duidelijk aangeeft hoe zij over ons denkt. Ik kan gelukkig een ander beeld schetsen van hoe wij

hier instaan. Wij staan hier echt niet alleen om zand in de raderen te strooien, wij willen echt wel bewust opbouwend bezig zijn. Wanneer er echter zaken gebeuren die volgens ons niet door de beugel kunnen, dan treden wij daar hard tegen op en spreken ons duidelijk uit. Dat is echter heel iets anders dan overal alleen maar tegen zijn. Er zijn genoeg voorstellen hier die wij oprecht steunen en constructief mee opbouwen. Ik vind echt dat u hier een misplaatste opvatting neerzet. Het is een karikatuur van de werkelijkheid.

De **voorzitter**: Mag ik mevrouw Geeraedts nu vragen haar betoog af te ronden?

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Ik zal doorgaan, voorzitter. Ik kan de houding van de Partij van de Arbeid zeer waarderen, want die laat duidelijk merken dat zij zorgen heeft. Uit het debat blijkt dat het de PvdA niet zozeer om de actieve informatieplicht is gegaan maar met name om het feit dat er toch gelect is. Dat is een zorg, want daarmee tast je het belang aan. Het belangrijkste punt is dat wij naar een duurzame veehouderij willen. Het feit dat er nu toch weer bouw aanvragen zijn ingediend omdat er kennelijk gelect, is een zorg voor de PvdA. Dat is ook onze zorg. Ik deel het standpunt van de heer Leenders in dezen.

De fractie van D66 begrijp ik ook niet helemaal. Zij steunt de motie omdat zij toch vindt dat het kennelijk allemaal niet goed is gegaan, maar wil wel graag blijven meewerken want kennelijk doet de gedeputeerde het toch niet zo slecht. Mevrouw Lestrade, ik vraag mij eigenlijk af of u wel voorzitter van de TSP (Themacommissie voor Transitie Stad en Platteland) kunt blijven. Als u deze motie van afkeuring steunt, vraag ik mij dat in ernstige mate af.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voorzitter! Ik wil bezwaar aantekenen tegen wat mevrouw Geeraedts zegt. Mevrouw Lestrade is voorzitter van de Statenfractie van D66. Wij hebben vandaag een fundamenteel debat gevoerd. Je kunt het ermee eens zijn of niet, zo werkt de democratie. Als mevrouw Geeraedts nu zegt dat zij mevrouw Lestrade niet meer het voorzitterschap van een Statencommissie toevertrouwt vanwege het standpunt dat zij vandaag als fractievoorzitter van D66 heeft ingenomen, vind ik dat zeer kwalijk. Ik vraag mevrouw Geeraedts dan ook die woorden terug te nemen.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Dat zal ik zeker niet doen. Het gaat hier over een onderwerp van de TSP. Het is een heel belangrijk onderwerp, namelijk de transitie naar een duurzame veehouderij. Daar gaat het om. Als je dan een motie van afkeuring steunt tegen het college maar die in wezen gericht is tegen gedeputeerde De Boer, vind ik dat dit niet kan.

De **voorzitter**: Waarvan akte.

De heer **Kap** (OSN): Voorzitter! Ik maak ernstig bezwaar tegen de manier waarop mevrouw Geeraedts hier vandaag het woord voert. Zij heeft een soort motie van wantrouwen tegen het college gegeven, want zij wil alles zelf juridisch controleren. De heer Smeulders wordt neergezet alsof hij het theater in kan en nu komt mevrouw Lestrade aan de beurt. Ik vind het buiten alle proporties. Bovendien herhaalt mevrouw

Geeraedts de zaken steeds. Zij spreekt constant haar minachting uit voor het een en ander. Ik zou bijna zeggen: sluit u aan bij de PVV-fractie.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Misschien mag ik daar even op reageren, voorzitter? Misschien is dat de reden waarom de vorige spreker juist uit de PVV-fractie is gestapt.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat wij proberen dit debat zakelijk en op de grondtoon van een serieus onderwerp te houden. Ik doe een beroep op u allen om dat te proberen in deze fase van het debat.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! De motie van afkeuring betreft het proces. Daarvoor is niet alleen de gedeputeerde verantwoordelijk maar ook veel andere schijven, inclusief de coalitiepartijen zelf. Ik vind het heel erg minachtend om te suggereren dat mevrouw Lestrade haar werk in de TSP niet zou kunnen doen. Ik vind dat zij uitstekend werk verricht. Daaraan mag iedereen een voorbeeld nemen. Dat wil ik gezegd hebben. Ik vind het jammer dat mevrouw Geeraedts haar opmerking niet wil terugnemen, want die raakt kant noch wal!

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Ik kom even terug op de opmerking van mevrouw Geeraedts over het feit dat ik de motie wel mee heb ingediend en daarna heb aangegeven dat ik wel mee wil werken.

Ik denk dat dit de essentie is, ook van de andere partijen die de motie mee hebben ingediend. Zij hebben duidelijk willen aangegeven dat zij de handelwijze van het college op dit punt afkeuren. Dat kan. Als je vindt dat het college je niet voldoende tegemoet komt en erkent dat het in dezen fout geweest is, dan dien je zo'n motie in. Ik snap echt niet de verbinding die mevrouw Geeraedts legt met het politieke onderwerp. Ik heb ook in mijn bijdrage aangegeven dat juist alle oppositiepartijen zo betrokken zijn bij dit onderwerp en dat juist op dat punt de samenwerking met de gedeputeerde heel goed is. Ik vind het een beetje vreemd dat mevrouw Geeraedts die combinatie hier neerlegt. Ik zal het niet over haar andere opmerking hebben, want dat vind ik nu niet nodig. Ik vind het vreemd dat zij niet ziet dat iemand een motie kan indienen om echt zijn afkeuring uit te spreken over een handelwijze, maar dat die vervolgens zegt: Wij staan in Brabant voor een aantal dingen en ik vind dat wij verder moeten.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Ja, maar het is wel een onderwerp dat in die commissie speelt. Het onderwerp is namelijk dat voorbereidingsbesluit. Ik vind dat je dat niet helemaal los kunt koppelen. Als het een heel ander onderwerp geweest was, was ik het met u eens geweest, mevrouw Lestrade. Dit onderwerp raakt de commissie en dus ook de gedeputeerde. Daar moet u wel mee samenwerken. U kunt wel zeggen dat u dat ook doet en ik mag ook aannemen dat u dat zult doen, maar ik vind dat toch een rare gang van zaken. U kunt wel zeggen dat u vindt dat het college dit fout heeft gedaan, maar u moet ons ook gunnen dat wij kunnen zeggen dat wij dat helemaal niet vinden. Dan kan iedereen wel roepen: u debatteert niet goed, u doet dit niet en u doet dat niet, maar dat komt omdat u dat niet wilt horen.

De **voorzitter**: Mag ik als uw voorzitter zeggen dat ik het debat op dit punt eigenlijk tot rust wil laten komen? Het moeilijke en mooie van ons werk is dat je moet samenwerken, ook als je het niet met elkaar eens bent.

De heer **Leenders** (PvdA): Ik wil heel kort aangeven dat wij de opmerking die mevrouw Geeraedts tegen mevrouw Lestrade heeft gemaakt wel wat te ver vinden gaan. Dat wil ik toch even meegeven aan mevrouw Geeraedts.

De **voorzitter**: Mevrouw Geeraedts komt tot een afronding van haar betoog.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Voorzitter! Ik heb gezegd wat ik wilde zeggen. Ik heb er helemaal geen bezwaar tegen om een keer met elkaar te praten over de actieve informatieplicht. Ik vind dat punt ook heel erg belangrijk. Dat lijkt mij prima. Ik vind echter dat in dit geval de actieve informatieplicht niet geschonden is. Dat betekent dus ook dat wij de motie van afkeuring in ieder geval niet zullen steunen.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Voorzitter! Ik wil in tweede termijn twee opmerkingen maken. Allereerst wil ik zeggen dat ik heel goed begrijp dat wij als Staten een goed debat moeten gaan voeren over de actieve informatieplicht en over alle ins en outs daarvan. Wat mij betreft gebeurt dat dan los van wat hier vandaag aan de orde is geweest. Overigens vinden wij als CDA dat GS hier niet onzuiver hebben geopereerd en dat de gedeputeerde hier goed is omgegaan met de informatieplicht en niet fout, zoals een aantal fracties hier vanavond heeft beweerd. Dat vind ik jammer, want -- en dat is mijn tweede opmerking -- dat heeft geleid tot het ontstaan van een sfeer van wantrouwen. Dat betreurt ik eigenlijk nog het allermeest. Als het goed is, zijn wij met elkaar heel hard aan de slag voor Brabant. Dan heb je over en weer groot vertrouwen in elkaar nodig, van PS en het college maar ook van fracties onderling, dat je integer met je werk omgaat en dat je integer omgaat met de informatie die je wordt toevertrouwd. Ik weet eigenlijk van iedereen in deze Statenzaal dat wij dat met elkaar kunnen, dat wij dat ook doen en een en ander in de praktijk handen en voeten geven. Dat leidt er weleens toe dat je elkaar stevig toespreekt of dat je een andere opvatting hebt. Vanavond krijgt de toon van het debat echter een niveau dat niet dienstbaar is aan het vertrouwen en de band tussen ons fracties. Dat vind ik jammer. Ik hoop dat wij de komende weken in staat zijn om die verbindingen weer goed te leggen en met elkaar op een zinvolle en zingevende manier weer aan de slag gaan. Daarbij past wat mij betreft niet dat personen van functies worden uitgesloten en daarbij past wat mij betreft ook niet dat dit college een motie van afkeuring krijgt. Die zal mijn fractie dan ook niet steunen.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter! Jongens, jongens, jongens, moet dat nu zo? Zo zou ik willen beginnen, voorzitter. Het laait hoog op, er worden harde verwijten gemaakt en dat is niet de eerste keer. Ik kan mij bij vlagen nog wel herinneren waarvan de fractievoorzitters van de drie coalitiepartijen beschuldigd werden bij een debat rond Helmond. Hun integriteit werd in twijfel getrokken, etc. Ik vond dat niet netjes en ik vind dat wij dat nu ook niet moeten doen. Mevrouw Geeraedts, ik ben het wat dat betreft niet met u eens. Ik spreek hierbij mijn vertrouwen uit in mevrouw Lestrade als voorzitter van de TSP, laat dat duidelijk zijn!

Voorzitter! Laten wij nu eens vaststellen dat wij een besluit genomen hebben waar deze hele Staten blij mee zijn. Laten wij ons nu eens serieus afvragen welke verschil het had gemaakt als ook de oppositiepartijen op donderdagavond die tekst hadden gehad. Had dat tot een ander besluit geleid? Volgens mij niet, voorzitter. Zonder dat ik daarbij een vraag stel over dubbele agenda's, zullen wij de motie van de PvdA, D66 en de OSN van harte steunen. Wij moeten inderdaad serieus kijken hoe wij in de toekomst omgaan met de actieve informatieplicht.

Ik betreur deze hele gang van zaken, dat iets wat voor ons allemaal een mooi besluit was waarmee wij echt een nieuwe koers hebben ingezet en waarmee wij hebben laten zien dat deze hele Staten serieus willen gaan in de richting van duurzaamheid, uiteindelijk tot dit debat heeft moeten leiden. Ik ben de nestor van deze Staten en ik vind het jammer te moeten constateren dat de sfeer in deze Staten de afgelopen twintig jaar nog nooit zo slecht geweest is als nu. Dat vind ik heel jammer!

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik weet dat het een herhaling van zetten is, maar toch. De heer Heijmans vroeg of er een andere uitkomst zou zijn geweest als...Maar dat is niet de vraag. Ik denk dat de gedeputeerde het goede woord heeft gekozen: rechtsongelijkheid. Wij moeten met een bepaalde rechtszekerheid kunnen functioneren en in een gelijk speelveld. Als een concepttekst met essentiële informatie slechts gestuurd wordt naar een bepaald deel van de Staten creëer je rechtsongelijkheid. Of de uitkomst nu hetzelfde is, het is een ongewenste ontwikkeling. Ik snap niet dat de heer Heijmans dat niet inziet.

De heer **Heijmans** (SP): Ik zie dat inderdaad niet in, omdat wij allemaal pas op vrijdagochtend de definitieve tekst hebben gekregen. Het feit dat ik al eerder een tekst gezien heb, heeft mij in het debat geen extra voordeel opgeleverd. Mijnheer Van Hattem, u kunt wel naar procedures en regeltjes kijken, maar het gaat mij om het effect. Heeft het feit dat wij geconsulteerd zijn ons voordelen in het debat opgeleverd? Ik kan met de hand op het hart zeggen dat dit ons geen voordelen heeft opgeleverd, dat heeft geen enkele coalitiepartij voordelen opgeleverd. Volgens mij heeft het uiteindelijk de Brabantse samenleving voordelen opgeleverd omdat het college hier gekomen is met een voorstel tot een voorbereidingsbesluit dat unaniem door deze Staten is aangenomen. Dat is het voordeel.

De heer **Van Hattem** (PVV): U gaat aan iets belangrijks voorbij, mijnheer Heijmans. U zegt dat ik allemaal over regeltjes praat en dat ik die belangrijker vind. Juist het democratische element, het gelijkwaardig informeren, is niet zomaar een regeltje, dat is een essentieel principe.

Het tweede principe waaraan u heel gemakkelijk voorbijgaat, is het principe van eerlijkheid. Wij hebben in het presidium naar een toneelstukje zitten kijken. Dat doet mij nog het meeste zeer. Een aantal leden van GS en de fractievoorzitters van de coalitie hebben gewoon gedaan alsof zij van niets wisten, alsof het nog niet eerder bekend was, alsof het de eerste keer was. Jullie als voorzitters van de coalitiefracties hebben daar doodleuk aan meegedaan. Dat vind ik oneerlijk en onoprecht. In goede bestuurlijke verhoudingen moet je eerlijk met elkaar omgaan. Daar hecht ik waarde aan. Als jullie op dat moment hadden gezegd dat jullie het al wisten, hadden wij een eerlijker uitgangspunt

gehad. Wij hadden er dan over kunnen discussiëren en dan was heel dit gedoe niet nodig geweest.

De heer **Heijmans** (SP): Mijnheer Van Hattem, dat voelt niet prettig maar daar weet u alles van. U hebt die hele vrijdag op dezelfde manier ten opzichte van de mensen van uw fractie gezeten. U wist iets wat zij nog niet wisten. Dat is heel vervelend. Dat geef ik toe, dat vond ik ook niet prettig.

De **voorzitter**: Ik geef de gedeputeerde de gelegenheid om te reageren op de moties.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Ik heb met belangstelling geluisterd naar de tweede termijn van uw Staten en wederom aantekeningen gemaakt. Ik wil even een omissie herstellen. De heer Van Hattem van de PVV heeft een opmerking gemaakt over de rol van de commissaris van de Koning. Ik heb heel nadrukkelijk gesproken over het politieke deel van het college. De CdK heeft daar geen rol in gehad. Hij heeft ook geen kennis gehad, hij heeft dat proces alleen begeleid als collegevoorzitter op het moment dat de stukken voorlagen zoals ik heb beschreven. Ik wil dit rechtzetten en ervoor zorgen dat die rol zuiver blijft.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik wil dit helemaal duidelijk hebben. Op het moment dat besloten werd om informatie te verstrekken aan de fractievoorzitters van de coalitiepartijen heeft de CdK daar geen weet van gehad? Dat is 100% zeker?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Correct!

Het college heeft geen enkel bezwaar tegen motie die gaat over de actieve informatieplicht. Ik heb in mijn eerste termijn al laten doorschemeren dat ik met de Staten wil meedenken in die richting. Ik kan misschien de stelling meegeven dat het verschil zit tussen het voorbereiden van het besluit en het voorbereiden van de besluitvorming.

Motie M4 strekt ertoe om deze handelswijze van het college van GS af te keuren. U kunt zich voorstellen, voorzitter, dat ik daarover de mening even opschort maar u kunt zich voorstellen dat ik deze motie namens het college ontraad.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik had nog een vraag gesteld over de impliciete geheimhouding voor de ambtenarij op ambtseed en hoe de gedeputeerde dat ziet in verhouding tot de Carrington-doctrine.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Dan gaan wij een stukje staatsrecht doen. Ik heb met die doctrine helemaal niets. Wij spreken hier over twee verschillende dingen. Achter de conclusies van de heer Carrington ligt een heel ander verhaal. Ik vind het wel heel gemakkelijk van de heer Van Hattem om deze parallel te trekken. Op het moment dat het onderzoek van het OM is afgerond, zal eenieder weten wat hieraan te doen is. Ik vind het uitermate voorbarig om nu al te vragen hoe ik daartegen zal aankijken ten opzichte van de doctrine die hij heeft genoemd.

Ik heb gehoord wat er de Staten is gezegd over het onderzoek. Onze commissaris van de Koning heeft daarvan aangifte gedaan volgens de gebruikelijke procedures. Ik loop

daarop niet vooruit en vind het ook voorbarig dat de heer Van Hattem mij deze vraag op die manier stelt.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik wil niet voorbarig zijn en ik heb best vertrouwen in de heer De Boer als gedeputeerde. Het gaat mij om het principe. Bij een zwaar onderwerp als geheimhouding gaat de gedeputeerde uit van de impliciete geheimhouding op ambtseed zonder expliciet aan te geven dat er geheimhouding is. De gedeputeerde kan wel de historische parallel trekken met Carrington, maar het gaat mij om het principe dat hij als bestuurder instaat voor beslissingen van zijn ambtenaren. Dat is de kern van het verhaal. Op basis daarvan draagt de gedeputeerde de bestuurlijke verantwoordelijkheid. Onderschrijft hij dat?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Mijnheer Van Hattem, er is een verschil tussen wat bij de ambtseed van een ambtenaar hoort en het verstrekken van informatie aan bestuurders. Daar wil ik het bij laten.

De **voorzitter**: Ik sluit nu de beraadslagingen die veel hebben opgeleverd maar nog vrucht moeten dragen in de verhoudingen in dit huis. Ik heb genoteerd dat op een later moment een gesprek zal plaatsvinden tussen PS en het college van GS over de invulling van de actieve informatieplicht.

Wij gaan nu stemmen. Is iedereen in de zaal aanwezig.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Voorzitter! Ik moet even melden dat mevrouw Aarts naar huis is gegaan.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Voorzitter! Dat geldt ook voor mevrouw Klitsie. Ik heb dat zojuist vergeten te melden.

De **voorzitter**: Ik geloof dat de griffie het bijgehouden heeft en dat wij precies weten wie er n de zaal zit.

In stemming komt motie M4

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Tegen.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De heer **Leenders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Voor.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voor.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voor.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De heer **Kap** (OSN): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV, D66, GroenLinks, 50PLUS, de PvdD en de OSN voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M5

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Voor.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

Voorzitter! Wij vinden dat de actieve informatieplicht intrinsiek moet zijn aan het handelen van GS. Wij vinden de motie derhalve overbodig.

De heer **Leenders** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Voor.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voor.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voor.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De heer **Kap** (OSN): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

Sluiting van de vergadering

De **voorzitter**: Daarmee komen wij aan de sluiting van deze vergadering. Omwille van de tijd houd ik het kort. Ik deel u mede dat wij elkaar op 15 november zien in dit huis voor de behandeling van de begroting.

Ik sluit deze vergadering en voor degenen die eraan toe zijn -- en dat lijkt mij om meerdere redenen goed -- is er een drankje op het Statenveld.

Sluiting van de vergadering

De voorzitter sluit te 20.20 uur de vergadering